

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CYCÓW

Tekst jednolity

*Załącznik Nr 1 do
Uchwały Nr .....
Rady Gminy Cyców z dnia .....*

Cyców

czerwiec

2019

ZESPÓŁ AUTORSKI

Opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców przyjęty uchwałą Nr XI/71/99 Rady Gminy Cyców z dnia 28 października 1999 r.

mgr inż. Wojciech Palka	- zagadnienia infrastruktury społecznej i technicznej
dr Lidia Michalak	- zagadnienia struktury ekologicznej
mgr Irena Patkowska	- charakterystyka środowiska przyrodniczego
mgr inż. Czesława Kosiniec	- rolnicza przestrzeń produkcyjna
Teresa Pietruk	- ochrona wartości kulturowych

Tekst zawiera zmiany przyjęte uchwałami:

1. Nr XXIV/167/05 Rady Gminy Cyców z dnia 28 kwietnia 2005 r.,
2. Nr XII/82/08 Rady Gminy Cyców z dnia 30 kwietnia 2008 r.,
3. Nr VIII/73/11 Rady Gminy Cyców z dnia 28 września 2011 r.
4. Nr XXVI/218/13 Rady Gminy Cyców z dnia 29 listopada 2013 r.
5. Nr XXIV/211/18 Rady Gminy Cyców z dnia 21 marca 2018 r.
6. Nr VI/52/19 Rady Gminy Cyców z dnia 19 czerwca 2019 r.
7. Nr ..... Rady Gminy Cyców z dnia ..... r.

Zmiany studium zostały opracowane przez zespół projektowy Zakładu Projektowo-Budowlanego Pracowni Projektowo-Studialnej EKO-PLAN w składzie:

mgr inż. Marek Kozłowski	– główny projektant, blok przestrzenny,
mgr inż. Ewa Kasprzak	– zagadnienia struktury ekologicznej,
mgr inż. Anita Nankiewicz	– tok formalnoprawny
mgr Gustaw Obel	– zasady zagospodarowania terenów
Barbara Wabik	– opracowanie rysunku zmian studium.

Niniejszy tekst jednolity opracował zespół Biura Projektów Urbanistyki i Architektury EM sp z o.o. w Lublinie w składzie:

1. mgr inż. arch. Elżbieta Macik - główny projektant
2. mgr inż., arch. Monika Ozimek
3. mgr inż. arch. Ewelina Maliborska
4. inż. arch. Bartłomiej Tymosiak
5. mgr inż. Jacek Kaptur
6. mgr Rafał Kołtyś
7. mgr Gabriela Gałęcka

*Zespół projektowy zmiany studium realizowanej na podstawie uchwały nr XV/148/20 RADY
GMINY CYCÓW z dnia 16 lipca 2020 r.:*

***mgr Krzysztof Parszewski
inż. Jakub Kałużny***

Zapisy wprowadzone zmianą nr 1 studium dla odróżnienia oznaczono kolorem zielonym.

*Zakres zmian, wraz z informacją o nr stron, na których dokonano ww. zmian, opisano szczegółowo
w uzasadnieniu na końcu części II.*

Łódź, 2021-2023 r.

I. WSTĘP	9
1. Podstawa formalno-prawna	9
2. Cel i zakres opracowania	9
II. UWARUNKOWANIA	11
1. Położenie w regionie i sąsiedztwo	11
1.1. Położenie i powiązania przyrodnicze	11
1.2. Powiązania funkcjonalno – przestrzenne	12
1.3. Uwarunkowania wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju	17
1.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa lubelskiego	17
1.5. Uwarunkowania wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego	18
1.6. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy	20
2. Charakterystyka środowiska przyrodniczego – stan środowiska, w tym stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego	22
2.1. Rzeźba terenu	22
2.2. Budowa geologiczna i warunki geologiczno – inżynierskie	23
2.3. Surowce mineralne	24
2.4. Wody powierzchniowe	29
2.5. Wody Podziemne	30
2.6. Klimat	31
2.7. Gleby	32
2.8. Szata roślinna	34
2.9. Fauna	34
2.10. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych	35
3. Ogólna charakterystyka struktury ekologicznej	38
4. Zmiany i zagrożenia środowiska	39
4.1. Zanieczyszczenie powietrza	39
4.2. Zanieczyszczenie i zagrożenie wód	39
4.3. Zmiany i zagrożenia szaty roślinnej	41
4.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	41
5. Zasoby środowiska kulturowego i krajobrazu- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	42
5.1. Zachowane układy urbanistyczne wsi	42
5.2. Zachowane zespoły dworsko - parkowe	42
5.3. Zabytki etnograficzne	43
5.4. Zabytki sakralne	43
5.5. Obszary zabytków archeologicznych	43
5.6. Zabytkowy drzewostan	44
5.7. Analiza krajobrazowa (przyrodniczo - kulturowa)	44
6. Stosunki ludnościowe	45
6.1. Demografia	45
6.2. Sytuacja społeczna	46
7. Funkcje mieszkaniowo – usługowe	47

7.1. Mieszkalnictwo	47
7.1.1. Zasoby mieszkaniowe	47
7.2. Urządzenia obsługi mieszkańców	47
7.2.1. Oświata i wychowanie	47
7.2.2. Zdrowie i opieka społeczna.....	49
7.2.3. Kultura	50
7.2.4. Handel, rzemiosło, gastronomia.....	50
7.2.5. Łączność	50
7.2.6. Administracja, organizacje społeczne	50
7.2.7. Obiekty kultu religijnego i wyznaniowe	50
8. Funkcje stanowiące podstawy gospodarcze gminy.....	50
8.1 Rolnictwo	50
8.1.1. Ogólna charakterystyka gruntów	50
8.1.2. Charakterystyka rolniczej przestrzeni produkcyjnej	51
8.1.3. Struktura gospodarstw	54
8.1.4. Charakterystyka produkcji rolnej.....	54
8.2. Leśnictwo	55
8.3. Przemysł i działalność gospodarcza	56
8.4. Funkcja turystyczno - wypoczynkowa	57
9. Komunikacja.....	57
9.1. Komunikacja drogowa	57
9.2. Komunikacja kolejowa.....	57
10. Gospodarka komunalna i infrastruktura techniczna.....	57
10.1. Urządzenia i organizacja gospodarki komunalnej	57
10.1.1. Ochrona przeciwpożarowa.....	57
10.1.2. Cmentarze i usługi pogrzebowe	57
10.1.3. Zieleń urządzona	57
10.1.4. Organizacja gospodarki komunalnej.....	58
10.2. Systemy infrastruktury technicznej	58
10.2.1. Zaopatrzenie w wodę	58
10.2.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	58
10.2.3. Gospodarka odpadami.....	59
10.2.4. Zaopatrzenie w gaz	59
10.2.5. Ciepłownictwo	59
10.2.6. Elektroenergetyka	59
11. Uwarunkowania urbanistyczne	60
11.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu	60
11.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	62
12. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	65
12.1. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych.....	65

13. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych	65
14. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów	65
15. Problemy i obiektywnie istniejące uwarunkowania rozwoju gminy Cyców	66
15.1 Główne czynniki kształtujące możliwości rozwoju	66
15.2 Zasady gospodarowania na obszarach objętych ochroną prawną	67
15.3 Problemy i uwarunkowania związane z eksploatacją węgla kamiennego	70
15.4 Wyznaczenie obszarów do zabudowy	72
15.4.1. Wyznaczenie obszarów zabudowanych rozwoju zabudowy i wskazanych do zabudowy	72
15.4.2. Możliwości finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy	79
15.4.3. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	79
15.4.4. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej	80
15.4.5. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę innych niż wymienione w poprzednim punkcie.....	80
15.4.6 Wyniki Analizy	83
III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	84
1.Podstawowe założenia rozwoju przestrzennego gminy Cyców.....	84
2. Kierunki rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań kulturowych – obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	87
2.1. Główne czynniki wpływające na możliwości i warunki rozwoju	87
2.2 Problemy i uwarunkowania wynikające z ochrony i kształtowania środowiska kulturowego i krajobrazu	88
3.Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa.	113
3.1 Główne kierunki zagospodarowania	113
3.1.1 Ochrona i kształtowanie środowiska.....	113
3.1.1.1. Większa część gminy Cyców położona jest w obszarach chronionych o randze międzynarodowej “Zespołu Polesia”. Na obszarze tym wyodrębniają się:.....	113
3.1.1.2 Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych.....	114
3.1.1.3. Strategia zalesień.....	115
3.1.1.4. Surowce mineralne	115
3.1.2 Środowisko kulturowe	116
3.1.2.1. Główne kierunki i priorytety działań w zakresie ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego obejmują przede wszystkim ochronę:	116
3.1.2.2. Ład przestrzenny	117
3.1.3 Rolnictwo i leśnictwo	117
3.1.4 Turystyka	118
3.1.5 Infrastruktura techniczna.....	119
3.1.5.1. Komunikacja – układ drogowy.	119
3.1.5.2 Infrastruktura komunalna	119
3.1.5.3. Energetyka.....	119
4.Główne zasady i kierunki rozwoju gminy Cyców	120
4.1 Kompleksowość działań i aktywna rola samorządu jako warunek osiągnięcia celów rozwoju	120
4.2. Funkcje gminy.....	121

4.3 Główne kierunki rozwiązań przestrzennych.....	121
4.4 Strefy polityki przestrzennej – obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie	122
4.4.1. Zasady wyznaczania stref	122
4.4.2. Kierunki zagospodarowania w poszczególnych strefach	123
4.4.2.1. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie rolniczej “R”	123
4.4.2.2. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie osadniczej “O”	125
4.4.2.3. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie górniczej “G”	127
4.4.2.4. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie ekologicznej “E”	128
4.5. Kierunki uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	129
4.6. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego.	130
4.7. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	130
4.8. Tereny aktywności gospodarczej	133
4.9. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów	133
4.10. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	137
4.10.1. System komunikacyjny gminy i jego związki z otoczeniem.....	137
4.10.2. Komunikacja kolejowa	137
4.10.3. Komunikacja drogowa	137
4.10.4. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	138
4.10.4.1. Zaopatrzenie w wodę	138
4.10.4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	139
4.10.4.3. Gospodarka odpadami.....	139
4.10.4.4. Elektroenergetyka.....	140
4.10.4.5. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.....	140
4.10.4.6. Zaopatrzenie w gaz.....	141
4.10.4.7. Ciepłownictwo	141
4.10.4.8. Telekomunikacja	142
4.11. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.....	142
4.12. ~~Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 .....~~	~~143~~
4.13. Uwzględnienie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa	143
4.14. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	144
4.14.1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	144
4.14.2. Obszary osuwania się mas ziemnych.....	144
5. MIEJSCOWE PLANY Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej i obszary specjalne.....	144
5.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.....	145
5.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości	145

5.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m ²	145
5.4. Obszary przestrzeni publicznej	145
5.5. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.	145
5.6. Obiekty lub obszary problemowe, na których wystąpić mogą zagrożenia związane z eksploatacją górnictw.....	146
5.7. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych	147
5.8. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji	147
5.9. Obszary zdegradowane	147
5.10. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne	147
IV. OBSZARY Z MOŻLIWOŚCIĄ LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII, WYKORZYSTUJĄCYCH ENERGIĘ SŁONECZNĄ, RÓWNIEŻ O MOCY ZAINSTALOWANEJ WIĘKSZEJ NIŻ 500kW.	148
V. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE OBJĘTYM PROJEKTEM ZMIANY STUDIUM	148
UZASADNIENIE I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CYCÓW	148

I. WSTĘP

1. Podstawa formalno-prawna

Sporządzenie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców, jest wypełnieniem ustawowego obowiązku określenia polityki przestrzennej, w tym zasad zagospodarowania przestrzennego terenu gminy.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy polegająca na uzupełnieniu studium o nowe ustalenia opracowana została w formie ujednoczonego dokumentu (ujednoczonego rysunku w skali 1: 10 000, oraz ujednoczonego tekstu ustaleń studium) z uwzględnieniem uchwały Nr XI/71/99 Rady Gminy Cyców z dnia 28 października 1999 r. i jej późniejszych zmian, z wyróżnionymi zmianami, a także syntezy zmiany studium.

W myśl art. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.), opracowanie studium należy do zadań własnych gminy. Realizowane jest przez Wójta na mocy ustawy o samorządzie gminnym, a jego zakres i tryb pracy określają art. 9, 10, 11 i 12 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Opracowanie obecnej, kolejnej już zmiany Studium wykonane zostało na podstawie uchwały ~~Nr XI/105/16 Rady Gminy Cyców z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców. Nr XV/148/20 Rady Gminy Cyców z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców.~~

2. Cel i zakres opracowania

Przedmiotem opracowania jest zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców określająca zasadnicze cele rozwoju gminy. Tekst Studium oraz rysunek Studium zostały zaktualizowane zgodnie z przedmiotem zmiany Studium, a także w wyniku zmian powszechnie obowiązującego prawa.

Przystąpienie do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców podyktowane było potrzebą uwzględnienia zmian w zagospodarowaniu przestrzeni gminy wynikających z nowych potrzeb inwestycyjnych, jak również korekty w polityce przestrzennej gminy, uwzględniającej inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale podstawowym dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, wiążącym przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa Studium uwzględnia ustalenia przestrzenne zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, Strategii Rozwoju Województwa, Strategii Rozwoju Gminy oraz zasady określone w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

Zasadniczym celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest prowadzenie wewnątrz gminy spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym, jest także podstawą m. in.:

- podejmowania uchwał o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, bądź jego zmian,

- planowania i realizacji zadań własnych gminy związanych z zagospodarowaniem przestrzennym,
- wewnętrznej kontroli uchwał o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod kątem zgodności z polityką zawartą w Studium,
- podejmowania działań związanych z obejmowaniem ochroną cennych i wartościowych obszarów i obiektów w gminie.

Studium stanowi dokument planistyczny, który poprzez określenie kierunków rozwoju przestrzennego gminy pozwala na świadome prowadzenie gospodarki gruntami i planowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Stosownie do wymagań określonych w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w studium powinny być uwzględnione uwarunkowania wynikające z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenów,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych,
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy, uwzględniając w szczególności: analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacji i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- stanu prawnego gruntów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych
- występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej.

Wymienione wyżej zagadnienia zostały uwzględnione w „Analizie potrzeb i możliwości rozwoju gminy Cyców”, która stanowi odrębne opracowanie

Studium jako dokument kierunkowy, określający politykę przestrzenną i zasady zagospodarowania, nie determinuje szczegółowych rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych. Wskazuje natomiast przyjęte przez gminę zasady utrzymania struktury przestrzennej gminy i kierunki jej zmian oraz możliwe, jak na studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców tę skalę i stopień szczegółowości opracowania, ustalenia lokalizacyjne i funkcjonalne dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów.

II. UWARUNKOWANIA

1. Położenie w regionie i sąsiedztwo

Gmina Cyców położona jest w centralnej części województwa lubelskiego w powiecie łęczyńskim. Powierzchnia administracyjna gminy wynosi 14 787 ha, co stanowi 0,6 % powierzchni województwa lubelskiego i 23,3 % pow. powiatu Łęczna. Gmina Cyców graniczy z następującymi gminami powiatu chełmskiego: Wierzbica i Siedliszcze, a także z gminą Urszulin z powiatu włodawskiego oraz gminą Ludwin i Puchaczów z powiatu łęczyńskiego.

Najbliżej położone miasta to: Łęczna, Świdnik, Lubartów, Włodawa, Chełm, Krasnystaw i Lublin.

1.1. Położenie i powiązania przyrodnicze

W podziale Polski na regiony fizyczno – geograficzne gmina Cyców znajduje się na Niżu Wschodnioeuropejskim w prowincji Polesie w dwóch makroregionach. Północna część gminy leży w makroregionie – Polesie Podlaskie i mezoregionie pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie, a część południowa w makroregionie – Polesie Wołyńskie i mezoregionie – Obniżenie Dorohuckie (Kondracki 1988).

W regionalizacji przyrodniczo – leśnej omawiana gmina położona jest w Krainie Mazowiecko – Podlaskiej, w dwóch dzielnicach. Północna część gminy znajduje się w dzielnicy Polesia Podlaskiego i mezoregionie – Równina Łęczyńsko – Włodawska, a część południowa w dzielnicy – Wyżyny Wschodnio – Lubelskie i mezoregionie – Polesie Wołyńskie (Zasady hodowli lasu 1988).

Kraina Mazowiecko – Podlaska charakteryzuje się brakiem buka, jodły, świerka. Panującymi gatunkami są: sosna, brzoza i olsza. Do najczęściej występujących siedlisk należą: las świeży i las mieszany świeży.

W opracowaniu Krajowej Sieci Ekologicznej „ECONET – POLSKA” północna część gminy Cyców znajduje się w obszarze węzłowym „Polesie” o znaczeniu międzynarodowym (Fundacja IUCN 1995). Obszar ten został zakwalifikowany, jako „biocentra i strefy buforowe”. Obszar węzłowy „Polesie” rozciąga się z północnego zachodu od Radzyna Podlaskiego na południowy – wschód do Horodła. „Biocentra i strefy buforowe” wyróżniają się bogactwem ekosystemów i dużą różnorodnością gatunkową.

Północna część gminy Cyców położona jest na obszarze Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Polesie” (MRB) obejmującego tereny o dużych walorach przyrodniczych. MRB obejmuje swym zasięgiem Lasy Parczewskie, Pojezierze Łęczyńsko – Włodawskie ~~z Poleskim Parkiem Narodowym~~ oraz parki krajobrazowe: Poleski, Pojezierze Łęczyńskie i Sobiborski.

Północna część omawianej gminy znajduje się w otulinie Poleskiego Parku Krajobrazowego. Projektuje się powiększenie Parku Krajobrazowego – Pojezierze Łęczyńskie obejmujące między innymi północną część gminy Cyców. Wschodnia i środkowa część gminy leży w Chełmskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. ~~Granica Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jest nieaktualna i wprowadzona została nowa granica COChK.~~ Przez obszar gminy przebiega korytarz ekologiczny ze wschodu na zachód łączący Chełmski Park Krajobrazowy ~~i Poleski Park Narodowy (Bagnó Bubnów) doliną rzeki Świnki~~ z Nadwieprzańskim Parkiem Krajobrazowym. Ciągi ekologiczne o kierunku południkowym łączą Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu z Poleskim Parkiem Krajobrazowym ~~i Poleskim Parkiem Narodowym~~.

1.2. Powiązania funkcjonalno – przestrzenne

Powiązania funkcjonalne.

Gmina Cyców w całości położona jest w Lubelskim Zagłębiu Węglowym. Część obszaru gminy wchodzi w skład ~~Obszaru Górniczego~~ Obszarów Górniczych: „Cyców”, „Stręczyn” oraz „Puchaczów V”. ~~„Puchaczów III”~~. W ramach Obszarów Górniczych gmina posiada powiązania funkcjonalne z gminami: Puchaczów, Łęczna i Ludwin.

Powiązania komunikacyjne

Powiązania komunikacyjne gminy z obszarem województwa obejmują:

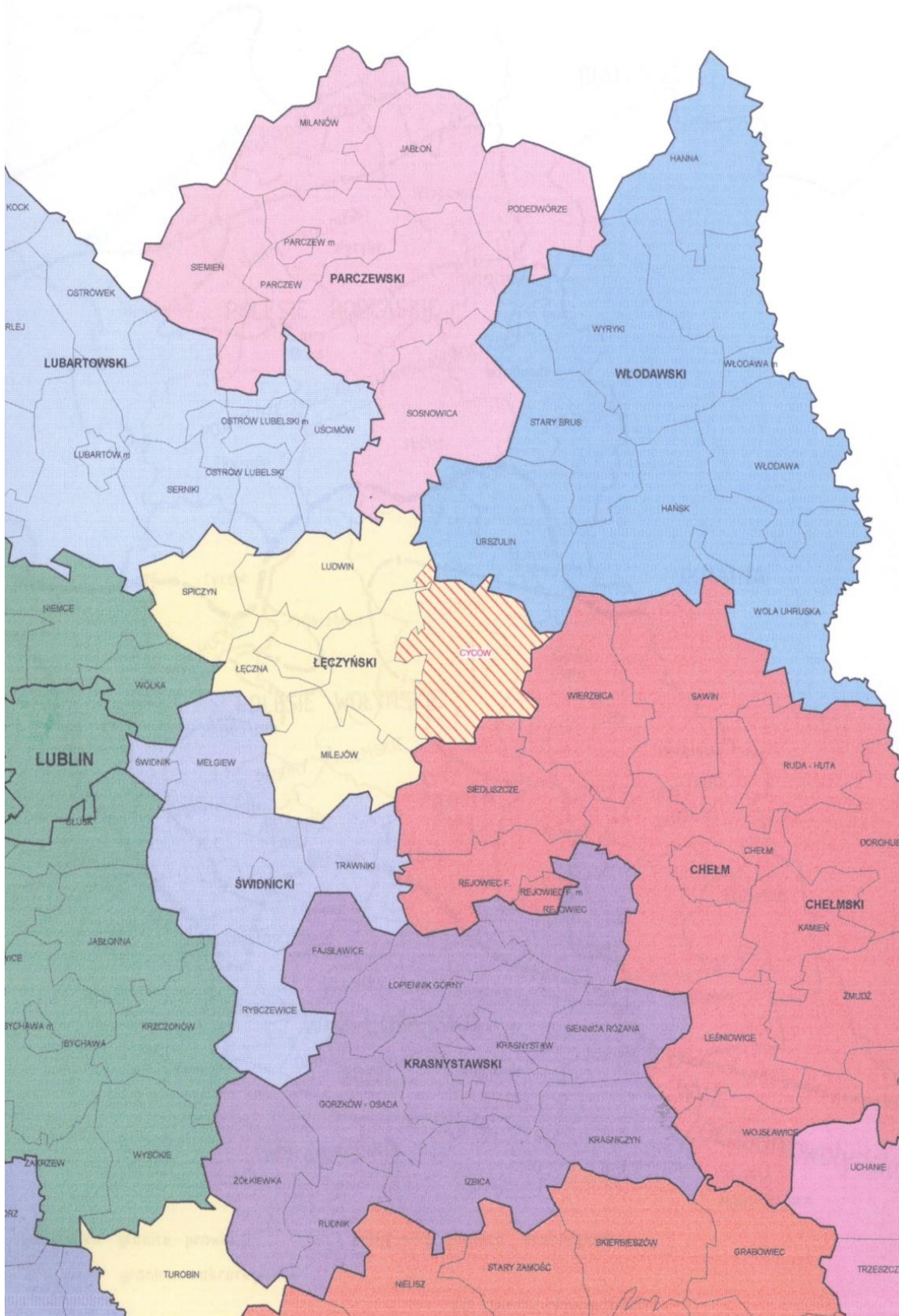
- powiązania regionalne – w Cycowie krzyżują się dwie drogi łączące miejscowość gminną z miastami: Łęczną, Chełmem, Włodawą,
- powiązania subregionalne - przez teren gminy przebiegają drogi łączące Cyców z sąsiednimi gminami: Urszulin, Wierzbica, Siedliszcze i Puchaczów.

Powiązania infrastrukturalne

Gmina Cyców posiada ponadto powiązania infrastrukturalne w zakresie zaopatrzenia w wodę z sąsiednimi gminami. W wyniku przeprowadzonych analiz obsługi ludności należy stwierdzić, że gmina znajduje się w zasięgu oddziaływania Łęcznej (siedziba powiatu) oraz Chełma i w mniejszym stopniu Włodawy.

POŁOŻENIE GMINY CYCÓW W REGIONIE

REGIONALIZACJA FIZYCZNOGEOGRAFICZNA

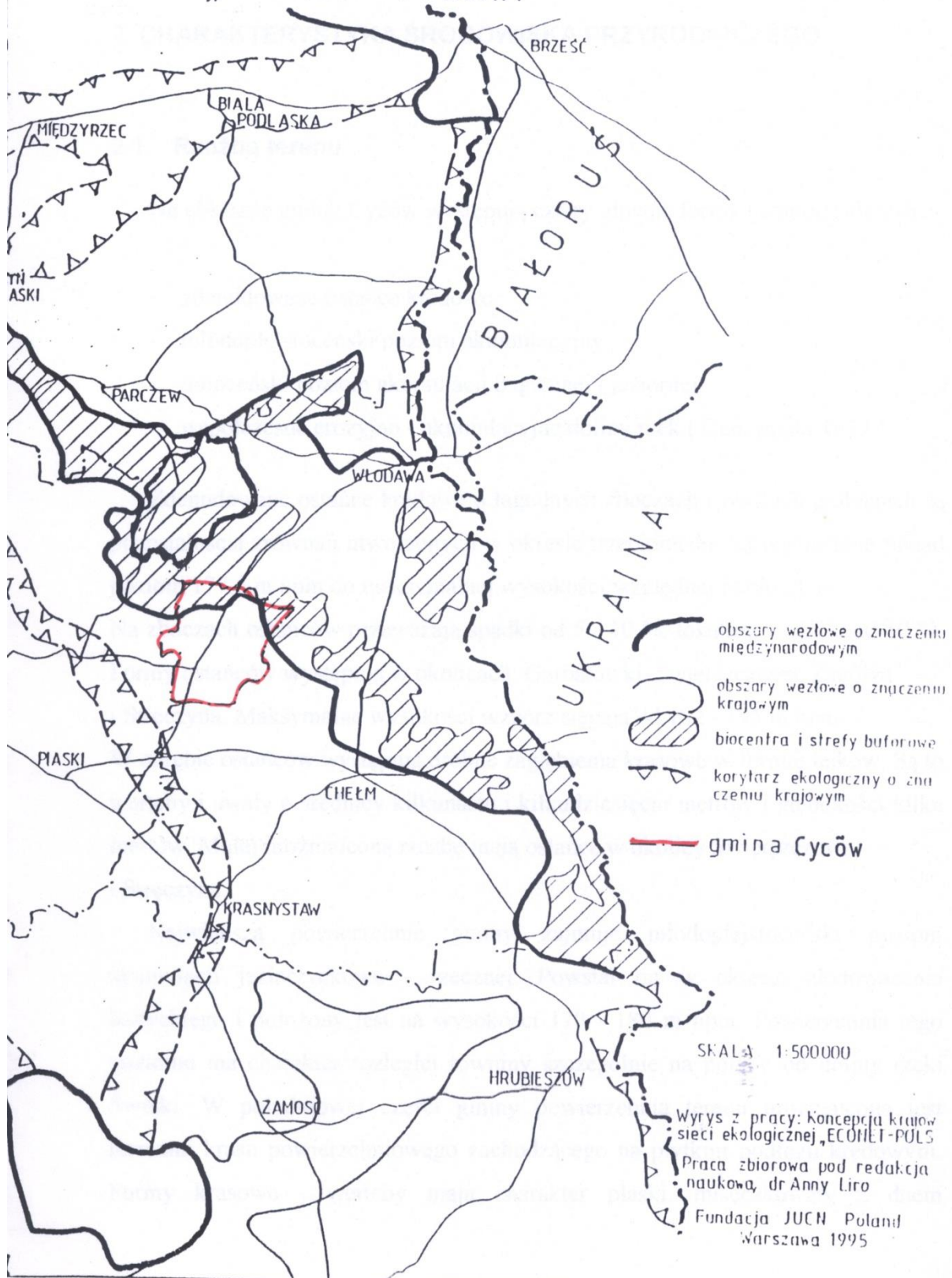
wg J Kondrackiego (1988)

REGIONALIZACJA PRZYRODNICZO - LEŚNA

KRAJOWA SIĘĆ EKOLOGICZNA „ECONET – POLSKA”

1.3. Uwarunkowania wynikające z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju

Zasady i cele polityki przestrzennej Kraju zostały określone w Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, która to została przyjęta uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. Zasada zrównoważonego rozwoju, która uznana została za najważniejszą jest ustrojową zasadą oznaczającą rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta oparta została na 4 zasadach planowania publicznego opierających się na racjonalności ekonomicznej, preferencji regeneracji nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę, przezorności ekologicznej, kompensacji ekologicznej.

Strategicznym celem zaś polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Celem polityki przestrzennej zagospodarowania kraju uznanym za jeden z ważniejszych jest też rozbudowa połączeń wewnątrz kraju – poprawa bezpieczeństwa zasilania dużych miast oraz Polski Wschodniej, polegająca na rozwoju sieci przesyłowych. Jego zadaniem jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania oraz bardziej równomiernego rozmieszczenia sieci przesyłowych energii elektrycznej najwyższych napięć, a nowe inwestycje będą się koncentrowały szczególnie w Polsce Północnej i Wschodniej. ~~Do takiej inwestycji będzie się zaliczała budowa napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Lublin – Chełm ujęta w planie rozwoju sieci przesyłowych.~~ Do takiej inwestycji zalicza się zbudowana napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV relacji Lublin - Chełm ujęta w planie rozwoju sieci przesyłowych.

1.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju województwa lubelskiego

Podstawowym dokumentem polityki regionalnej określającym wizję i cele rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, a także działania służące ich realizacji jest ~~Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.)~~ do 2030 roku, która została przyjęta uchwałą Nr XXIV/406/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 r.

~~Główne wyzwania dla regionu lubelskiego wynikają z „wielowymiarowej oceny różnorodnych cech regionu w ich dynamicznych przewidywanych zmianach. (...) Wynikają one zarówno z konieczności przezwyciężenia niekorzystnych cech regionu, jak i wykorzystania jego pozytywnych potencjałów.”~~

~~Najważniejszymi potencjałami województwa lubelskiego są:~~

- ~~1. Relatywnie duże znaczenie Lublina, jako ośrodka akademickiego, naukowego i kulturalnego oraz głównego polskiego ośrodka w kontaktach ze wschodnimi sąsiadami, wzmacnianie potencjałem naukowym i akademickim, a także gospodarczym kilku innych ośrodków subregionalnych.~~
- ~~2. Względnie bogate wyposażenie w czynniki naturalne (zasoby energetyczne, przyrodnicze warunki dla rolnictwa, które jednak nie są w pełni gospodarczo wykorzystane), a także~~

walory krajobrazu, które —wraz z dziedzictwem kulturowym— mogą służyć do rozwijania turystyki.

Jako strategiczne cele do osiągnięcia wskazano:

1. wzmacnianie urbanizacji regionu,
2. restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich,
3. selektywne zwiększenie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu,
4. funkcjonalna, przestrzenne, społeczna i kulturowa integracja regionu.

Będąc głównym narzędziem kształtowania polityki regionalnej, *Strategia* wskazuje na konieczność wzmacniania i lepszego wykorzystania potencjałów rozwojowych tkwiących w regionie oraz skumulowanych w wyodrębniających się obszarach funkcjonalnych. Na potencjały te składają się zasoby występujące w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej. Tym samym osiągnięcie spójności w rozwoju na poziomie regionalnym (spójność terytorialna) uzyskane zostanie poprzez rozwój zrównoważony i spójny gospodarczo, społecznie i ekologicznie.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, a także analiza zachodzących zmian w Europie i na świecie wskazują, że województwo lubelskie musi w najbliższych latach sprostać wielu wyzwaniom rozwojowym. Dotyczą one zarówno problemów regionu oraz zjawisk globalnych, jak i wyzwolenia energii, interesariuszy, podmiotów społeczno-gospodarczych, środowisk naukowych oraz mieszkańców na rzecz wykorzystania wewnętrznych potencjałów oraz nowych możliwości płynących z technologii i przemian społecznych. Zaproponowane cele rozwoju województwa lubelskiego wynikają ze zidentyfikowanych wyzwań rozwoju. Tworzą one spójny i wzajemnie uzupełniający się system, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych. Kluczowym zadaniem jest optymalne wykorzystanie potencjału rolniczego, rozwoju miast, poprawy, jakości życia oraz poprawa konkurencyjności w otoczeniu krajowym i międzynarodowym.

Strategia wskazuje cztery cele strategiczne, a w ich obrębie znajduje się 18 celów operacyjnych oraz pakiety kierunków działań, które stanowią punkt odniesienia dla wszystkich działań rozwojowych na terenie Lubelszczyzny, w tym także dla kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz dla opracowania dokumentów o charakterze sektorowym. Wskazane w Strategii cele strategiczne i wiązki kierunków działań powinny przyczynić się do osiągnięcia przyjętej wizji rozwoju województwa lubelskiego w perspektywie do 2030 roku.

Jako cele strategiczne do osiągnięcia wskazano:

1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych,
2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych,
3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu,
4. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Zmierzenie się ze wskazanymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku wyzwaniami będzie możliwe poprzez realizację kompleksowych działań na wielu płaszczyznach życia społeczno-gospodarczego. W szczególności dotyczyć to będzie poprawy, jakości życia mieszkańców, wzmacniania roli województwa lubelskiego w relacjach transgranicznych i międzynarodowych, podnoszenia konkurencyjności gospodarki i integracji wewnętrznej regionu.

1.5. Uwarunkowania wynikające z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, który został przyjęty uchwałą Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r., jest dokumentem o charakterze długookresowym, stanowiącym element krajowego systemu planowania przestrzennego. Określa on zasady i kierunki kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych stanowiąc formalną i merytoryczną płaszczyznę odniesienia dla podejmowanych decyzji przestrzennych.

Jest to dokument komplementarny i spójny ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) stanowiący przestrzenne przełożenie określonych w niej celów i kierunków rozwoju województwa.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gmina Cyców położona jest w obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej w strefie gospodarki hodowlanej (podstrefa mozaikowa łąkowo-leśno-polna).

W ramach realizacji przestrzennych warunków regionalnej polityki rozwoju w gminie Cyców przyjmuje się, jako zasadę nadrzędności działania służące utrzymaniu i wzmocnieniu funkcji podstawowych (wiodących) oraz preferencji rozwojowych, nakazujących zachowanie naturalnych wartości zasobów rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zrównoważony rozwój gospodarki rolnej i funkcji towarzyszących.

Na terenie gminy znajdują się elementy obszarowe układu naturalnego (ostoje przyrody) stanowiące obszary węzłowe regionalnej sieci ekologicznej, dla której obowiązuje zasada podporządkowania wszelkiej działalności utrzymaniu wartości przyrodniczych oraz korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym stanowiące element pasmowego obszaru o nadrzędnej funkcji przyrodniczej, dla których obowiązuje zasada podporządkowania wszelkiej działalności utrzymaniu wartości przyrodniczych oraz utrzymaniu ciągłości powiązań ekologicznych.

Gmina Cyców jest wiejskim obszarem funkcjonalnym wymagającym wsparcia procesów rozwojowych o znaczeniu ponadregionalnym, dla których wyznacza się następujące cele rozwoju zagospodarowania przestrzennego:

- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych (transportowych, teleinformatycznych, społeczno-gospodarczych) z lokalnymi ośrodkami rozwoju,
- stworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości związanej z produkcją rolną i wykorzystaniem walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego w turystyce,
- zwiększenie dostępności w relacjach krajowych i regionalnych (poprawa dostępu do usług, sieci transportowych i telekomunikacyjnych).

Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego Gmina Cyców zlokalizowana jest w również obszarze funkcjonalnym „Polesia ze strefą oddziaływania kanału Wieprz – Krzna”, obejmującym 9 miast i 47 gmin oraz „Łęczyńsko – chełmskim okręgu górniczo-ekologicznym”. Część południowa, na którą w północno-wschodnim fragmencie nakłada się łączyńsko chełmski okręg górniczo-energetyczny, jest terenem typowo rolniczym, na którym dominuje uprawa zbóż oraz w mniejszym stopniu uprawy przemysłowe. Duże zróżnicowanie glebowe, dość duża powierzchnia gleb lekkich, a także znaczna powierzchnia użytków zielonych, to czynniki, które sprzyjają rozwojowi gospodarki hodowlanej.

Dla tych obszarów, jako wiodące kierunki zagospodarowania w planie województwa wskazuje się:

- modernizacja (remielioracja) KWK obejmująca: uszczelnienie koryta kanału, udrożnienie sieci rowów nawadniających,

- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- budowa i modernizacja obiektów stawowych dla potrzeb gospodarki rybackiej,
- rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój energetyki odnawialnej z wykorzystaniem biomasy, zasobów wodnych i instalacji fotowoltaicznych,
- zalesianie stref wododziałowych,
- ~~zasilanie stref wododziałowych,~~
- rozwój infrastruktury kopalni węgla kamiennego oraz transportowej dla potrzeb dystrybucji surowca,
- rozwój zaplecza badawczo-wdrożeniowego kopalni

~~Do najważniejszych zadań proponowanych w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego”, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, na obszarze gminy Cyców, należy budowa dwutorowej linii 400 kV Chełm – Lublin Systemowa.~~

1.6. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Gminy wyznacza ramy i cele prowadzonej w gminie polityki społecznej, gospodarczej i inwestycyjnej opartej na zrównoważonym rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy i Studium powinny charakteryzować się zbieżnością, która pozwala na jasne określenie polityki przestrzennej gminy i wskazywanie kierunków przemian. Najbardziej optymalne możliwości realizacji celów i założeń zapisanych w Strategii można osiągnąć poprzez opracowanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego po jej przyjęciu.

Gmina Cyców, podobnie jak wiele innych gmin w Polsce, boryka się z wieloma problemami. Dotyczą one różnych sfer m.in.: komunikacji, przedsiębiorczości, rolnictwa, a także sfery społecznej. Identyfikacja tych problemów stanie się podstawą do sformułowania celów rozwoju gminy.

Nadrzędnym celem gminy, misją, według obowiązującej „Strategii Rozwoju Gminy Cyców na lata 2017-2022”, jest stworzenie przyjaznych i atrakcyjnych warunków do życia, pracy, wypoczynku i rekreacji, w zgodzie z ideą zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zrealizowaniu tej misji mają pomóc trzy zasadnicze obszary rozwojowe:

- 1) Społeczeństwo i Edukacja,
- 2) Infrastruktura i Środowisko,
- 3) Przedsiębiorczość, Rolnictwo i Turystyka.

Obszary Rozwojowe zawierają konkretne cele, które dzielą się na Działania wraz z przykładowymi zadaniami. Realizacja zaproponowanych Celów i Działań w ramach trzech Obszarów Rozwojowych doprowadzić powinna do zmian społeczno-gospodarczych o charakterze ilościowym a przede wszystkim jakościowym.

W Strategii Rozwoju Gminy Cyców wyznaczone cele strategiczne sprowadzają się w zakresie:

- 1) Społeczeństwa i edukacji do:
  - a) dostosowania działalności placówek oświatowo-wychowawczych do potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz kadry nauczycielskiej poprzez:
    - podniesienie poziomu kształcenia,
    - rozwijanie oferty placówek wychowani przedszkolnego i żłobkowego oraz miejsc zabaw,

- rozwijanie oferty dydaktycznej placówek szkolnych.
  - b) budowanie postaw obywatelskich i wzajemnych relacji międzypokoleniowych poprzez:
    - wprowadzenie idei partycypacji społecznej i budżetu obywatelskiego
    - budowanie relacji sąsiedzkich, wzmacnianie więzi międzypokoleniowych i wspieranie potrzebujących
  - c) rozwój kulturowy i fizyczny społeczeństwa oraz kształtowanie szacunku do dziedzictwa i tradycji poprzez:
    - promowanie sportu, aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia,
    - zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
    - propagowanie postaw patriotycznych oraz pielęgnowanie tradycji świątecznych, obrzędów ludowych i historii gminy
- 2) Infrastruktury i Środowiska do:
- a) zapewnienie komfortowych i bezpiecznych warunków mieszkaniowych poprzez:
    - rozwijanie funkcji mieszkaniowych na terenie gminy
    - dążenie do poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy
    - budowanie e-społeczeństwa
  - b) kształtowanie przestrzeni publicznej i dbałość o nią oraz ochrona środowiska poprzez:
    - poprawę wyglądu najbliższego otoczenia
    - ochronę środowiska oraz obiektów/miejsc mających wartość kulturową i historyczną
    - zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
  - c) rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej poprzez
    - rozwój i modernizacja sieci drogowej
    - budowę chodników oraz dróg/tras rowerowych
    - rozbudowę i modernizację infrastruktury sprzyjającej rozwojowi środowiska gminnego
- 3) Przedsiębiorczości, Rolnictwa i Turystyki do:
- a) tworzenie warunków przestrzennych i instytucjonalnych do rozwoju przedsiębiorczości oraz przemysłu poprzez:
    - kreowanie polityki przestrzennej przy pomocy Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego
    - nawiązanie relacji i stałej współpracy z instytucjami otoczenia biznesu i rynku pracy
  - b) rozwój sektora rolno-spożywczego i rzemiosła poprzez:
    - wsparcie lokalnego rynku rolno-spożywczego
    - współpracę z instytucjami otoczenia rolnictwa, doradztwa rolniczego oraz instytucjami i organizacjami wspomagającymi rozwój gospodarstw rolnych i obszarów wiejskich
  - c) poprawę konkurencyjności prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy poprzez:
    - utworzenie systemu wsparcia dla nowych i obecnych przedsiębiorców oraz producentów rolno-spożywczych
    - promocję potencjału gospodarczego gminy
  - d) rozwój sektora turystycznego poprzez:

- rozwój infrastruktury około turystycznej
- promocję potencjału turystycznego gminy
- inicjowanie współpracy na rzecz rozwoju ruchu turystycznego w regionie

2. Charakterystyka środowiska przyrodniczego – stan środowiska, w tym stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu w tym krajobrazu kulturowego

2.1. Rzeźba terenu

Na obszarze gminy Cyców występują cztery główne formy geomorfologiczne:

- zdenudowane ostańce kredowe,
- młodoplejstoceniowski poziom akumulacyjny,
- holoceniowski poziom akumulacji bagiennych i jeziornej,
- współczesne erozyjno – akumulacyjne doliny rzek (Geoprojekt 1979).

Zdenudowane ostańce kredowe o łagodnych zboczach i płaskich grzbiętach są pozostałością zrównań utworzonych w okresie trzeciorzędu. Są wyniesione ponad poziom 177,5 m n.p.m. do maksymalnej wysokości względnej około 20 m. Na zboczach ostańców przeważają spadki od 5 - 10 %, lokalnie większe od 10 %. Formy ostańców występują w okolicach: Garbatówki, Świerszczowa, Zagórza i Stręczyna. Maksymalne wysokości wzgórz sięgają od 182 - 195 m n.p.m. W obrębie ostańców występują drobne zagłębienia krasowe w formie lejków. Są to wertepy i uwały o średnicy kilkunastu i kilkudziesięciu metrów i głębokości kilku metrów. Mniej urozmaiconą rzeźbę mają ostańce w okolicy Świerszczowa i Stręczyna.

Największą powierzchnię gminy zajmuje młodoplejstoceniowski poziom akumulacji jeziorzyckowo - rzecznej. Powstał on w okresie zlodowacenia bałtyckiego i położony jest na wysokości 170 - 180 m n.p.m. Powierzchnia tego poziomu ma charakter rozległej równiny szczególnie na północ od doliny rzeki Świnki. W południowej części gminy powierzchnia terenu urozmaicona jest formami krasu powierzchniowego zachodzącego na płytkim podłożu kredowym. Formy krasowe – wertepy mają charakter płaski, miseczkowaty z dnem porośniętym roślinnością łąkową lub bagienną. Poszerzanie boczne wertepów powoduje połączenie kilku lub kilkunastu form prowadząc do powstania dolinek – uwałów.

Na powierzchni poziomu młodoplejstoceniowskiego występują również formy wypukłe, wały akumulacji fluwialnej o długości kilkuset metrów, szerokości 200 - 500 m i wysokości względnej od 2 - 5 m. Zbocza wałów są łagodne o spadkach od 5 - 10 % a grzbiety płaskie. Formy te występują w okolicy Garbatówki, Zaróbki, Podgłębokiego, Cycowa, Stręczyna, Kol. Barki, Kol. Świerszczowa i Ludwinowa.

Holoceniowski poziom akumulacji bagiennych i jeziornej zajmuje obniżenia pochodzenia krasowego. Ma on charakter płaskiej torfowej równiny otaczającej jeziora w północnej części gminy oraz we wschodniej części w okolicy Świerszczowa i w części południowej w okolicy Stręczyna. Równiny torfowe położone są na wysokości 170 - 176 m n.p.m. Od poziomu akumulacji młodoplejstoceniowskiej równiny torfowe oddzielone są krawędziami o wysokości 1 - 2 m i spadkach 5 - 15 %.

Formą erozyjno – akumulacyjną na obszarze gminy jest dolina rzeki Świnki. Dolina ma formę wyraźną w zachodniej części gminy. Jej szerokość wynosi około 300 m i głębokości kilku metrów w stosunku do poziomu młodoplejstoceniowego. W kierunku wschodnim dolina rzeki Świnki staje się coraz węższa i płytsza, a w rejonie Bekieszy rozdziela się na kilka wąskich dolin.

Generalnie można stwierdzić, że obszar gminy Cyców ma charakter równinny, przeważają tereny płaskie o niewielkich deniwelacjach i spadkach terenu.

2.2. Budowa geologiczna i warunki geologiczno – inżynierskie

Pod względem geologicznym obszar gminy Cyców leży w obrębie zrębowego wyniesienia podlasko – lubelskiego platformy wschodnioeuropejskiej (W. Pożaryski 1969).

Powierzchnię krystalicznej platformy pokrywają osady paleozoiczne, z których najważniejszą rolę w budowie geologicznej omawianego obszaru odgrywają węglonośne osady górnego karbonu. Są to osady westfalu i namuru o miąższości 300 - 400 m reprezentowane przez warstwy lubelskie i warstwy kunowskie. Głębokimi wierceniami na terenie gminy strop utworów karbońskich nawiercono na głębokości 627 m (Janowica), 685 m (Zaróbka), 710 m (Podgłębokie). Znaczenie gospodarcze posiadają tylko warstwy lubelskie (patrz rozdz. surowce mineralne).

Kompleks paleozoiczny przykryty jest utworami jury i kredy. Osady jury wykształcone są w postaci zróżnicowanych utworów węglanowych, głównie wapieni organodetrytycznych, oolitowych i pelitowych o średniej miąższości kilkadziesiąt metrów. Strop utworów jury zalega na głębokościach: 530 – 560 m (Zaróbka), 598 m (Podgłębokie).

Utwory kredy reprezentowane są przez piętra od cenomenu po mastrycht. Podobnie jak w jurze są to rozmaite utwory węglanowe.

Najlepiej poznane jest najmłodsze piętro – mastrycht – wykształcone w postaci opok, margli i kredy piszącej, które powtarzają się na przemian. Miąższość utworów kredowych waha się w granicach 500 - 600 m, a ich strop występuje na zróżnicowanych głębokościach (od 0 do kilkudziesięciu metrów p.p.t). W północno – zachodniej części gminy (rejon Zagórza, Glin, Garbatówki) utwory kredowe występują na powierzchni terenu.

Prawie cały badany teren pokrywają utwory czwartorzędowe, które zalegają bezpośrednio na utworach górnokredowych. Miąższość osadów czwartorzędowych jest zróżnicowana. W centralnej części gminy oraz wzdłuż doliny rz. Świnki, osiąga nawet kilkadziesiąt metrów (Cyców - 67 m, Józefin - 63 m), natomiast w północnej i południowej części gminy zmniejsza się do kilku metrów (Świerszczów, Garbatówka, Biesiadki, Stręczyn). Utwory czwartorzędowe cechuje duże zróżnicowanie litologiczne.

Najstarsze stratygraficzne utwory czwartorzędowe (plejstoceniowe) na terenie gminy związane są ze zlodowaczeniem środkowopolskim i reprezentowane są przez gliny zwałowe i piaski fluwioglacjalne. Nikłe szczątki gliny zwałowej zachowały się na grzbietach ostańców denudacyjnych Garbatówki, Świerszczowa i Stręczyna o miąższości kilku metrów.

Piaski fluwioglacjalne występują na południowych stokach garbu Stręczyna oraz na niewielkich powierzchniach garbów Zagórza i Garbatówki. Miąższość ww. piasków jest bardzo mała i wynosi średnio 1 - 2 m.

Znaczny obszar gminy pokrywają utwory jeziorzyskowe i rzeczne związane z interglacją emskim i zlodowaczeniem bałtyckim. Są to głównie piaski i mułki wykształcone, jako piaski drobne i średnio zagęszczone z dużym udziałem frakcji pyłowej, lub jako pyły i gliny pylaste. Osady te przewarstwiają się wzajemnie i osiągają różne miąższości.

Utwory holocenijskie budują dna dolin i obniżen terenu. Są to utwory deluwialne, aluwialne i bagienne reprezentowane przez piaski, mułki, namuły organiczne i torfy. Największe obszary torfów występują wokół ostańców denudacyjnych Garbatówki, Świerszczowa i na południowy – wschód od ostańca Stręczyna.

W dolinie rz. Świnki utwory aluwialne (piaszczysto – pylaste) przykryte są torfami o miąższości 1 -2 m.

Charakteryzując gminę pod względem geologiczno - inżynierskim, należy wyraźnie podkreślić duże zróżnicowanie warunków budowlanych.

Nośność utworów kredowych uzależniona jest od stopnia skrasowienia skał, natomiast nośność gruntów czwartorzędowych (piaski i mułki) uzależniona jest od stopnia ich zagęszczenia i nawodnienia. Jest to podłoże o zróżnicowanych parametrach geotechnicznych, na ogół nośne. Z uwagi na możliwość występowania w podłożu gruntów organicznych (nienośnych) lokalizacja zabudowy winna być poprzedzona szczegółowymi badaniami gruntów.

Z zabudowy należy wykluczyć tereny o gruntach młodszych, nieskonsolidowanych o dużej ściśliwości, często zawodnionych. Są to głównie namuły organiczne i torfy.

Z warunkami budowlanymi wiąże się głębokość zalegania I poziomu wód gruntowych. Jest on niestety na przeważającym obszarze gminy płytki (płycej niż 2,0 m p.pt) stwarza to pewne ograniczenia w posadowieniu budynków.

2.3. Surowce mineralne

W gminie Cyców występują bogate złoża węgla kamiennego należące do Lubelskiego Zagłębia Węglowego (LZW). W obrębie LZW wydzielono udokumentowane złoża węgla kamiennego o łącznych zasobach bilansowych 8710 mln ton, co stanowi ok. 15 % zasobów krajowych (Bilans zasobów kopaln...1996 r.)

Część ww. złóż leży na terenach prawnie chronionych jak: Poleski i Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu. Przestrzenne rozmieszczenie złóż na terenie gminy oraz ich zasoby geologiczne bilansowe obrazuje załącznik graficzny i tabela Nr 1.

Produktywne pokłady węgla kamiennego na omawianym terenie zalegają w kompleksie skał górnego karbonu (westfal) i związane są z tzw. warstwami lubelskimi. Strop warstw lubelskich zalega średnio na głębokości 700 m, a spąg powyżej 1000 m. Występuje tu 12 - 18 bilansowych pokładów węgla o miąższości 0,80 - 2,4 m, sporadycznie do 3,4 m. Pokłady węgla warstw lubelskich należą do pokładów cienkich, z których 3-5 pokładów można uznać za pokłady średniej miąższości. Pod względem, jakości są to węgle głównie typu 31 – 33 (płomienne, gazowo – płomienne i gazowe), które stanowią ok. 84 % zasobów bilansowych złóż LZW. Średnia wartość opałowa wynosi 26 443 KJ/kg.

Obszar gminy Cyców w całości położony jest w zasięgu udokumentowanych złóż surowców kopalnych węgla kamiennego w ramach Lubelskiego Zagłębia Węglowego („Bogdanka”, „Orzechów”, „Lublin”, „Lublin K-9”, „LZW K-3”, „LZW K-6 i K-7” „Sawin”). Należy podkreślić, że na przestrzeni ostatnich lat, w obrębie złoża „Bogdanka” oraz „LZW K-3” rozszerzeniu uległ zasięg obszarów górniczych, a wraz z nim zmianom uległy zasięgi wyznaczonych terenów górniczych.

Zgodnie z Decyzją Nr 5/2009 Ministra Środowiska z 2009 r., łączna powierzchnia Obszaru Górniczego „Puchaczów V” wynosi ok. 73,36 ², zaś terenu górniczego – 86,64 km² gruntów, położonych w granicach administracyjnych gmin:

Puchaczów, Cyców i Ludwinów.

~~Oprócz tego, w W 2014 r. Minister Środowiska wydał decyzję (Dec. Nr 3/2014), ustanawiającą lokalizację Obszaru Górniczego „Stręczyn”, o łącznej powierzchni 9,38 km² oraz terenie górniczym – 12,86 km² gruntów, z czego ok. 99,5% znajduje się w obrębie gminy Cyców. Na obu tych obszarach górniczych udzielono koncesji wydobywczej węgla kamiennego (dla L. W. „Bogdanka” S. A.) w terminie do: (1) O.G. Puchaczów V – 31.12.2031 r.; (2) O.G. Stręczyn – 01.07.2046 r. Szacuje się, że na terenie gminy Cyców, obszary górnicze („Puchaczów V”, „Stręczyn”) zajmują łączną powierzchnię ok. 30,25 km² gruntów położonych w miejscowościach: Barki, Janowica, Malinówka, Nowy Stręczyn, Podgłębokie, Stefanów.~~

Ponadto w 2019 r. Minister Klimatu wydał decyzję (Dec. Nr 10/2019), ustanawiającą lokalizację Obszaru Górniczego „Cyców”, o łącznej powierzchni 40,73 km² oraz terenie górniczym – 51,78 km² gruntów, z czego ok. 98% znajduje się w obrębie gminy Cyców. Na tych obszarach górniczych udzielono koncesji wydobywczej węgla kamiennego (dla L. W. „Bogdanka” S.A.) w terminie do: (1) O.G. Puchaczów V – 31.12.2031 r.; (2) O.G. Stręczyn – 01.07.2046 r.; (3) O.G. Cyców – 31.12.2046 r. Szacuje się, że na terenie gminy Cyców, obszary górnicze („Puchaczów V”, „Stręczyn”, „Cyców”) zajmują łączną powierzchnię ok. 70,98 km² gruntów położonych w miejscowościach: Barki, Janowica, Malinówka, Nowy Stręczyn, Podgłębokie, Stefanów, Biesiadki, Kolonia Pierwsza, Cyców, Wólka Cycowska, Świerczów, Bekiesza, Ludwinów, Małków.

Z surowców pospolitych na terenie gminy występuje 5 udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego o łącznych zasobach 22 659,8 tys. ton. Są to złoża piasków: „Stręczyn Stary”, „Malinówka II”, „Milanówka”, „Ostrówek I” i „Podgłębokie”. Podstawowe parametry w/w złóż oraz ich zasoby geologiczne przedstawiono w Tab. Nr 2.

Największe złożo piasków „Stręczyn Stary” o pow. 58,9 ha położone jest w południowej części gminy i obejmuje wał akumulacji fluwiogłacialnej (o kier. N-S) i ciągnie się w rej. Stręczyna Starego i Adamowa. Geologiczno – górnicze warunki eksploatacji złoża (na skalę przemysłową) są niekorzystne ze względu na niemal całkowite zawodnienie złoża, duże zróżnicowanie stropu, spągu i miąższości złoża oraz zmienną miąższość nadkładu. Piasek ze złoża przydatny jest do produkcji zapraw budowlanych i częściowo, jako piaski nieklasyfikowane do betonu oraz kruszywa drogowego, ale w świetle obowiązujących norm wymaga uszlachetnienia (płukanie). Złożo nie jest eksploatowane, pokrycie terenu stanowią grunty orne III, V, VI, klasy bonitacyjnej Złożo piasków „Malinówka II” o pow. 2,4 ha położone jest w zachodniej części gminy w bezpośrednim sąsiedztwie na południowy – wschód od wyeksploatowanego złoża piasków „Malinówka”, (Albertów) – obecnie zrehabilitowanego. Złożo jest aktualnie eksploatowane, a wydobyte w 1997 r. wynosiło 6,3 tys. ton. Piaski ze złoża mają zastosowanie w budownictwie i drogownictwie, jako: piasek do produkcji mieszanek betonowych, jako kruszywo do podbudów z gruntów stabilizowanych cementem do budowy nasypów. Geologiczno – górnicze warunki eksploatacji złoża są korzystne.

Na terenie gminy w rejonie Garbatówki i Świerzczowa eksploatowano gliny zwałowe dla potrzeb działających w tych wsiach cegielni. Eksploatacja glin została zaniechana ze względu na znaczne wyczerpanie zasobów (nieudokumentowanych) złóż oraz niską, jakość surowca. Aktualnie cegielnie są nieczynne, a wyrobiska po glinie wymagają rekultywacji.

Złóża węgla kamiennego Lubelskiego Zagłębia Węglowego (LZW) występujące w gminie Cyców Tabela Nr 1.

Lp.	Nazwa złoża	Zasoby geolog. bilans w tys. ton			Zasoby przemysłowe	Wydobycie	Stan zagospodarowania złoża	Lokalizacja - gmina
		razem	A+B+C ₁	C ₂				
1.	Bogdanka WK 409	742442	536673	205769	332483	3064	złoże eksploatowane	Puchaczów, Ludwin, Cyców
2.	Lublin K-3 WK 407	38 734,00	9 063,00	29 311,00	0	0	Kopalnia w budowie lub ekspl. próbna -B	Puchaczów, Cyców
3.	Lublin (Lublin K-4 i K-5 oraz Lublin K-8)	0	0	0	0	0	Złoże skreślone z bilansu zasobów -M	Cyców, Wierzbica, Siedliszcze, Puchaczów
4.	Lublin K-6-7 WK 402	531749	513390	18359	0	0	złoże o zasobach rozpoznanych szczegół.	Cyców
5.	Lublin WK 17592	351649	104322	247327	0	0	Złoże o zasobach rozpoznanych szczegół.	Siedliszcze, Wierzbica, Cyców, Puchaczów
6.	Lublin K-9 WK 404	414562	258720	155842	0	0	złoże o zasobach rozpoznanych szczegół.	Urszulin, Cyców
7.	Sawin WK 5101	1463	0	1463	0	0	złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	Urszulin, Hańsk, Sawin, Wierzbica, Cyców
8.	Orzechów WK 406	2840	0	2840	0	0	Złoże o zasobach rozpoznanych wstępnie	Urszulin, Ludwin, Uścimów, Puchaczów, Cyców, Sosnowica
	LZW złóż razem	2 083439	1 422168	660911	332483	3064		

Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego w gminie Cyców – Tabela Nr 2

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny – stratygr.	Zasoby geologiczne bilansowane w tys. ton	Podstawowe parametry złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zastosowanie surowca	Uwagi
1.	Malinówka II	piasek czwartorzędowy	221,37	pow. złoża – 2,4 ha Miąższość kopaliny: 5,3 – 7,1 m, śr. 6,38 m, grubość nakładu: 0,2 – 0,3 m, śr. 0,22 m, głęb. spągu – 5,6 – 7,3 m, złoże suche	złoże eksploatowane	dla budownictwa i drogownictwa	wydobycie w 1997 r. 6,3 tys. ton, kierunek rekultywacji – leśny
2.	40a	Czwartorzęd-plejstocen	403,44	pow. złoża – 4,03 ha Miąższość kopaliny: 5,4 – 8,0 m, śr. 6,4 m, grubość nakładu: 0,0 – 0,1 m, głęb. spągu – max 8,0 m,	Złoże rozpoznane szczegółowo	dla drogownictwa i kolejnictwa	zagrożenie: deformacja terenu
3.	Stręczyn Stary	piasek	21 841,00	pow. złoża – 58,9 ha	złoże	dla budownictwa	zasoby aktualne kierunek

		czwartorzędowy		Miąższość kopaliny: 10,0 – 32,1 m, śr. 23,16 m, grubość nakładu: 0,2 – 1,3 m, głęb. spągu – max 30 m, złoża całkowicie zawadnione	nieeksploatowane rozpoznane w kat. C ₂		rekultywacji: wodny
4.	Ostrówek I	Piasek czwartorzędowy	33,29	Pow. złoża - 0,87ha Miąższość kopaliny: 1,1 – 1,4 m, śr. 1,23 m, grubość nakładu: 0,0 m,	Eksploatacja złoża zaniechana	b.d.	Przewidywany sposób eksploatacji: odkrywkowy
5.	Podgłębokie	Piasek czwartorzędowy	160,70	pow. złoża- 3,06ha Miąższość kopaliny: 1,7 – 4,8 m, śr. 2,99 m, grubość nakładu: 0,3 – 1 m,	eksploatacja złoża zaniechana	b.d.	b.d.
	Razem		22 703,37 22 659,8				

Udokumentowane złoża torfu w gminie Cyców – Tabela Nr 3

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny – stratygr.	Zasoby geologiczne bilansowane w tys. ton	Podstawowe parametry złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zastosowanie surowca	Uwagi
1.	Dodatki-Rzeka	Czwartorzęd	260,49	pow. złoża – 32,03 ha Średnia miąższość złoża: 2,3 m Średnia głębokość spągu złoża: 2,44m	Złoże rozpoznane szczegółowo	dla celów rolniczych, ogrodnictwa, niwelacji i rekultywacji terenów	Możliwe zagrożenie eksploatacji: obrywanie
2.	Nowy Stręczyn I	Czwartorzęd-plejstocen	907,22	pow. złoża – 22,02 ha Miąższość złoża: 2,0 – 7,5 m, śr. 4,12 m, Głębokość spągu: 2,0m -7,5m śr. 4,12 m	Złoże rozpoznane szczegółowo	Dla ogrodnictwa i rolnictwa	Brak aktualnego obszaru górniczego
	Razem		1167,71				

2.4. Wody powierzchniowe

Gmina Cyców położona jest w dorzeczu rzeki Wisły. Przez obszar gminy przebiega fragment działu wodnego II rzędu rozdzielającego dorzecze rzeki Bug i Wieprz. Przeważająca część obszaru gminy znajduje się w dorzeczu rzeki Wieprz. Do dorzecza rzeki Bug należy północno – wschodnia część gminy.

Główną rzeką na obszarze gminy Cyców jest Świnka, prawobrzeżny dopływ rzeki Wieprz. Rzeką ma ustrój roztopowo – deszczowy z wezbraniem w okresie wiosennym (marzec) i jesiennymi niżówkami (od września do listopada). Stan wody w rzece mierzony na wodowskazie w Puchaczowie wynosi około 2,0 m a przepływy są rzędu 0,50 - 0,99 m³s („Geoprojekt” 1979). Naturalny układ wód powierzchniowych wzbogaca gęsta sieć rowów melioracyjnych i kanałów. Sieć rowów jest gęsta, ale wiele z nich napełnionych jest wodą tylko okresowo.

Gmina Cyców znajduje się w zasięgu oddziaływania kanału Wieprz - Krzna. Kanał przebiega na zachód od gminy w okolicy Puchaczowa, a w północnej części gminy znajduje się doprowadzalnik Bogdanka – Wola Wereszczyńska.

Wody powierzchniowe w omawianej gminie zajmują powierzchnię 407 ha co stanowi 2,7 % powierzchni gminy. W granicach gminy Cyców znajduje się część dużego Jeziora Uściwierz (powierzchnia całkowita jeziora - 284 ha). Jest to największy naturalny zbiornik wodny na Pojezierzu Łęczyńsko - Włodawskim. Jezioro posiada niewielką stosunkowo głębokość (śr. 3,1 m a maksymalną – 6,6 m). Charakteryzuje się regularnie urzeźbioną misowatą czaszą i spłaszczonym dnem. Brzegi jeziora płaskie i niedostępne porośnięte są zbiorowiskami szuwarowymi i zakrzaczone. Od strony północnej, wschodniej i południowo – wschodniej jezioro otoczone jest wałem obecnie zdegradowanym i bezużytecznym wskutek obniżenia się poziomu lustra wody. Linia brzegowa w okolicy wału cofnęła się do ok. 250 cm. (PIOŚ – WIOŚ 1997).

Inne jeziora w gminie są niewielkie. Należą do nich Jezioro Głębokie (pow. 12 ha i 6 m maks. głęb.), Uściwierzek (10 ha), Świerszczów i Liszno (poniżej 1 ha). Na równinach znajdują się liczne stawy utworzone w wyrobiskach po eksploatacji torfu.

Gmina Cyców znajduje się w obrębie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: PLRW20001724569 – Świnka bez dopływu spod Kobyłki, PLRW 20001724529 Mogilnica, PLRW 20002326636499 Więzienny Rów a oraz PLRW 200023248235 Piwonia od źródeł do dopływu ze stawu Hetman z jeziora Uściwierz, Bikcze i Łukie.

W wyniku znaczącego wpływu działalności antropogenicznej na stan ww. JCWP oraz brak możliwości technicznych ograniczeń wpływu tych oddziaływań, przewiduje się konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych. Związane jest to ściśle z występującą na tym obszarze działalnością gospodarczą związaną ściśle z występowaniem bogactw naturalnych.

W odniesieniu do przeprowadzonej w 2015 r. oceny stanu ekologicznego Jeziora Uściwierz (PLLW30704), wynika, że jego stan / potencjał ekologiczny (ze względu na ichtiofaunę) oceniono, jako umiarkowany, zaś stan chemiczny – dobry.

Ocena stanu JCW uznano, jako zły, ze względu na obecność obcych gatunków ryb. Odmienną sytuację reprezentuje stan ekologiczny Jez. Sumin (PLLW30718), którego stan / potencjał ekologiczny oceniono, jako dobry, stan chemiczny – dobry.

W przypadku PLLW30718, obszar ten posiada status naturalnej części wód, którego stan oceniono, jako dobry, zaś osiągnięcie celów środowiskowych, – jako niezagrażone.

2.5 Wody Podziemne

Pierwszy ciągły poziom wód gruntowych w gminie Cyców znajduje się w utworach czwartorzędowych i górnokredowych. Wody w kompleksie skał czwartorzędowych i górnokredowych występują w łączności hydraulicznej i należy je traktować, jako jeden zbiornik wód podziemnych zalegający do głębokości 150 m (Gł. Inst. Górnictwa 1995).

Charakterystyczną cechą obszaru gminy Cyców jest bardzo duży udział terenów podmokłych z płytkim zaleganiem zwierciadła wód gruntowych (płycej niż 2,0 m ppt.) W dolinkach i zagłębieniach terenu występuje okresowa stagnacja wód na powierzchni topograficznej. Stosunkowo mały obszar zajmują tereny z wodą gruntową zalegającą głębiej niż 5,0 m ppt. Są to obszary denudacyjnych ostańców kredowych.

Poziom wodonośny czwartorzędowo – górnokredowy jest źródłem zaopatrzenia ludności w wodę zarówno w ujęciach wody dla wodociągów jak i w studniach kopanych. Zmienność warunków hydrogeologicznych w skałach kredowych powoduje, że można w nich wyróżnić dwa poziomy:

- strefę przypowierzchniową spękaną o miąższości około 20 m, w której występuje grawitacyjny ruch wody
- strefę saturacji o zasięgu 100-130 m gdzie odbywa się powolny ruch wody w szczelinach (Geoprojekt 1979).

Poniżej tych stref znajduje się nieprzepuszczalna strefa, w której szczeliny ulegają zaciśnięciu i skały stają się nieprzepuszczalne (Harasimiuk 1975). Głębsze poziomy wodonośne to:

- albsko – górnourajski
- środkowo – dolnourajski
- karboński

W wyniku wieloletnich badań i obserwacji stwierdzono brak łączności hydraulicznej pomiędzy poziomem użytkowym a wodami leżącymi głębiej (Gł. Instytut Górnictwa 1995).

Gmina Cyców położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych 407 – Zbiornik Chełm - Zamość oraz w jednolitych częściach wód podziemnych JCWPd Nr 90, w której położona jest większa część gminy, JCWPd Nr 67 (część północna gminy) oraz JCWPd Nr 75 (niewielki północno-zachodni fragment gminy). Na obszarze JCWPd nie występują zanieczyszczenia wód podziemnych. Są to wody dobrej, jakości, wymagają na ogół prostego uzdatniania.

Na podstawie opublikowanych kart złóż, w obrębie udokumentowanych złóż surowców mineralnych zidentyfikowano właściwości zalegających warstw wodonośnych zbiorników wód podziemnych (na obszarze gminy Cyców):

Nazwa i Nr złoża	status złoża	głębokość zalegania	stopień mineralizacji	klasa wody	rodzaj wody
węgiel kamienny:					
„Bogdanka” (WK 409)	aktualny	0-150	251-850	I	pitna
		560-610	1100-1600	II	przemysłowa
		660-730	1300-1900	II	przemysłowa
		730-1000	1600-10000	-	zasolona
„LZW – obszar K-3” (WK 407)	aktualny	0-150	-	-	pitna
		560-640	-	-	pitna
		660-710	-	-	pitna
		720-1000	-	-	-

„LZW – obszar K-6 i K-7” (WK 402)	aktualny	60-150	400-800	-	-
		610-700	500-1500	-	-
		860-1030	1500-3500	-	-
„Lublin” (WK 17592)	aktualny	do 200	426-2109	-	-
		do 610	1220-5569	-	-
		do 615	681-1730	-	-
		do 717	882-2154	-	-
„Lublin K-2” (WK 408)	skreślony	3,0-3,0	2,0-3,0	-	pitna
		550-760	2,0-3,0	-	pitna
		750-1000	2,0-3,0	-	pitna
„Lublin K-4, K-5” (WK 400)	skreślony	100-150	do 2100	-	-
		560-620	1500-5600	-	-
		660-720,9	1300-2000	-	-
		730-1000	do 2500	-	-
„Lublin K-8” (WK 403)	skreślony	0,4-200	400-720	-	-
		530-687,2	670-2200	-	-
		627-1056	1310-2820	-	-
„Lublin K-9” (WK 404)	aktualny	5-200	335-1105	-	-
		510-680	317-1775	-	-
		650-920	1058-3700	-	-
„Orzechów” (WK 406)	aktualny	120-180	240-700	-	b.d.
		450-520	330-1180	-	b.d.
		520-580	340-3620	-	b.d.
„Sawin” (WK 5101)	aktualny	80-150	250-460	-	-
		420-580	500-900	-	-
		510-680	700-1000	-	-
		700-920	1000-4000	-	-
torf:					
„Dodatki-Rzeka” (TO 7543)	aktualny	0-1	-	-	-
„Nowy Stręczyn I” (TO 19010)	aktualny	0-0,85	-	-	-
piasek:					
„Malinówka” (KN 4085)	aktualny	5,5-8,0	-	-	b.d.
„Malinówka II” (KN 6104)	aktualny	5,6-8,3	-	-	-
„Ostrówek I” (KN 8093)	aktualny	2,0-4,9	-	-	-
„Podgłębokie” (KN 2885)	aktualny	-	-	-	-
„Stręczyn Stary” (KN 4581)	aktualny	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart informacyjnych złóż kapalin stałych zawartych w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS” Państwowego Instytutu Geologicznego – PIB.

2.6. Klimat

W podziale rolniczo – klimatycznym Polski dokonany przez R. Gumińskiego gmina Cyców położona jest w dzielnicy klimatycznej „chełmskiej”. Dzielnica ta jest chłodniejsza od sąsiadującej z nią od zachodu dzielnicy „lubelskiej” i dłużej zalega w niej pokrywa śnieżna (80 - 100 dni).

Na obszarze omawianej gminy nie ma stacji meteorologicznej. Znajduje się tu tylko stacja opadowa w Garbatówce. Warunki klimatyczne w gminie Cyców scharakteryzowano na podstawie literatury (Gluza, Siwek 1994).

Warunki klimatyczne na obszarze gminy Cyców podobnie jak w całej Polsce kształtują się pod wpływem sytuacji antycyklonalnych (41% przypadków w ciągu roku). Sytuacje cyklonalne stanowią 33%, a przejściowe – 26%. Pogoda antycyklonalna występuje najczęściej w okresie lata i jesieni a najrzadziej w zimie. Sytuacje cyklonalne najczęściej obserwuje się w zimie i wiosną a najrzadziej latem. W ciągu roku przeważa cyrkulacja zachodnia nad wschodnią i północna nad południową. Przeważają masy powietrzne Pms (polarno – morskie stare) (36,5%) a następnie PK (polarno – kontynentalne) (21,4%), najrzadziej napływają masy A (arktyczne) (1,9%), Zs (zwrotnikowe stare) (2,9%). Najczęściej notuje się wiatry z kierunku zachodniego (18%), południowo – zachodniego (16 %) i północno – zachodniego (12%). Wiatry wschodnie i zachodnie stanowią po 10% notowań. Charakterystyczny jest dość duży udział ciszy atmosferycznej – 10%.

Średnia roczna temperatura wynosi 7,3°. Średnio najcieplejszym miesiącem jest lipiec (ze średnią temperaturą – 18°), a najchłodniejszym – styczeń (- 4,2°). Obserwuje się dużą zmienność temperatury z roku na rok, z miesiąca na miesiąc, a również znaczną nieuregulowaną zmienność z dnia na dzień. Najbardziej zmienność ta zaznacza się w okresie zimy, najslabiej w lecie. Średnia długość okresu wegetacyjnego (ze średnią dzienną temp. powietrza większą od 5°) wynosi średnio 214 dni.

Średnia suma opadów atmosferycznych w latach 1951 – 1990 w Garbatówce wynosiła 593 mm. Najwyższe opady atmosferyczne występują w lecie (do 42% rocznej sumy opadów), a najniższe w zimie.

Warunki klimatu lokalnego zależą w dużym stopniu od rzeźby terenu, rodzaju podłoża, głębokości zalegania wód podziemnych, bliskości zbiorników wodnych, szaty roślinnej. Na obszarze omawianej gminy dość duży udział mają tereny o niekorzystnych warunkach klimatu lokalnego. Są to rozległe doliny, tereny podmokłe o płytkim poziomie wód gruntowych. Występują tu inwersje termiczne, częste przymrozki i mgły, duża wilgotność powietrza. Są to tereny niewskazane dla budownictwa mieszkaniowego i dla upraw mało odpornych na przymrozki. Wskazane jest pozostawienie tych terenów w dotychczasowej formie zagospodarowania, jako łąki i pastwiska.

Najkorzystniejsze warunki klimatu lokalnego (dobre warunki termiczno – wilgotnościowe oraz solarne) występują na obszarach wyniesionych w okolicach wsi: Ludwinów, Stawek, Bekiesza, Biesiadki, Stręczyn Stary, Stręczyn Nowy, Głębokie, Stefanów, Janowica, Zaróbka, Kopina, Garbatówka, Świerszczów (na północ od lasu). Obszary te wskazane są dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz dla upraw roślin o zwiększonych wymaganiach klimatycznych (sadownictwo).

2.7. Gleby

Użytki rolne stanowią 75,5% powierzchni gminy Cyców. Charakterystyczny jest duży udział użytków zielonych, które zajmują aż 24,2% powierzchni gminy. Grunty orne stanowią – 53,8% powierzchni gminy.

Gleby w omawianej gminie wykształcone zostały z utworów czwartorzędowych – plejstocenijskich i holocenijskich oraz częściowo z utworów kredowych.

Gleby klasy III a zajmują 3,6% powierzchni gruntów ornych.

Gleby klasy III b zajmują 19,6% powierzchni gruntów ornych.

Gleby klasy IV a zajmują 29,0% powierzchni gruntów ornych.

Gleby klasy IV b zajmują 24,3% powierzchni gruntów ornych.

Gleby klasy V zajmują 18,1% powierzchni gruntów ornych

Gleby klasy VI a zajmują 5,3% powierzchni gruntów ornych

Gleby klasy VI z zajmują 0,1% powierzchni gruntów ornych

Jak wynika z przedstawionych danych gmina Cyców posiada korzystne warunki glebowe, zaledwie 23,5% gruntów ornych posiada gleby kl. V i VI. Najkorzystniejsze dla rolnictwa są gleby wykształcone ze zwietrzliny skał kredowych o dużej zawartości węglanu wapnia. Są to rędziny brunatne i czarnoziemne o dobrych właściwościach wodno – powietrznych i znacznej zawartości próchnicy. Gleby te są zakwalifikowane do 2-go kompleksu przydatności rolniczej (pszenny - dobry) i do III a i III b kl. bonitacyjnej. Największe zwarte obszary tych gleb występują w północnej części gminy w rejonie miejscowości: Zahajki – Gliny, Świerszczów, Szczupak, Ostrówek Podyski i Garbatówka. Gleby te podlegają bezwzględnej ochronie przed zmianą użytkowania na nierolnicze. Mniej korzystne właściwości użytkowe posiadają rędziny położone na grzbietach pagórków zbudowanych ze skał kredowych. Są to rędziny o niewykształconym profilu, mniej korzystnym składzie mechanicznym i gorszych właściwościach wodno – powietrznych. Są to gleby kl. III b, IV a i IV b.

Gleby wytworzone z utworów czwartorzędowych charakteryzują się dużym zróżnicowaniem typów i warunków wynikających z różnego składu mechanicznego i stosunków wodnych. Największą wartość dla produkcji rolnej mają gleby brunatne i czarne ziemie wytworzone z pyłów i gliny jeziorzyskowej akumulacji plejstoceniowej. Gleby te należą do 2-go (pszemno dobrego) 4-go (żytniego bardzo dobrego) kompleksu przydatności rolniczej w III a, III b i IV a klasie bonitacyjnej. Występują one na terenie całej gminy, największe zwarte kompleksy tych gleb znajdują się w okolicy wsi: Stefanów – Kopina, Świerszczów, Podgłębokie – Stręczyn Nowy – Cyców – Cyców II – Bekiesza, Ludwinów – Sewerynow.

W obniżeniach terenu i dolinkach są gorsze warunki wodno - powietrzne. Występują tu gleby 8-go kompleksu przydatności rolniczej – bielice, gleby brunatne i glejowe oraz czarne ziemie wytworzone z piasków gliniastych. Gleby te posiadają stosunkowo dużą żyzność potencjalną i są użytkowane, jako gleby kl. IV. Mniejszą wartość rolniczą mają gleby wytworzone z piasków stałogliniastych zalegających na glinach. Są to gleby kl. IV – brunatne, bielicowe, a na niżej położonych obszarach czarne ziemie zdegradowane, zakwalifikowane do 5-go (żytniego dobrego) kompleksu przydatności rolniczej. Występują one powszechnie na obszarze całej gminy, a zwarte kompleksy tych gleb znajdują się w rejonie wsi: Stawek, Ludwinów, Podgłębokie.

Najmniej korzystne dla produkcji rolnej są bielicowe i brunatne gleby 6-go (żytniego słabego) i 7-go (żytniego najsłabszego) kompleksu wytworzone z piasków słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. Są to gleby ubogie w składniki pokarmowe, wadliwe, okresowo zbyt suche kl. V i VI.

Na obszarze gminy występuje duża mozaika gruntów ornych i użytków zielonych. Użytki zielone występują w dolinkach i zagłębieniach krasowych przeważnie na glebach organicznych (torfowych i murszowych), rzadziej na glebach bielicowych i czarnoziemnych wytworzonych z utworów mineralnych. Wartość bonitacyjna łąk i pastwisk jest następująca:

kl. III -3,4% powierzchni użytków zielonych

kl. IV -62,3% powierzchni użytków zielonych

kl. V - 25,1% powierzchni użytków zielonych

kl. VI -9,3% powierzchni użytków zielonych

Przeważają w gminie użytki zielone średniej, jakości IV kl. bonitacyjnej. Największe powierzchnie łąk i pastwisk znajdują się w północnej części gminy, w dolinie rzeki Świnki, a w południowej części gminy w okolicy wsi: Adamowa, Zosina i Sewerynowa.

2.8. Szata roślinna

Najbardziej charakterystyczną formacją roślinną gminy Cyców są torfowiska, które związane są z terenami podmokłymi, bagiennymi i wodnymi Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego i Obniżenia Dorohuckiego. Dominują torfowiska niskie (mechowiskowo – szuwarowe turzycowiskowe, olsowo – szuwarowe) i występują w rejonie Kopiny, Szczupaka, Garbatówki, doliny rzeki Świnki i Leśnicy oraz w rejonie Cycowa. Najcenniejsze zbiorowiska roślinności bagienne- torfowiskowej i wodnej w gminie objęto ochroną rezerwatową (Jeź. Świerszczów), jako użytki ekologiczne (Uściwierz, Ciesacin i w l-ctwie Świerszczów) oraz jako powierzchniowy pomnik przyrody „Biesiadki”. Występują tu gatunki roślin chronionych i rzadkich jak: kosaciec syberyjski, grąźel żółty, grzybienie pomocne, kalina koralowa, wierzba lapońska i borówkolistna, rosiczki, kruszczyk błotny, goryczka wąskolistna i kilka gatunków storczyków. W rz. Świnie występuje również zespół grązela żółtego, grzybieni białych.

Lasy i zadrzewienia na terenie gminy Cyców zajmują 1404 ha, co stanowi 9,5% powierzchni ogólnej gminy. Należą one do Nadleśnictwa Chełm oraz do prywatnych właścicieli.

Najbardziej rozległy i zwarty obszar lasów państwowych występuje w centralnej części gminy. Obejmuje on pow. ok. 600 ha i należy do Leśnictwa Świerszczów.

W obrębie lasu „Świerszczów” dominuje typ lasu mieszanego. Mniejsze powierzchnie zajmują typy siedliskowe lasu: lasu świeżego i wilgotnego, boru mieszanego świeżego i wilgotnego, olsu jesionowego. Drzewostany buduje głównie sosna z domieszką dębu i brzozy. Najcenniejsze drzewostany zajmują południową i środkową część lasu. Północną część lasu zajmują siedliska wilgotne i podmokłe (bór mieszany wilgotny, ols i ols jesionowy). W drzewostanie dominuje olcha i brzoza. Na uwagę zasługują wiekowe dęby (w rej. rezerwatu Świerszczów). Kompleks leśny „Świerszczów” pełni funkcję lasu ochronnego grupy I – las strefy zieleni wysokiej.

Pozostałe lasy na terenie gminy to kilkuhektarowe skupiska leśne o niewielkich walorach ekologicznych należące do właścicieli prywatnych.

2.9. Fauna

Północno – zachodnia część gminy (rejon proponowanych rezerwatów „Uroczysko Uściwierz” i „Ciesacin”) jest miejscem występowania wielu gatunków fauny bezkręgowców i kręgowców, przy czym grupą najlepiej zbadaną jest awifauna. Obserwacje ornitologiczne poczynione w ciągu kilku lat pozwoliły na uznanie tych terenów za bardzo cenne obszary lęgowe ptaków wodno – błotnych w Polsce. W opracowaniu „Ostoje ptaków w Polsce” (1994 r.) omawiany obszar został zakwalifikowany, jako ostoja ptaków o randze krajowej p.n. „Jeziora Łęczyńsko - Włodawskie”. W ostoi gniazdują m in. takie gatunki jak: błotniak stawowy i popielaty, wodniczka, dziwonie, dubelt, baje, rybitwa zwyczajna, śmieszka, perkoz, czernica, sowa błotna, rycyk, bekas, batalion, kulik wielki, bocian czarny, cietrzew, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkozek, bączek, łabędź niemy, krzyżówka, cyranka, rybitwa czarna.

Wysokie walory przyrodniczo – rybackie posiada leszczowo – sandaczowe Jez. Uściwierz. Warunki siedliskowe i pokarmowe dla ryb są tu dobre, o czym świadczy bogata ichtiofauna, licząca 19 gatunków. Występują tu dość licznie: leszcz, węgorz, płoć, szczupak, karaś srebrzysty, a pojawia się: wzdrenga, lin, karp, piskorz, sandacz, i inne (S. Radwan pr. zbior 1995).

Bogata i interesująca jest fauna kompleksu leśnego Świerszczów. Występuje wiele gatunków awifauny jak: perkoz dwuczuby, kaczka, krzyżówka, błotniak stawowy, bekas, dubelt, brodziec piskliwy, remiz. W lesie żyje wiele gatunków ssaków jak: łoś, sarna, lis, dzik, kuna leśna, wiewiórka, zając. W młodniku sosnowym występuje stanowisko żółwia błotnego (projekt. rezerwat „Ostrówek Podyski”).

2.10. Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych

Obszar gminy Cyców charakteryzuje się wysokimi walorami biotycznymi, które związane są głównie z ekosystemami wodno – torfowiskowymi o dużym nagromadzeniu gatunków chronionych i rzadkich flory torfowiskowej i awifauny.

Najcenniejsze przyrodniczo i najatrakcyjniejsze krajobrazowe obszary w gminie zostały włączone do Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCH) byłego województwa chełmskiego utworzonego Uchwałą Nr XVIII/89/83 WRN w Chełmie z dnia 28 marca 1983 r. System ten stanowi układ przestrzenny i funkcjonalny, w którym wzajemnie uzupełniają się różne formy ochrony przyrody.

Podstawowym elementem systemu w gminie Cyców jest Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu, który pełni również funkcję otuliny Poleskiego Parku Krajobrazowego oraz Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu, a uzupełniają go rezerваты przyrody, użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

W gminie Cyców obszary prawnie chronione zajmują łącznie 7.436 ha, co stanowi ok. 50,3% powierzchni gminy.

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu

Obejmuje swym zasięgiem niezwykle cenne fragmenty Pojezierza Łęczyńsko – Włodawskiego położone w północno – zachodniej części gminy. Należą do nich jeziora: Uściwierz i Uściwierzek oraz rozległe torfowiska na północ od Garbatówki. Tereny te odznaczają się dużym zróżnicowaniem siedlisk i zbiorowisk roślinnych, a także niezwykłym bogactwem flory i fauny (szczególnie awifauny) reprezentowanej przez wiele gatunków rzadkich i chronionych. Najcenniejsze przyrodniczo obszary objęte są ochroną w formie użytków ekologicznych („Jez. Uściwierz” i „Ciesacin”). Obszary te są ostoją (o randze krajowej) licznych kolonii lęgowych ptaków wodno – błotnych.

Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu

Rozciąga się w centralnej i wschodniej części gminy i obejmuje: rozległą dolinę rzeki Świnki z licznymi zespołami torfianek (ok. Świerszczowa, Stawka) oraz kompleks leśny Świerszczów.

Na terenie lasu Świerszczowskiego występuje florystyczny rezerwat przyrody „Jezioro Świerszczów” oraz szereg drobnych śródleśnych bagienek uznanych za użytki ekologiczne. Osobliwością przyrodniczą na terenie Ch. O. Ch. K. jest zbiorowisko roślin wodno – torfowiskowych „Biesiadki” objęte ochroną, jako powierzchniowy pomnik przyrody.

Rezerваты przyrody

Na terenie gminy występuje jeden rezerwat przyrody „Jezioro Świerszczów”, utworzony w 1959 r. Jest to rezerwat florystyczny, objęty ochroną częściową i zajmuje powierzchnię 46,08 ha. Rezerwat położony jest w północno – zachodniej części kompleksu leśnego Świerszczów (Nadl.

Chełm, 1-ctwo Świerszczów) i obejmuje małe śródleśne jez. Świerszczów (o pow. 0,92 ha) typu eutroficznego oraz przyległe do niego torfowisko niskie. Jezioro otacza spleja – pływający kozuch z roślin z zaroślami łozowymi, dalej ols i grąd niski. Występują tu gatunki roślin chronionych i rzadkich jak: kosaciec syberyjski, grąźel żółty, grzybienie północne, kalina koralowa, kruszyna pospolita, pływacze – drobny i zwyczajny, narecznica grzebieniasta (paproć).

Na uwagę zasługują występujące w rezerwacie dęby szypułkowe o znacznych rozmiarach oraz olsza czarna pięcioprzewodowa rosnąca na skraju rezerwatu, które należy objąć ochroną prawną, jako pomniki przyrody.

Użytki ekologiczne

Jest to nowa forma ochrony przyrody wprowadzona przez ustawę z 1991 r. o ochronie przyrody, stosowana dla ochrony pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania zasobów genowych i typów środowisk, jak np. naturalnych zbiorników wodnych, śródpolnych i śródleśnych, „oczek wodnych” bagien, torfowisk, kęp drzew i krzewów.

W 1993 r. na terenie gminy Cyców i Urszulin utworzono dwa użytki ekologiczne p.n. „Uściwierz” i „Ciesacin” obejmujące swym zasięgiem najcenniejsze fragmenty Pojezierza Łęczyńsko - Włodawskiego. Celem ochrony jest zachowanie ostoi ptactwa wodno - błotnego (o znaczeniu krajowym) oraz rzadkich zbiorowisk wodnych i torfowisk z licznymi gatunkami chronionymi m. in.: wierzba łapońska, rosiczka okrągłolistna, kruszczyk błotny, goryczka wąskolistna oraz kilka gatunków storczyków. Na terenie użytku ekologicznego „Ciesacin” masowo występuje brzoza niska oraz bardzo liczne populacje gnidosza królewskiego.

Omawiane obiekty są miejscem występowania wielu gatunków fauny bezkręgowców i kręgowców, ale najlepiej zbadaną grupą jest awifauna. Są to bardzo cenne obszary lęgowe ptaków wodno - błotnych w Polsce. Występują tu m. in. takie gatunki jak: błotniak stawowy i popielaty , wodniczka, dubelt.

W/w użytki ekologiczne położone są w otulinie Poleskiego Parku Krajobrazowego i w gminie Cyców obejmują Jezioro Uściwierz (na pow. 207,85 ha) oraz torfowisko niskie w rej. Kol. Garbatówka (o pow. 125,52 ha).

Omawiane użytki ekologiczne są projektowanymi rezerwatami przyrody p. n. „Uroczysko Uściwierz” i „Ciesacin”. Na terenie kompleksu leśnego Świerszczów uznano w 1996 r. tereny torfowisk (bagien i kęp drzew) o łącznej powierzchni 85,4 ha za użytki ekologiczne. Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk wodnych i torfowiskowych. Niezwykle cenny jest obszar o pow. 5,68 ha (bagno i młodnik sosnowy) w którym występuje stanowisko żółwia błotnego.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy występuje 8 pomników przyrody w tym: 6 pojedynczych drzew, 1 grupa drzew oraz 1 zbiorowisko roślinne.

Drzewa pomnikowe rosną w zabytkowych parkach podworskich w Garbatówce i Świerszczowie. Są to :

- białodrzew o obw. 445 cm – Garbatówka
- lipa drobnolistna o obw. 320 cm – Garbatówka
- jesion wyniosły o obw. 265 cm – Świerszczów
- lipa drobnolistna o obw. 325 cm – Świerszczów
- grab pospolity o obw. 255 cm – Świerszczów
- lipa drobnolistna o obw. 440 cm – Świerszczów

- 2 jesiony wyniosłe o obw. 367,390 cm - Świerszczów

W zachodniej części Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu występuje powierzchniowy pomnik przyrody „Biesiadki”. Ochroną objęto obszar o pow. 16,49 ha z cennymi zbiorowiskami roślin wodno - torfowiskowych jak: rosiczki, wierzba lapońska i borówkolistna.

Parki podworskie

W gminie występują 2 parki podworskie: w Garbatówce i Świerszczowie wpisane do rejestru zabytków

- Park w Garbatówce stanowi zespół dworsko - parkowy z połowy XIX, założony przez A. Rulikowskiego na miejscu istniejących od XVI w ogrodów dworskich. Ochronie podlegają: park, dawne ogrody dworskie, pozostałości sadu i układ wodny. Mimo częściowego zniszczenia, czytelny jest układ przestrzenno – kompozycyjny zespołu, szczególnie układ wodny oraz wyraźnie bastionowe ukształtowanie południowego obrzeża parku. Wśród cennego drzewostanu występują gatunki rzadkie oraz okazy pomnikowe (białodrzew i lipa drobnolistna). Zespół dworsko – parkowy zajmuje pow. 9,98 ha i należy od niedawna do prywatnego właściciela.
- Park podworski w Świerszczowie o pow. 2,2 ha pochodzi z XVIII w. Posiada cechy ogrodu kwaterowego z regularnym układem osiowym zachowanym w postaci fragmentu gazonu oraz czytelny układ komunikacyjny. W parku występują liczne drzewa pomnikowe: 3 jesiony wyniosłe, 2 lipy drobnolistne, grab pospolity.

W/w parki są ogromnie zaniedbane a drzewostan częściowo zniszczony.

Lasy ochronne

Na terenie gminy Cyców, kompleks leśny „Świerszczów” wg Nadleśnictwa Chełm pełni funkcję lasu ochronnego grupy I-iej strefy zieleni wysokiej.

Obszary Natura 2000

W granicach gminy ustanowiono następujące obszary Natury 2000:

- obszar specjalnej ochrony ptaków Polesie (PLB060019) obejmujący fragment Polesia Lubelskiego, na którym dominują równiny torfowe, wśród których położone są zarastające jeziora i obszary bagienne, rozdzielone niewielkimi wzniesieniami. Wiele terenów jest stale podtopionych, o charakterze naturalnym. Krajobraz jest wybitnie równinny. Torfowiska reprezentują wszelkie typy tego siedliska, od torfowisk wysokich, poprzez przejściowe do niskich. W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasię, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk lęgowych podgorzałki; ważna ostoja bąka i dubelta;
- specjalny obszar ochrony Jeziora Uściwierskie (PLH060009) **obejmujący 7 płytkich (0,7-6,6 m), eutroficznych jezior o powierzchni od 0,7 do 256,3 ha oraz otaczające je torfowiska niskie i przejściowe, a także niewielkie wzniesienia użytkowane rolniczo: garb morenowy z przysiółkiem Ostrówek oraz północny skraj guza kredowo - trzeciorzędowego (Guz Garbatówki). Zespół Jezior Uściwierskich położony jest w górnej części zlewni rzeki Piwonii. Jeziora znajdują się w różnych stadiach zarastania. Obszar ważny dla zachowania bioróżnorodności. Ponad 67 % obszaru zajmują siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, których zidentyfikowano tu 10 rodzajów. Na torfowiskach występuje wiele rzadkich i**

chronionych w tej części Europy gatunków roślin. Rejon ten jest też znaczącą w skali regionu ostoją rzadkich gatunków owadów i płazów. Występuje tu 10 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Znajdują się tu, m. in., liczne drobne stanowiska strzebli błotnej. Ważny węzeł ekologiczny w obrębie Polesia. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków;

- specjalny obszar ochrony Dobromyśl (PLH060033) obejmujący fragment zlewni niewielkiej rzeki Mogielnicy z gęstą siecią drobnych dopływów i zarastających rowów melioracyjnych. Duży jest udział użytków zielonych (ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk), z wieloma zbiornikami wód w wyrobiskach potorfowych zamieszkałych przez żółwie oraz strzeblę błotną. Centrum obszaru zajmuje niewielki kompleks leśny, na który składają się zbiorowiska grądowe i borowe. Na obrzeżach kompleksu zlokalizowane są niewielkie uprawy sosnowe oraz murawy napiaskowe, które wykorzystywane są przez żółwie, jako łągowiska. Łąki w zachodniej części obszaru są siedliskiem 5 gatunków motyli z zał. II Dyrektywy Siedliskowej. Żółwie błotne występują na tym terenie w bardzo wysokim zagęszczeniu. Zlokalizowano tutaj jedno z najbogatszych stanowisk w kraju. Obszar jest ważny również dla ochrony strzebli błotnej. Stwierdzono tu występowanie 6 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, zajmujących łącznie ok. 8 % powierzchni obszaru.

3. Ogólna charakterystyka struktury ekologicznej

Przy charakterystyce modelu funkcjonowania systemu ekologicznego gminy Cyców oparto się na koncepcji T. J. Chmielewskiego (1988, 1992). Jest to konstrukcja modelowania fizjocenozy (krajobrazu) jako poliekosystemowego układu strefowo – węzłowego. Zgodnie z tym modelem ekosystemy układają się w krajobrazie w trojakiemu rodzaju podukłady:

- rozległe – płatowe – strefowe
- wydłużone – pasmowe
- skupione – węzłowe

Pod pojęciem „Strefa ekologiczna” rozumie się rejon, gdzie wyraźnie dominuje określona grupa komponentów i procesów ekologicznych (np. strefa leśna). Węzłami ekologicznymi nazwano obszary odgrywające szczególnie ważną rolę w funkcjonowaniu większego układu ekologicznego. Pomiedzy węzłami i strefami zachodzą wzajemne oddziaływania przejawiające się przepływem materii, energii i informacji zachodzących wzdłuż określonych tras charakterystycznych dla poszczególnych gatunków i komponentów środowiska biotycznego (Chmielewski 1987). Trasy te nazwano ciągami i korytarzami ekologicznymi.

Dla prawidłowego funkcjonowania przyrody niezbędne jest zachowanie ekologicznej ciągłości związków funkcjonalno – przestrzennych pomiędzy różnymi grupami ekosystemów. Chodzi tu głównie o zapewnienie swobodnej migracji gatunków wzajemnego wzbogacania i zasilania poszczególnych ekosystemów i ich grup w materię i informację biologiczną. (Chmielewski 1992). Obszar gminy Cyców charakteryzuje się dużą mozaikowością krajobrazu, obserwuje się tu przeplatanie się wzajemne torfowisk, łąk, zarośli i pól uprawnych. Pomimo to można wyróżnić obszary wykazujące wspólny ekologiczny charakter, jako strefy ekologiczne.

Generalnie można wydzielić 3 strefy ekologiczne:

1. Strefa wodno – łąkowa obejmuje największe powierzchnie w całej gminie, należą tu rozległe doliny z doliną rzeki Świnki i obniżenia, torfianki zagospodarowane, jako użytki

zielone. Najcenniejsze przyrodniczo tereny znajdują się w północnej części gminy (okolice Jez. Uściwierz, użytek ekologiczny Ciesacin).

2. Strefa leśna obejmuje Las Świerszczowski z rezerwatem przyrody.
3. Strefa polna obejmuje grunty orne użytkowane rolniczo. Zwarte obszary tej strefy występują w rejonach wsi: Zagórze, Małków, Stręczyn Nowy, Janowica – Stefanów – Zaróbka, Garbatówka – Kol. Garbatówka – Ostrówek Podyski, Kopina –

Korytarze i ciągi ekologiczne zapewniają migracje gatunków i zasilają ekosystemy, przez które przechodzą. Przez teren gminy Cyców przebiega z zachodu na wschód korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym doliną rzeki Świnki. Korytarz ten łączy ~~Bagno Bubnów (Poleski Park Narodowy~~ i Chelmski Park Krajobrazowy z Nadwieprzańskim Parkiem Krajobrazowym). Ciągi ekologiczne o znaczeniu lokalnym mają kierunek południkowy i łączą Chelmski Obszar Chronionego Krajobrazu z Poleskim Parkiem Krajobrazowym ~~i Poleskim Parkiem Narodowym~~.

1. Ciąg ekologiczny przebiega od doliny rzeki Świnki na północ przez Lasek Brzeziny do Jez. Uściwierz.
2. Ciąg ekologiczny od wsi Sewerynów doliną rzeki Świnki a następnie przez Las Świerszczowski na północ do Jez. Sumin.

W północno – zachodniej części gminy znajduje się ważny regionalny węzeł ekologiczny, jakim jest zespół jezior – Uściwierz – Nadrybie – Biczce i użytek ekologiczny Ciesacin. Znajduje się tu ostoja ptactwa wodno – błotnego o znaczeniu krajowym. Węzłami ekologicznymi o znaczeniu lokalnym jest:

- Las Świerszczowski z rezerwatem przyrody
- Jez. Głębokie wraz z otaczającymi torfowiskami.

Wszystkie węzły ekologiczne mają bardzo duże wartości przyrodnicze, zarówno florystyczne jak i faunistyczne. Węzły ekologiczne wymagają szczególnej ochrony przed degradacją, a zwłaszcza przed zanieczyszczeniem wód i zmianą stosunków wodnych.

Na funkcjonalną strukturę środowiska przyrodniczego nakłada się działalność człowieka. Z interakcji systemu ekologicznego i układu antropogenicznego wynikają sytuacje konfliktowe.

4. Zmiany i zagrożenia środowiska

4.1. Zanieczyszczenie powietrza

Stan czystości powietrza w gminie Cyców jest dobry ze względu na brak większych źródeł emitujących zanieczyszczenia.

4.2. Zanieczyszczenie i zagrożenie wód

Stan czystości wód powierzchniowych na terenie gminy Cyców jest niezadowolający. Wody rzeki Świnki badane w 1995 r. (tab. nr 3) nie odpowiadały normom żadnej z klas czystości, zarówno pod względem fizykochemicznym, jak i bakteriologicznym. Przyczyną dyskwalifikacji wód były: zbyt wysoki poziom stężeń związków fosforu (fosforanów i fosforu ogólnego) oraz zły stan sanitarny cieku.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód rz. Świnki są: spływy powierzchniowe substancji biogenych z pól uprawnych oraz przyrost ścieków nieoczyszczonych najczęściej w wyniku wodociągowania wsi. Działające na terenie gminy mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków (o przepustowości 50-100m³/dobę) zlokalizowane w Wólce Cycowskiej, Cycowie i Podgłębokim znacznie zmniejszyły ładunek zanieczyszczeń wprowadzanych do rzeki Świnki, lecz

z powodu braku w nich III stopnia oczyszczania ilości związków biogenych w wodach są nadal bardzo wysokie.

Stan czystości jezior na terenie gminy przedstawia się następująco:

– wody Jez. Uściwierz (bad. w 1996 r.) zostały zakwalifikowane do II klasy czystości. Wyróżniały się wyjątkowo niską zawartością związków biogenych (komplet wskaźników koncentracji azotu i fosforu osiągnął wartość z przedziału I klasy czystości) oraz dość silnym zanieczyszczeniem substancjami organicznymi. Jezioro posiada III kategorię podatności na degradację. W przypadku wykorzystania jeziora, jako zbiornika retencyjnego (dopuszczenie zanieczyszczonych wód z kanału Bogdanka – Wola Wereszczyńska) należy liczyć się z ewentualnością szybkiej degradacji jego naturalnych cech limnologicznych (naturalnie niska wymiana wody w roku i niewielka powierzchnia zlewni całkowitej.)

– wody Jez. Głębokiego (bad. w 1994 r.) nie odpowiadały normom żadnej z klas czystości (NON). Wykazywały znaczną zasobność w materię organiczną i związki biogenne. Miano coli odpowiadało normatywom II klasy czystości. Jezioro posiada III kategorię podatności na degradację.

W świetle powyższych badań można stwierdzić, że Jez. Uściwierz utrzymuje się w docelowej klasie czystości. Potencjalnym zagrożeniem dla czystości wód jeziora jest podłączenie go (od strony południowej) krótkim doprowadzalnikiem do kanału Bogdanka – Wola Wereszczyńska. (odnogi kanału Wieprz – Krzna).

W latach 70-tych i na początku 80-tych zarejestrowano sporadyczne przypadki dopuszczenia zanieczyszczonych wód z kanału, które jednak w niewielkim stopniu wpłynęły na proces eutrofizacji wód w jeziorze. Innym zagrożeniem dla wód jeziora może być niekontrolowany rozwój „dzikiej” zabudowy letniskowej nad jeziorem. Ścieki bytowe wylewane prosto do gruntu mogą przenikać do jeziora.

Znaczna część ludności gminy (około 40%) zaopatruje się w wodę z płytkich indywidualnych studni kopanych bazujących na I poziomie zwierciadła wód gruntowych zalegających głównie w utworach czwartorzędowych, lokalnie kredowych. Wody tego poziomu są najbardziej narażone na zanieczyszczenia, a ich, jakość budzi poważne zastrzeżenia. Analiza, jakości wody w studniach przydomowych na terenie gminy (wg badań PIOŚ w 1994 r) wykazała ich zły stan sanitarny (67% przebadanych studni posiadało wody zanieczyszczone bakteriologicznie).

Na terenie gminy funkcjonują 3 gminne i 1 zakładowe ujęcia wód podziemnych zaopatrujące w wodę wodociągi wiejskie. Są to ujęcia w Cycowie, Ludwinowie i Świerszczowie oraz w Stefanowie należące do KWK Bogdanka. Czerpią one wodę dobrej, jakości (z poziomu kredowego) i powinny być szczególnie chronione przed zanieczyszczeniem.

Dla ujęć zaopatrujących wodociągi zbiorcze zgodnie z rozporządzeniem MOSZNiL z dnia 5 listopada 1991 r. wymagane jest ustanowienie stref ochronnych – ochrony bezpośredniej i pośredniej (wewnętrznej i zewnętrznej). Ujęcia wody w gminie posiadają tylko strefy ochrony bezpośredniej.

Teren gminy Cyców położony jest w zasięgu zbiornika Chełm – Zamość, jednego ze 180 wytypowanych w Polsce Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) wymagających szczególnej ochrony. (Przeds. Geolog. 1993).

Północno – wschodnia część gminy (rejon wsi Kopina, Szczupak, Kol. Świerszczów, Świerszczów, Małków), ze względu na duży stopień zagrożenia zanieczyszczenia wód podziemnych została zakwalifikowana, jako Obszar Wysokiej Ochrony (OWO). Na obszarach tych

ochrona wód wymaga ukierunkowanego gospodarowania (eliminacja wszelkich źródeł zanieczyszczenia wód).

Najważniejsze źródła zagrożeń, dla jakości wód w gminie to:

- nie duża liczba nieszczelnych zbiorników na ścieki, jeśli w ogóle występuje. Głównie kanalizacja w gminie i przydomowe oczyszczalnie ścieków
- niekontrolowany rozwój zabudowy letniskowej na terenach gmin przylegających do Jez. Uściwierz (Cyców, Puchaczów, Ludwinów i Urszulin), gdzie ścieki bytowe odprowadzane są bezpośrednio do gruntu (tzw. „suche ubikacje”), skąd przenikają do jeziora,
- niekontrolowane spływy powierzchniowe z pól uprawnych, które wnoszą do wód substancje erodowane z gleby (materiał organiczny), związki fosforu, potasu, azotu z nawozów sztucznych oraz substancje toksyczne ze środków ochrony roślin. Potencjalne zagrożenie dla jakości wód stanowią: stacje paliw, fermy hodowlane.

4.3. Zmiany i zagrożenia szaty roślinnej

Dominujące w krajobrazie gminy Cyców ekosystemy torfowiskowe i wodne są niezwykle wrażliwe na wszelkie działania antropogeniczne.

Zdegradowanie negatywne zmiany w naturalnych zasobach szaty roślinnej zostały spowodowane intensywną melioracją i chemizacją rolnictwa.

Największe zmiany na terenie gminy zaszły w zbiorowiskach torfowiskowych i w wodnych na terenie rezerwatu przyrody "Jez. Świerszczów". Osuszenie części torfowiska w rezerwacie (melioracje odwadniające w ok. Świerszczowa pod koniec lat 80-tych) oraz migracje zanieczyszczeń wód (w związki biogenne i organiczne) do jeziora spowodowała zniszczenie wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin. Wg D. Fijałkowskiego na terenie rezerwatu (w latach 1962-63) występowało 357 gatunków roślin naczyniowych.

Nie stwierdzono takich gatunków jak: alowandra pęcherzykowata, brzoza niska, turzyce: Buxbauma, dwupienna, bagienna, błada, rosiczki, goryczka wąskolistna, gnidosz królewski, wierzby: lapońska i borówkolistna, bagnica torfowa i inne. Na terenie rezerwatu pojawiły się nowe zbiorowiska roślinne – szuwarowe i synantropijne.

W rejonie jeziora Uściwierz badania wykazały znaczne przekształcenie struktury ekologicznej tego zespołu jezioro – torfowiskowego; nastąpiło cofnięcie się tafli wody w jeziorze od strony wschodniej do ok. 250m, od strony północnej o około 100m i od strony południowej ok.120 m. Rozwinął się znacznie pas szuwarów o szer. ok. 120 m, co świadczy o znacznej podatności jeziora na eutrofizację. W rejonie jeziora zniknęły niektóre gatunki roślin rzadkich (obecnych w latach 50-tych), takich jak: alowandra pęcherzykowata, turzyca strunowa, bagnica torfowa i inne. Ogromnym zagrożeniem dla flory w rejonie jeziora Uściwierz jest penetracja turystyczna (niszczenie pasma szuwarów, wycinanie zarośli, wydeptywanie ścieżek itp.)

4.4. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Zagadnienie zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia na terenie gminy Cyców to głównie zagrożenie: przestępczością, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pożarowe i powodziowe.

Na obszarze gminy Cyców występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi, a także obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Dotyczy to obszarów położonych wzdłuż rzeki Świnka w bliskim sąsiedztwie Kanału Wieprz-Krzna, które zostały wyznaczone na rysunku studium. Inwestycje na tym terenie należy projektować i realizować z uwzględnieniem możliwości

występowania podtopień i powodzi. W zakresie ochrony przeciwpowodziowej, w świetle omawianych uwarunkowań, spod zabudowy zostały wyłączone doliny rzeczne i obszary narażone na zalanie wezbranymi wodami powodziowymi. Należy tworzyć warunki zatrzymania wód deszczowych w miejscu ich opadania, tworzyć wodom przestrzeń umożliwiającą opóźniony odpływ.

Na terenie gminy nie występują w większym stopniu zagrożenia związane z hałasem. Ponadto do zagrożeń bezpieczeństwa publicznego można zaliczyć m.in.:

- pożary przestrzenne,
- epidemie (skażenia i zakażenia biologiczne),
- pole elektromagnetyczne,
- awarie urządzeń sieci energetycznej,
- katastrofy komunikacyjne,
- katastrofy budowlane,
- mrozy, huragany, wichury, śnieżyce, klęski żywiołowe.

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego.

W skali gminy nie bez znaczenia pozostają również skutki będące efektem eksploatacji węgla technologią „na zawał”, co w konsekwencji może powodować:

- osiadania terenu,
- zmiany stosunków wodnych,
- zmiany w rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- zmiany w biosferze.

Osiadanie terenu będzie obserwowane na całym terenie górnym, wraz z częścią obszaru objętego zmianą studium.

5. Zasoby środowiska kulturowego i krajobrazu- stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

5.1. Zachowane układy urbanistyczne wsi

Gmina Cyców jest typową gminą rolniczą, w której procesy urbanizacyjne w przeszłości jak i w czasach współczesnych nie odegrały znaczącej roli.

W związku z powyższym na obszarze gminy nie spotyka się zabytkowych układów urbanistycznych. Na terenie gminy nie występują miejscowości na prawach miejskich, jak również miejscowości, które utraciły prawa miejskie. Sieć osadniczą tworzą wsie. Układy urbanistyczne wsi nie wykazują cech zabytkowych. Większość z nich charakteryzuje prosty układ „ulicówki” za wyjątkiem wsi gminnej – Cyców gdzie mamy do czynienia z układem wielodrożnicowym.

5.2. Zachowane zespoły dworsko - parkowe

Na terenie gminy zachowały się w miejscowościach: Świerszczów i Garbatówka – parki podworskie.

W miejscowości Garbatówka znajduje się park z XIX wieku o pow. 8,20 ha. Na terenie parku znajdowało się 550 drzew – 21 gatunków, wśród nich kilka okazów. W czerwcu 2016 huragan większość z nich zniszczył lub uszkodził. Obecnie trwają prace porządkowe.

W Świerszczowie znajduje się park podworski w układzie „włoskim” o pow. 6,0 ha. Zachowało się około 400 drzew – 14 gatunków. Stan zachowania obydwu parków – zły. Nieczytelne układy zieleni zabytkowej wywołane brakiem jakiegokolwiek konserwacji, która spowodowała wycinkę drzew zabytkowych oraz rozrastanie się tzw. „samosiejek”.

5.3. Zabytki etnograficzne

Na terenie gminy Cyców w zainteresowaniu konserwatorskim znajduje się 315 domów, 26 stodół, 29 obór, 1 chlew, 8 spichlerzy, 2 budynki gospodarcze, 2 młyny.

5.4. Zabytki sakralne

Na terenie gminy Cyców znajdują się następujące zabytkowe obiekty sakralne:

- zespół dawnej cerkwi greko - katolickiej obecnie kościół rzymsko -katolicki p. w. św. Józefa zespół dawnej cerkwi greko - katolickiej p. w. św. Bazylego w Świerszczowie,
- zespół ewangelickiego domu modlitwy w Cycowie.

Ponadto na terenie gminy znajduje się 10 kapliczek - w tym tylko figurka Matki Boskiej Bolesnej z 1862 r. w Cycowie zachowana na terenie posesji Józefy Podsońskiej wpisana jest do rejestru zabytków. Pozostałe proponowane są do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków.

5.5. Obszary zabytków archeologicznych

Na terenie gminy Cyców stwierdzono liczne ślady osadnictwa. W ramach prac na Archeologicznym Zdjęciu Polski na obszarze gminy Cyców ujawniono 766 stanowisk archeologicznych. Na stanowiskach odkryto zabytki archeologiczne z okresów: paleolit schyłkowy, mezolit, neolit, epoka brązu i epoka żelaza. Stanowiska te występują na całym obszarze gminy Cyców. Koncentrację stanowisk przedstawiono na planszy graficznej.

Poniżej podaje się wykaz wsi, w których znajdują się stanowiska archeologiczne wg. okresu występowania:

Paleolit schyłkowy w tym stanowiska kultury świderskiej:

Wólka Nadrybska, Głębokie, Sewerynów, Ludwinów.

Mezolit:

Swierszczów, Cyców I, Podgłębokie, Kolonia Biesiadki, Stręczyn Nowy, Sewerynów, Kolonia Stawek, Garbatówka, Zaróbka, Wólka Nadrybska,

Neolit:

Kopina, Wólka Nadrybska, Zaróbka, Kolonia Garbatówka, Garbatówka, Stręczyn Nowy, Kolonia Biesiadki, Kolonia Stawek, Sewerynów, Stawek, Cyców I, Zosin, Ludwinów, Malinówka, Adamów, Stręczyn Stary, Głębokie, Barki, Małków, Wólka Cycowska, Janowica, Stefanów, Podgłębokie, Ostrówek Podyski, Swierszczów, Gliny.

Epoka brązu:

Swierszczów, Gliny, Ostrówek Podyski, Kolonia Swierszczów, Cyców I, Janowica, Wólka Cycowska, Kopina, Podgłębokie, Głębokie, Stefanów, Cyców II, Ludwinów, Małków, Bekiesza, Kolonia Stawek, Malinówka, Barki, Stręczyn Nowy, Stręczyn Stary, Adamów, Kolonia Biesiadki, Zosin, Sewerynów, Kolonia Szczupak, Zaróbka, Wólka Nadrybska, Garbatówka, Kolonia Garbatówka,

Epoka żelaza:

Wólka Nadrybska, Kolonia Garbatówka, Ostrówek Podyski, Zaróbka, Stręczyn Nowy, Kolonia Stawek, Cyców I, Kolonia Biesiadki, Sewerynów, Ludwinów, Zosin, Stręczyn Stary, Malinówka, Barki, Głębokie, Adamów, Małków, Świerszczów, Wólka Cycowska, Cyców II, Ludwinów, Bekiesza, Głębokie, Podgłębokie, Kolonia Biesiadki, Stefanów, Janowica, Kopina, Gliny, Kolonia Świerszczów.

Ponadto na terenie gminy znajdują się pozostałości dwóch kurhanów: w Kolonii Garbatówka, Stręczynie Nowym.

Poza stanowiskami archeologicznymi ujętymi w Archeologicznym Zdjęciu Polski odkryto nowe stanowiska w Zagórze, Wólce Nadrybskiej i Głębokim. Stanowiska te przedstawiono na planszy graficznej.

Poniżej przedstawia się wnioski wynikające ze sprawozdań z badań Archeologicznego Zdjęcia Polski. Stanowisko Garbatówka 101/4 położone jest na terenie piaskowni i w znacznym stopniu jest zniszczone. Należałoby je poddać szczegółowej inwentaryzacji. Kilka stanowisk ze względu na wartość naukową należałoby w jak najszybszym tempie poddać badaniom wykopaliskowym. Należą do nich: Kopina 18/10, Zaróbka 44/7, Wólka Nadrybska – stanowiska: 63/9, 64/10, 83/18, 84/19, 87/22, Malinówka 41/3, Głębokie 56/26, Adamów 90/6, 93/6, Świerszczów 1/2, Bekiesza 5, Cyców II 15, 11, Biesiadki 37/6, Kol. Stawek 177/39, Cyców I 47/40, Stręczyn Nowy 93/58, Sewerynów 101/4, Ludwinów 212/26, Terenin 230/11.

Zgodnie z art. 22 ust. 1 „Ustawy o ochronie dóbr kultury” osoby prowadzące roboty budowlane i ziemne w razie ujawnienia przedmiotu, który posiada cechy zabytku, obowiązane są niezwłocznie zawiadomić o tym Zarząd Gminy Cyców lub Zarząd Powiatu Łęczna i Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Jednocześnie obowiązane są zabezpieczyć odkryty przedmiot i wstrzymać wszelkie roboty, mogące go uszkodzić lub zniszczyć, do czasu wydania przez Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków odpowiednich zarządzeń.

5.6. Zabytkowy drzewostan

Na terenie gminy znajdują się dwa zespoły zabytkowego drzewostanu - są to pozostałości po parkach podworskich w Świerszczowie i Garbatówce:

- w Świerszczowie zachowało się około 400 drzew w 14 gatunkach na powierzchni 6,0 ha,
- w Garbatówce w dawnym parku podworskim zachowało się wiele drzew w tym kilka okazów.

Ponadto zachowało się kilka drzew pomnikowych głównie związanych z obiektami sakralnymi między innymi przy dojeździe do kościoła w Świerszczowie.

5.7. Analiza krajobrazowa (przyrodniczo - kulturowa)

Powiązania przyrodniczo – kulturowe występują w dwóch parkach podworskich gdzie mamy do czynienia zarówno z zabytkowym drzewostanem jak i pozostałościami działalności kulturowej (relikty dworów).

W krajobrazie gminy nie występują dominanty krajobrazowe ze względu na mało zróżnicowaną rzeźbę terenu. Również lokalizacja obiektów architektonicznych (kościół, dzwonnica) nie wytworzyła dominanty o charakterze kulturowym, obiekty te „ukryte” są w zieleni, stąd należy zwrócić szczególną uwagę na związki przestrzenne układów zieleni z obiektami architektonicznymi.

6. Stosunki ludnościowe

6.1. Demografia

Gmina Cyców ma 7 935 mieszkańców. W latach 2002-2016 liczba mieszkańców wzrosła o 5,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,4 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego, który wynosi 41,1 lat oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski wynoszącego 40,9 lat.

Rok	Liczba ludności ogółem	Roczny wzrost (osoby)	Saldo roczne
2002	7519	-	-
2003	7556	37	0,49%
2004	7496	-60	-0,80%
2005	7506	10	0,13%
2006	7491	-15	-0,20%
2007	7513	22	0,29%
2008	7586	73	0,96%
2009	7605	19	0,25%
2010	7649	44	0,58%
2011	7815	166	2,12%
2012	7875	60	0,76%
2013	7953	78	0,98%
2014	7937	-16	-0,20%
2015	7931	-6	-0,08
2016	7935	4	0,05%

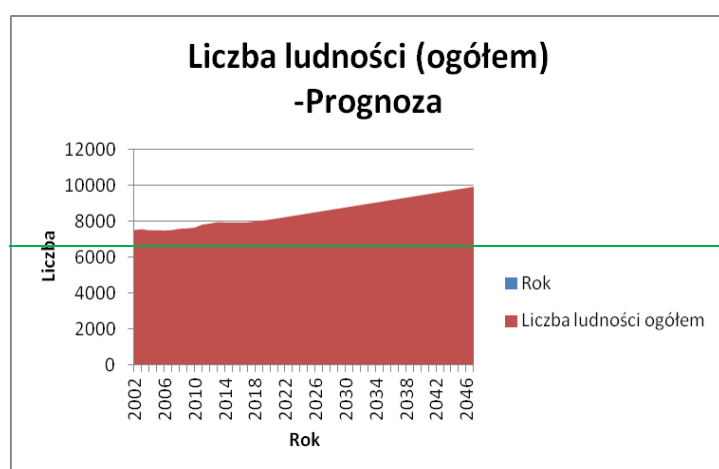
Tabela1. Liczba ludności gminy Cyców lata 2002-2016. Źródło: Opracowanie własne. Źródło danych: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Prognoza na lata 2017-2047 dla gminy Cyców przedstawia tendencję wzrostową liczby mieszkańców gminy (wykres 2, tabela 2).

Rok	Liczba ludności ogółem
2017	7942
2018	7995
2019	8048
2020	8102
2021	8167
2022	8235
2023	8303
2024	8371
2025	8439
2026	8507
2027	8575
2028	8643
2029	8711
2030	8779
2031	8847
2032	8915
2033	8983
2034	9051

2035	9119
2036	9187
2037	9255
2038	9323
2039	9391
2040	9459
2041	9527
2042	9595
2043	9663
2044	9731
2045	9799
2046	9867
2047	9935
SUMA	+1993 os.

Tabela 2. Prognoza demograficzna dla gminy Cyców na lata 2017-2047. Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 2. Prognoza demograficzna dla gminy Cyców na lata 2017-2047. Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Cyców na tle sąsiednich gmin wiejskich klasuje się na wysokiej pozycji biorąc pod uwagę wzrost liczby ludności na przestrzeni ostatnich lat. Obserwuje się ponadto w latach 2004-2016 (Wykres 8) dynamiczny wzrost liczby mieszkańców, co prognozuje utrzymanie tendencji wzrostowej.

6.2. Sytuacja społeczna

Analiza ekonomiczna

Na obszarze województwa lubelskiego maleje udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym – na rzecz ludności w wieku poprodukcyjnym. Prawdopodobnie wartości te ulegną pewnej korekcie z uwagi na zmiany wieku zatrudnienia, jednak nie ulegną zahamowaniu. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego o rynku pracy z 2015 r. wynika, że 62,0% mieszkańców gminy Cyców jest w wieku produkcyjnym, gdzie kobiety stanowią 56,5% natomiast mężczyźni 67,7%. 21,8% ludności gminy jest w wieku przedprodukcyjnym, 21,8% kobiet i 21,8% mężczyzn. W wieku poprodukcyjnym znajduje się 16,2% mieszkańców, 21,7% stanowią kobiety i 10,5% mężczyźni.

W gminie Cyców na 1000 mieszkańców pracuje 87 osób. 55,3% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 44,7% mężczyźni.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Cyców wynosi 5 294,68 PLN, co odpowiada 123,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce, jest również

wyższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia dla województwa lubelskiego. W 2016r. obserwuje się niewielki spadek wartości średniego wynagrodzenia brutto w gminie w stosunku do roku ubiegłego, tendencji wzrostowej wartości miesięcznego wynagrodzenia brutto lat ubiegłych

Bezrobocie rejestrowane w gminie Cyców wynosiło w 2016 roku 7,5% (8,7% wśród kobiet i 6,4% wśród mężczyzn), jest ono niższe niż w województwie lubelski gdzie stopa bezrobocia wynosi 11,7% oraz niższe niż bezrobocie zarejestrowane w obrębie kraju.

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Cyców w 2015 r. wynosił 6,8%, jest wyższy o 0,3% od procentowego udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej dla powiatu, który klasyfikuje się na poziomie 6,5% oraz o 1,8% niższa od procentowego udział dla województwa lubelskiego wynoszącego 8,6%. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się tendencję spadkową, która średnio wynosi 0,7%.

7. Funkcje mieszkaniowo – usługowe

7.1. Mieszkalnictwo

7.1.1. Zasoby mieszkaniowe

Budownictwo mieszkaniowe na obszarze gminy Cyców realizowane jest w następujących formach:

- zabudowa zagrodowa
- zabudowa jednorodzinna
- zabudowa wielorodzinna
- zabudowa letniskowa

Przeważającą formą jest zabudowa zagrodowa realizowana we wszystkich wsiach gminy. Zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna koncentruje się w ośrodku gminnym.

Na podstawie informacji zawartych w Banku Danych Lokalnych GUS, stwierdza się, że na przestrzeni lat 2005-2015 zostało oddanych do użytkowania 220 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 28 883 m²

Średnia powierzchnia użytkowa oddawanych do użytkowania mieszkań wynosi ok. 130 m² (za okres 2005-2015). W tym okresie czasu, w szczególności od 2012 r. odnotowano ciągły wzrost liczby nowych mieszkań. Dla porównania, w latach 2005-2011 r. wskaźnik średniej liczby mieszkań oddawanych do użytkowania wynosił 15 mieszkań/rok, podczas gdy w latach 2012-2015 r. wskaźnik ten wzrósł do wartości 30 mieszkań/rok. Analogicznie, w odniesieniu do ww. okresów czasu, dwukrotnie wzrosła powierzchnia użytkowa budynków mieszkalnych, realizowanych na użytek własny inwestorów.

7.2. Urządzenia obsługi mieszkańców

7.2.1. Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Cyców w roku szkolnym 2017/2018 znajduje się sześć szkół podstawowych z klasami I-VIII, jedna szkoła filialna z klasami I-VI. Ogółem do szkół podstawowych uczęszcza 586 uczniów z klas I-VII (klasy ósme będą funkcjonować od września b.r.). W gminie znajduje się również jedyne gimnazjum (obecnie z dobre reformy oświatowej jest wygaszane) do którego uczęszcza 162 uczniów z klas II-III. Ogółem do szkół podstawowych i gimnazjum uczęszcza 748 uczniów. Średnio na szkołę przypada 107 uczniów.

Wykaz szkół w gminie Cyców

Punkt Przedszkolny w Bekieszy	10
Punkt Przedszkolny w Garbatówce	13
Punkt Przedszkolny w Głębokiem	20
Punkt Przedszkolny w Janowicy	9
Punkt Przedszkolny w Kopinie	9
Punkt Przedszkolny w Malinówce	12
Punkt Przedszkolny w Stawku	11
Punkt Przedszkolny w Świerszczowie	12
Razem uczęszcza do przedszkoli	186
Ogółem do placówek przedszkolnych uczęszcza	279

Wychowaniem przedszkolnym w gminie objętych jest w sumie 279 dzieci w wieku 3-6 lat. 93 dzieci uczęszcza do siedmiu oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Ponadto w gminie funkcjonuje dziewięć przedszkoli dla dzieci 3-5 lat: Przedszkole Samorządowe w Cycowie do którego uczęszcza 90 dzieci i osiem Punktów Przedszkolnych do których uczęszcza w sumie 96 dzieci. Wychowaniem przedszkolnym zajmuje się bieżącym roku szkolnym 25 nauczycieli w 18 oddziałach.

Ponadto na terenie Gminy Cyców funkcjonuje również Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Podgłębokiem, który jest prowadzony przez Starostwo Powiatowe w Łęcznej. W ośrodku tym mieści się szkoła podstawowa specjalna, do której w roku szkolnym 2017/2018 uczęszcza 36 dziewcząt oraz branżowa szkoła specjalna I stopnia, w której uczy się w zawodzie kucharz 21 dziewcząt. Ośrodek posiada 90 miejsc. Jest placówką zabezpieczającą potrzeby w zakresie resocjalizacji dziewcząt z terenu całej Polski.

7.2.2. Zdrowie i opieka społeczna

Mieszkańców gminy Cyców obsługuje trzy prywatne Przychodnie Medycyny Rodzinnej, w których przyjmuje 9 lekarzy pierwszego kontaktu. Sytuacją zdrowotną zajmują się również pielęgniarki środowiskowe. Na terenie gminy funkcjonuje 3 apteki prywatne, w których zatrudnionych jest 6 farmaceutów.

W Ośrodkach Zdrowia w Cycowie zatrudnienie przedstawia się następująco:

lekarze	Lek. dent.	farmaceuci	pielęgniarki	położne
9 os.	3 os.	6 os.	4 os.	4 os.

Ponadto pacjenci mają dostęp do lekarzy specjalistów tj. : okulisty, dermatologa, ginekologa, specjalisty chorób wewnętrznych, reumatologa, specjalisty radiologii, urologa, , kardiologa, diabetologa, endokrynologa.

Zadania gminy w zakresie opieki społecznej wypełnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

7.2.3. Kultura

Na terenie gminy Cyców nie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury W miejscowości Garbatówka działalność kulturalną prowadzi Wiejski Dom Kultury o powierzchni użytkowej 160 m², posiadający salę widowiskową na 100 osób.

W Cycowie funkcjonuje jedna biblioteka publiczna z dwoma filiami. Na jedną placówkę biblioteczną w gminie przypada 2.461 osób. W 1997 roku księgozbiór biblioteki liczył 24.300 woluminów co daje 3.295 woluminów na 1.000 mieszkańców gminy. W 1997 roku było 1.083 czytelników, którzy w ciągu roku wypożyczyli 15.800 książek co daje 14,6 wypożyczeń na jednego czytelnika w ciągu roku.

7.2.4. Handel, rzemiosło, gastronomia

- Na obszarze gminy koncentracja obiektów handlowych występuje w miejscowości Cyców. Ponadto w miejscowości gminnej znajduje się najwięcej sklepów prywatnych na wydzielonych działkach. Gorzej przedstawia się sytuacja w pozostałych wsiach gminy gdzie sklepy lokalizowane są w wydzielonych pomieszczeniach budynków mieszkalnych.
- Gastronomia – obiekty gastronomiczne na terenie gminy Cyców zlokalizowane są w niewielkich budynkach. Są to głównie bary gastronomiczne często w budynkach mieszkalnych, lub pomieszczeniach adaptowanych budynków służących obsłudze rolnictwa. Są też Zajazd Piotr oraz Gospodarstwo Agroturystyczne „Marynka”

7.2.5. Łączność

Usługi łączności na terenie gminy Cyców świadczą: PPUP Poczta Polska, oraz Telekomunikacja Polska S.A.

Usługi w zakresie telekomunikacji w gminie świadczą operatorzy telefonii przewodowej oraz telefonii komórkowej.

7.2.6. Administracja, organizacje społeczne

Na terenie gminy znajdują się obiekty administracji samorządowej oraz organizacji społecznych zlokalizowane głównie w ośrodku gminnym.

W Cycowie mają swoje siedziby również dwa banki: Bank PKO BP oraz Bank Spółdzielczy. Ponadto w miejscowości gminnej znajdują się biura „GS”.

7.2.7. Obiekty kultu religijnego i wyznaniowe

Na terenie gminy Cyców funkcjonują 2 kościoły. W miejscowości Cyców znajdują się 2 kościoły rzymsko – katolickie. Jeden przy ul. Kościelnej pod wezwaniem św. Józefa (dawna cerkiew greko – katolicka z 1863 – 1867 r.) nieczynny, drugi współczesny. Ponadto czynny jest kościół rzymsko – katolicki w Świerszczowie.

8. Funkcje stanowiące podstawy gospodarcze gminy

8.1 Rolnictwo

8.1.1. Ogólna charakterystyka gruntów

Powierzchnia gruntów gminy wynosi 14, 787 ha.

Gmina Cyców jest gminą o charakterze rolniczym z dodatkową funkcją przemysłową, związaną z wydobyciem węgla kamiennego. Praca w rolnictwie jest źródłem utrzymania dla około 74,2% ludności gminy.

Podstawą rozwoju rolnictwa są gleby dobrej i średniej jakości. W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które zajmują 79,6% obszaru gminy.(pow. łęczyński – 74,9%)

Dominującym w gminie Cyców działem gospodarki jest rolnictwo. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują znaczną część (ok. 90%) powierzchni użytków rolnych.

Gospodarstwa indywidualne	
Powierzchnia w ha, przedziały	Liczba gospodarstw
< 2,0	570
2-5	733
5-7	271
7-10	229
10-15	138
> 15	112
RAZEM	2053

Gospodarstwa indywidualne w Gminie Cyców

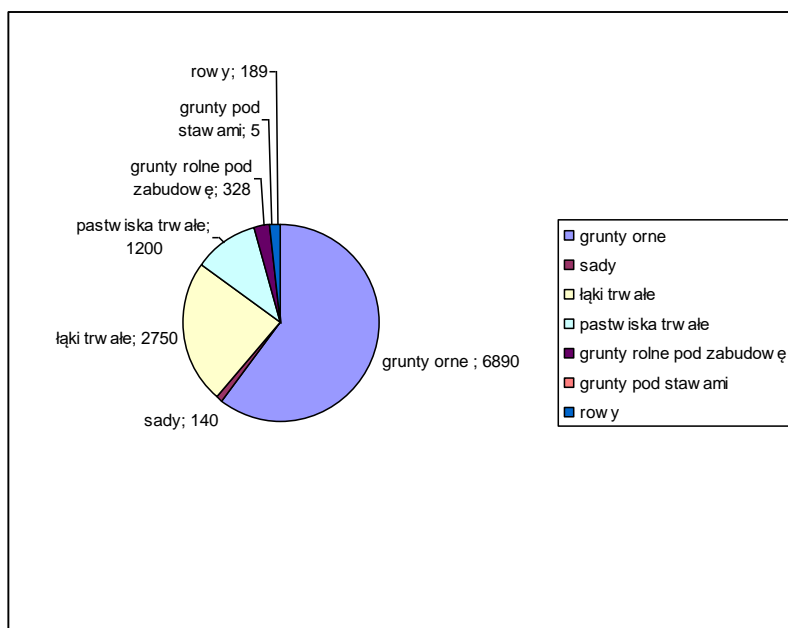
Indywidualne gospodarstwa rolne w Gminie Cyców charakteryzują się dużym rozdrobnieniem. Przeważają gospodarstwa zajmujące powierzchnię do 7ha, które stanowią ok. 40% wszystkich gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Cyców wynosi ok. 5,56 ha.

Gmina Cyców jest gminą typowo rolniczą. Gospodarstwa rolne nastawione są głównie na produkcję roślinną.

8.1.2. Charakterystyka rolniczej przestrzeni produkcyjnej

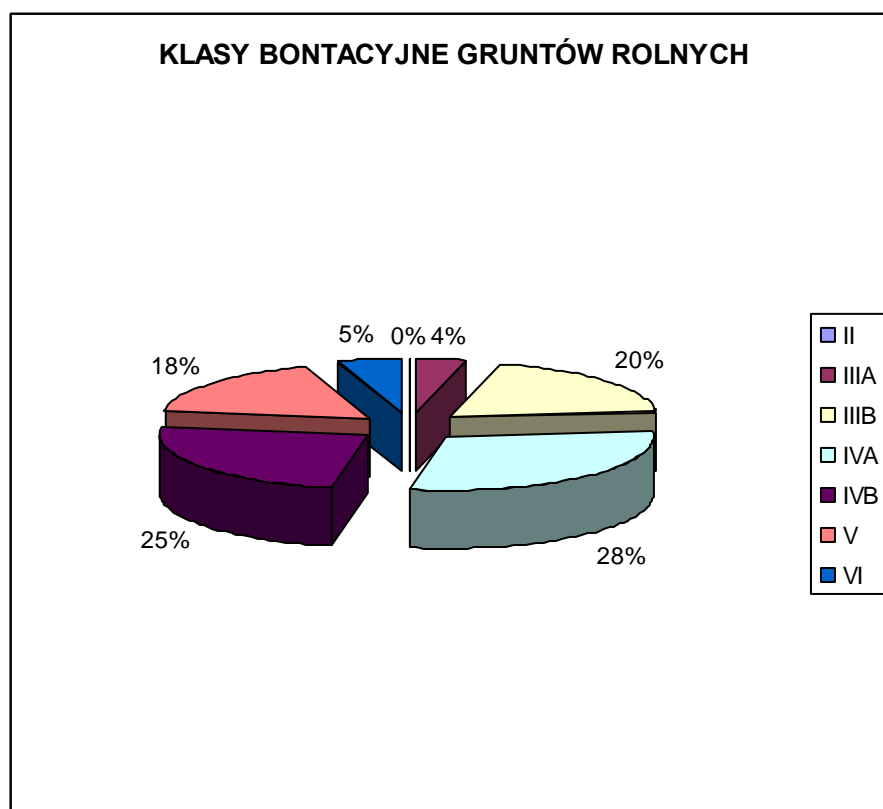
Elementy, jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na które składa się gleba, klimat, rzeźba terenu i warunki wodne, są łącznie o 6,1 punktów niższe niż średnia dla woj. lubelskiego i o 0,9 punktów wyższe niż średnia dla Polski.

Warunki te kształtują w zasadniczym stopniu strukturę użytkowania gruntów i poziom rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

Struktura rolna gruntów w Gminie Cyców

Wśród gruntów orných przeważają gleby klasy IV a także V. Występują gleby średniej jakości łatwe do uprawy mechanicznej. Dominują grunty klasy IVa, IVb i V zajmując 5 613,91ha co stanowi 81,45% ogólnej powierzchni gruntów orných.

Drugim elementem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest klimat. Agroklimat, jako współzależność warunków klimatycznych i wymogów roślin uprawnych jest mało zróżnicowany. Jego jakość wyraża się za pomocą wskaźnika bonitacji agroklimatu (jednostki zbożowe plonu

przeliczeniowego w skali 15-punktowej wg IUNG. Dla gminy wskaźnik ten wynosi 10,0 punktów. Warunki klimatyczne ocenia się, jako sprzyjające dla rolnictwa.

Trzecim elementem, jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest rzeźba terenu, której wpływ ocenia się, jako bezpośredni i pośredni. Ocenę rzeźby terenu dla potrzeb rolnictwa przedstawia się w skali 10-punktowej (wg IUNG). Wskaźnik bonitacji rzeźby terenu dla gminy Cyców wynosi 4,4 punktów i mieści się w przedziale terenów bardzo korzystnych dla produkcji rolnej. Pomimo takiej oceny występują na terenie gminy obszary, na których gleby są zagrożone erozją. Potencjalna erozja wodna powierzchniowa dotyczy 12,7% użytków rolnych, wymagających ochrony w różnym stopniu pilności; w tym w stopniu pierwszym – 10,9% użytków rolnych, w stopniu drugim – 1,8%. Na tle kraju zagrożenie erozją ocenia się, jako stosunkowo niewielkie.

Czwartym elementem, jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej są warunki wodne. Są one jednym z najważniejszych czynników środowiska przyrodniczego dla produkcji rolnej. Szkodliwym może być zarówno nadmiar jak i niedobór wody. Wskaźnik bonitacji warunków wodnych środowiska (wg 10 – punktowej skali IUNG), wynosi dla gminy 3,0 punktów. Wskaźnik ten mieści się w przedziale warunków wodnych korzystnych dla produkcji rolnej.

Na terenie gminy występują jednak obszary, wymagające regulacji stosunków wodnych. Na gruntach ornych zakwalifikowano do melioracji 2,200 ha, wykonano 2,007 ha, tj. 91,2%. Na użytkach zielonych potrzeby zostały określone na 2,600 ha, wykonanie wynosi 2,388 ha, tj. 91,8%.

Potrzeby w zakresie modernizacji określono na 8,179 m uregulowanych koryt rzecznych oraz 954 ha (21,7%) zmeliorowanych użytków rolnych.

Przydatność gleb dla rolnictwa charakteryzują kompleksy przydatności rolniczej gleb.

Kompleks przydatności rolniczej gleb grupuje gleby należące do różnych typów i rodzajów, ale wykazujące zbliżone właściwości rolnicze, dzięki którym mogą być podobnie użytkowane. Gmina Cyców posiada w przewadze gleby w kompleksach żytnich – bardzo dobrym i dobrym. Kompleksy te stanowią niejako typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zestawienie kompleksów przydatności rolniczej gleb dla gminy Cyców przedstawia się jak poniżej:

Grunty orne:

kompleks	1 – pszenno bardzo dobry	- 0,0%
	2 – pszenno dobry	- 3,0%
	3 – pszenno wadliwy	- 16,6%
	4 – żytni bardzo dobry	- 20,5%
	5 – żytni dobry	- 24,0%
	6 – żytni słaby	- 16,6%
	7 – żytni bardzo słaby	- 4,7%
	8 – zbożowo – pastewny mocny	- 12,0%
	9 – zbożowo – pastewny słaby	- 2,6%

Użytki zielone:

kompleks		
	2 z – użytki zielone średnie	- 65,5%
	3 z – użytki zielone słabe	- 34,5%

Zestawienie wskaźników wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Wskaźnik	Cyców	Polska
Wartość gleby	48,0	49,4
Agroklimat	10,0	9,9
Rzeźba terenu	4,4	3,9
Warunki wodne	3,0	3,3
Wskaźnik waloryzacji	67,4	66,5

Sumaryczny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla gminy jest o 0,9 punktów wyższy od średniej krajowej. Gmina charakteryzuje się średnio korzystnymi warunkami dla produkcji rolnej.

W/g Kopia najwłaściwszym systemem rolniczym w gminie jest system paszowiskowo – zbożowy. W/g kwalifikacji IUNG określającej regiony glebowo – rolnicze, gmina Cyców leży w regionie chełmskim.

Do czynników ekonomiczno - organizacyjnych produkcji rolnej zalicza się również strukturę gospodarstw oraz zasoby siły roboczej i pociągowej.

8.1.3. Struktura gospodarstw

Indywidualne gospodarstwa rolne w Gminie Cyców charakteryzują się dużym rozdrobnieniem. Przeważają gospodarstwa zajmujące powierzchnię do 7ha, które stanowią ok. 40% wszystkich gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Cyców wynosi ok. 5,56 ha. Gmina Cyców jest gminą typowo rolniczą. Gospodarstwa rolne nastawione są głównie na produkcję roślinną.

8.1.4. Charakterystyka produkcji rolnej

Produkcja roślinna.

Produkcja roślinna jest wiodącym kierunkiem działalności rolniczej. Opiera się niemal w całości na sektorze prywatnym.

Główne kierunki produkcji w gminie to uprawa zbóż i roślin okopowych. W strukturze zasiewów zboża zajmują około 75% powierzchni upraw. Poza wykorzystaniem powierzchni upraw pod produkcję roślinną rolnicy specjalizują się również plantacyjnej uprawie owoców głównie miękkich – truskawek, malin i warzyw – pomidorów a także w uprawie tytoniu. W okresie letnim na terenie gminy działa kilka skupów owoców i warzyw.

Produkcja zwierzęca

Produkcja zwierzęca jest ściśle skorelowana z produkcją roślinną i obejmuje chów trzody chlewnej oraz bydła. Determinuje to posiadana baza paszowa. W strukturze użytków rolnych pastwiska zajmują 1.200 ha a w strukturze zasiewów znaczną część uprawa zbóż i ziemniaków. Udział w produkcji zwierzęcej uległ zmianom pod względem, jakości jak i struktury hodowli, nastąpiło, bowiem zmniejszenie pogłowia koni a zwiększyło się pogłowie bydła i trzody chlewnej.

Rolnictwo ekologiczne to sposób gospodarowania, w którym stosuje się wyłącznie środki naturalne. W gminie Cyców funkcjonuje ok. 30 takich gospodarstw o łącznej powierzchni 550 ha. Z powodu rozproszonych i rozdrobnionych produkcji, niewielkiej ilości grup producenckich i braku profesjonalnych umiejętności marketingowych rolnicy nie są w stanie zapewnić dostaw towaru na rynek w wystarczającej ilości, jakości i jednorodności.

8.2. Leśnictwo

Gmina Cyców jest jedną z 14 gmin, które obejmuje Nadleśnictwo Chełm. Nadleśnictwo Chełm jest z kolei jednym z 25 nadleśnictw wchodzących w skład Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie. Położone na terenie województwa lubelskiego, powiatu chełmskiego, krasnostawskiego, łączyńskiego oraz powiatu grodzkiego Chełm

Grunty pokryte drzewostanem zajmują w gminie powierzchnię 1641,79 ha.

Lesistość gminy należy do najniższych w rejonie - woj. lubelskie - 21,5, Polska – 28,0.

Jeżeli chodzi o własność gruntów pod lasami, to głównym właścicielem są Lasy Państwowe, które posiadają 54,9% tych gruntów – 771 ha. Indywidualne gospodarstwa rolne są właścicielami 522 ha gruntów leśnych, tj. 37,2% ich ogólnej powierzchni.

Pozostała ilość wynosząca 111 ha stanowi własność różnych jednostek, jak AWRSP, Skarb Państwa oraz inne jednostki państwowe i społeczne. Administracyjnie Lasy Państwowe są nadzorowane przez Okręgową Dyrekcję Lasów Państwowych w Lublinie za pośrednictwem Nadleśnictwa Chełm i leśnictwo Świerszczów.

Lasy prywatne są nadzorowane za pośrednictwem administracji powiatowej.

LEŚNICTWO W 2015 R.	
Powierzchnia lasów ogółem w ha	1641,79
w tym lasy publiczne	776,09
w tym własność gminy	6,05
Lesistość w %	11,1

Do zalesienia powinny być przeznaczone grunty w klasach bonitacyjnych V – VI z, których wykorzystanie w rolnictwie jest nieefektywne. Takich gruntów w gminie Cyców jest 3 157 ha.

Do zalesienia przewidziano w ramach regulacji granicy polno – leśnej 880 ha gruntów. Według programu zwiększenie lesistości gminy Cyców na lata 1997 – 2020 zakłada się zalesienia gruntów w poszczególnych latach w następujących ilościach:

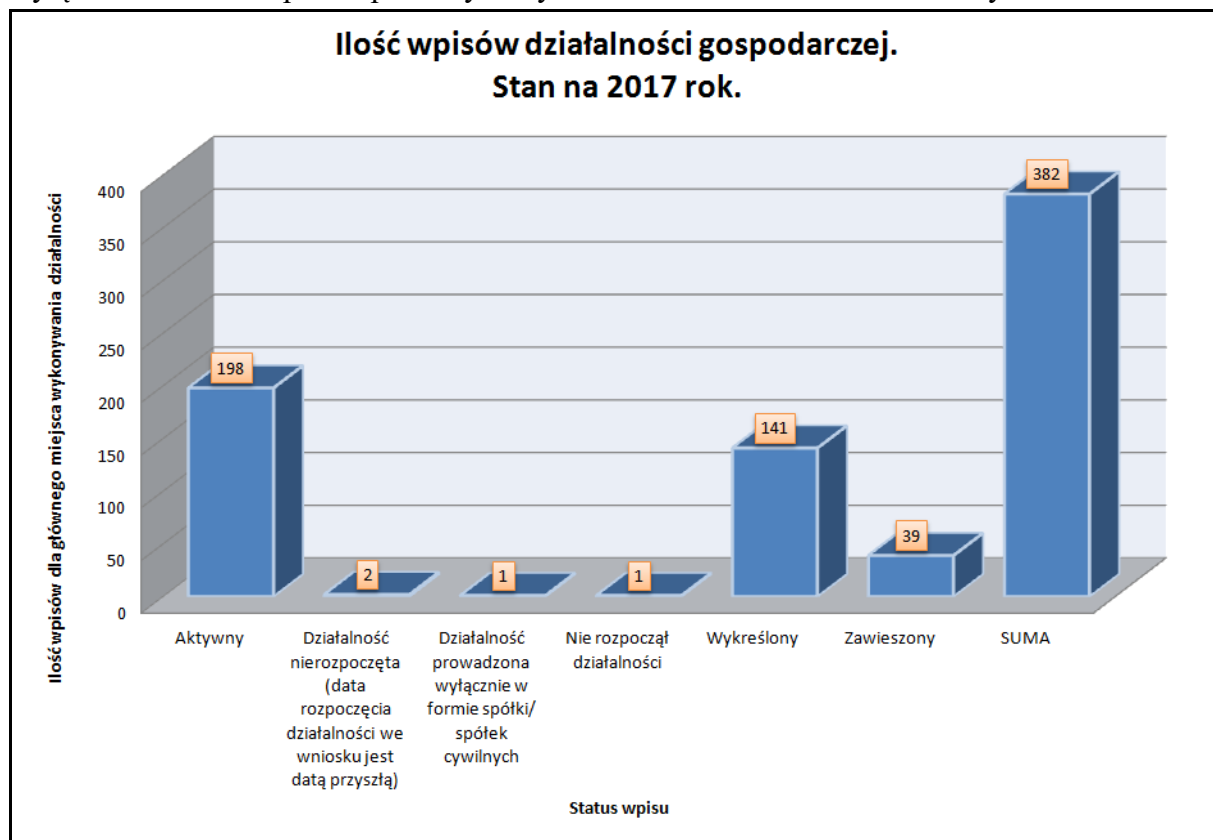
Rok	Grunty prywatne	Grunty Skarbu Państwa		Razem
		w zarządzie lasów państwowych	w zasobach Agencji WRSP	
1997	10			10
1998	10	5		15
1999	10	5		15
2000	25			25
2001-2005	155	5	50	210
2006-2010	146	5	50	201
2011-2015	146	5	50	201
2016-2020	146	5	52	203
Razem	648	30	202	880

Założenia te wynikają z „Programu zwiększenia lesistości województwa chełmskiego na lata 1997 - 2020” opracowanego na bazie programów gminnych, w ramach Programu Krajowego, przez Urząd Wojewódzki w Chełmie, Wydział Ochrony Środowiska w 1996 r.

W wyniku realizacji programu zostanie osiągnięty stopień lesistości gminy – 15,5 i będzie niższy o około 15 pkt. od średniej dla rejonu Chełma, która osiągnie 30,0 pkt.

8.3. Przemysł i działalność gospodarcza

Na terenie Gminy Cyców zgodnie z raportem CEIDG, stan na 2017r., zarejestrowanych jest 238 wpisów działalności gospodarczej, W tym 198 aktywnych, 1. działalność prowadzona wyłącznie w formie spółki/spółek cywilnych oraz 39 działalności zawieszonych.

Handel stanowi najszybciej rozwijającą się dziedzinę działalności gospodarczej na terenie gminy Cyców. Dominuje handel, usługi, przetwórstwo, rzemiosło oraz działalność związana z drobną wytwórczością. Zarówno handel jak i usługi skoncentrowane są w sektorze prywatnym. Zakłady usługowe i handlowe zlokalizowane są głównie w miejscowości gminnej – Cycowie, natomiast niemalże we wszystkich pozostałych miejscowościach gminy są placówki handlowe, zatem podstawowe potrzeby społeczności lokalnej są zaspokojone. Istnieje jednak potrzeba świadczenia usług w zakresie krawiectwa, szewstwa i szklarstwa, napraw sprzętu gospodarstwa domowego a także usług fotograficznych. Podmioty gospodarcze świadczące tego typu usługi mogą liczyć na ulgi podatkowe. Usługi podstawowe, tj. te, z których korzysta się codziennie (np. sklepy spożywcze) zlokalizowane są niemal we wszystkich miejscowościach gminy. Usługi wyższego rzędu (ośrodek zdrowia, urząd pocztowy itp.), z których korzysta się okresowo są skoncentrowane w miejscowości gminnej- Cycowie oraz Wólce Cycowskiej.

Działalność handlową i usługową prowadzi także Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, która posiada piekarnię, 4 sklepy ogólnie – spożywcze oraz 1 z artykułami do produkcji rolnej.

8.4. Funkcja turystyczno - wypoczynkowa

Funkcja rekreacyjna odgrywa niewielkie znaczenie w zagospodarowaniu przestrzennym. W północnej części gminy nad jeziorem Uściwierz znajduje się niewielki zespół zabudowy letniskowej. Na obszarze gminy nie występują obiekty obsługujące turystów takie jak: motele, ośrodki wypoczynku stałego i czasowego.

9. Komunikacja

9.1. Komunikacja drogowa

Podstawowy układ komunikacji gminy tworzą: **droga krajowa Nr 82** Lublin - Łęczna - Cyców - Włodawa oraz **drogi wojewódzkie**:

- **Nr 838** - Głębokie - Dorohuczka - Trawniki - Fajstławice
- **Nr 839** - Cyców - Kulik - Siedliszcze
- **Nr 841** - Cyców - Wierzbica - Staw

System wyżej wymienionych dróg zapewnia powiązania komunikacyjne ośrodka Gminnego z miastami: Lublinem, Łęczną, Chełmem, Włodawą i Rejowcem Fabrycznym.

Drogi powiatowe umożliwiają powiązanie wsi podstawowych z ośrodkiem gminnym

Uzupełnieniem układu komunikacyjnego jest sieć dróg gminnych, ogółem w gminie Cyców tereny dróg zajmują 402 ha. W miejscowości gminnej zlokalizowany jest dworzec autobusowy.

9.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa jednotorowa do kopalni węgla kamiennego w Bogdance do obsługi terenów górniczych, tereny komunikacji kolejowej w gminie Cyców zajmują 9 ha.

10. Gospodarka komunalna i infrastruktura techniczna

10.1. Urządzenia i organizacja gospodarki komunalnej

10.1.1. Ochrona przeciwpożarowa

Zadania ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy Cyców wypełniają Ochotnicze Straże Pożarne. Strażnice OSP znajdują się w następujących wsiach: Cyców, Bekiesza, Głębokie, Świerszczów, Kopina, Zaróbka, Garbatówka, Janowica, Stręczyn Nowy.

Obszar gminy Cyców znajduje się w zasięgu Rejonowej Komendy Straży Pożarnej w Łęcznej.

10.1.2. Cmentarze i usługi pogrzebowe

Na terenie gminy znajduje się 12 cmentarzy wyznania rzymsko-katolickiego, ewangelickiego oraz prawosławnego, a także wojenne. Obecnie pochówki odbywają się jedynie na cmentarzach w Cycowie i Świerszczowie.

10.1.3. Zieleń urządzona

Na terenie gminy znajdują się dwa parki podworskie w Świerszczowie i Garbatówce. W ośrodku gminnym znajdują się niewielkie skwerki. W pozostałych wsiach gminy zieleń urządzona

występuje w powiązaniu z obiektami usług publicznych – głównie szkół. Wartościowe zespoły zieleni występują na terenach cmentarzy (głównie nieczynnych).

10.1.4. Organizacja gospodarki komunalnej

Na obszarze gminy Cyców prowadzona jest działalność o charakterze użyteczności publicznej obejmująca:

- zaopatrzenie w wodę
- odprowadzenie i oczyszczanie ścieków
- usuwanie i utylizacja odpadów stałych

10.2. Systemy infrastruktury technicznej

10.2.1. Zaopatrzenie w wodę

Stan zaopatrzenia w wodę na obszarze analizowanym Gminy Cyców jest zadawalający. Teren gminy zwodociągowany jest w ponad 90%. W gminie istnieją wodociągi grupowe o łącznej długości 216,97 km, do których podłączonych jest 2 231 przyłączy. Ludność zaopatrywana jest w wodę do picia z wodociągów w Cycowie (miejscowości: Cyców I, Cyców II, Wólka Cycowska, Podgłębokie, Głębokie, Biesiadki), Ludwinowie (Ludwinów, Stawek, Sewerynow, Nowy Streczyn, Stary Streczyn, Adamów, Barki, Bekiesza (część), Malinówka). Wodociąg Świerszczów zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Świerszczów, Świerszczów Kolonia, Ostrówek Podyski, Garbatówka, Kolonia Garbatówka, Wólka Nadrybska, Kopina, Zaróbka, Małków, Janowica, Stefanów, zagórze, Bekiesza (część), Szczupak, Nadrybie Wieś (kilka gospodarstw z gminy Puchaczów).

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy ujęcia wody w Cycowie, Ludwinowie i Świerszczowie. Największe ujęcie wody znajduje się w Cycowie, w którym pracują dwie studnie wiercone. Studnia nr 1 o głębokości 60,0 m ppt i maksymalnej wydajności eksploatacyjnej w wysokości $Q=51,6 \text{ m}^3/\text{h}$. Studnia nr 2A(jako awaryjna) o głębokości 60,0 m ppt. i maksymalnej wydajności eksploatacyjnej $Q_e= 45,0 \text{ m}^3/\text{h}$. Ujęcie wody w Ludwinowie składa się z 1 studni wierconej o głębokości 80, 0 m i wydajności eksploatacyjnej $Q=36 \text{ m}^3/\text{h}$ (ze względów ekonomicznych nie odwiercono studni awaryjnej). Ujęcie wody w Świerszczowie składa się z 2 studni wierconych. Eksploatowana jest studnia nr 2, studnia nr 1 stanowi studnię awaryjną. Studnia SW1 o głębokości 65 m i wydajności $30 \text{ m}^3/\text{h}$, studnia SW2 o głębokości 70 m i wydajności $32 \text{ m}^3/\text{h}$.

10.2.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W Gminie Cyców sieć kanalizacyjna ma 20,40 km długości i składa się na nią 450 przyłączy. Wskaźnik skanalizowania gminy wynosi około 17,6%. Do miejscowości skanalizowanych zalicza się Cyców, Wólka Cycowska (osiedle domów jednorodzinnych) Rozwój kanalizacji w gminie znacznie odbiega od przyrostu sieci wodociągowej i w związku z tym działania w zakresie budowy infrastruktury kanalizacyjnej powinny ulec zintensyfikowaniu w najbliższej perspektywie. W Gminie Cyców znajdują się 4 oczyszczalnie ścieków, w tym 2 wymagają modernizacji:

- Cyców – oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna gminna, typu „PS 100”, o przepustowości $100 \text{ m}^3/\text{d}$, wybudowana w roku 1993. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Świnka;
- Oczyszczalnia przy Państwowym Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Podgłębokim – oczyszczalnia kontenerowa o przepustowości $30 \text{ m}^3/\text{d}$, wybudowana w roku 1987;

- Wólka Cycowska – oczyszczalnia kontenerowa o przepustowości 50 m³/d, wybudowana w roku 1987;
- Kopina- oczyszczalnia mechaniczno- biologiczna o przepustowości 160 m³/d

Na terenie gminy budowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków, szczególnie na terenach o zabudowie rozproszonej. Pierwsze tego typu urządzenia zainstalowano w miejscowościach Janowica i Wólka Cycowska. Według stanu na koniec 2017 r. w gminie wybudowano 118 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

10.2.3. Gospodarka odpadami

Gmina Cyców według podziału zawartego w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego 2022 należy do Regionu Centralno- Wschodniego dla którego regionalną instalacją przetwarzania odpadów jest Zakład Zagospodarowania Odpadów we Włodawie i to właśnie tam w głównej mierze trafia strumień odpadów komunalnych z terenu gminy . Mieszkańcy zaopatrzeni są w 1 300 pojemników na śmieci o pojemności 240 l. Wywóz odpadów zorganizowany jest poprzez cykliczne kursy samochodu – śmieciarki i odbiór odpadów z pojemników indywidualnych gospodarstw domowych, przez firmę posiadającą odpowiednie pozwolenia i zaplecze techniczne, . Wcześniej Gmina Cyców użytkowała składowisko odpadów w Wólce Cycowskiej, które było zlokalizowane na terenie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, około 400 m na północ od koryta rzeki Świnki, której dolina stanowi korytarz ekologiczny. Składowisko to zostało zamknięte.

10.2.4. Zaopatrzenie w gaz

Obecnie obszar gminy nie jest wyposażony w sieć gazową. Opracowany został przez Biuro Inżynierii Komunalnej program zasilania w gaz mieszkańców gminy Cyców.

10.2.5. Ciepłownictwo

Na terenie gminy Cyców znajduje się niewiele obszarów na których prowadzona jest zorganizowana gospodarka cieplna. Do największych kotłowni na terenie gminy należą kotłownie: w Wólce Cycowskiej, w osiedlu Spółdzielni Mieszkaniowej w Cycowie, w prywatnym gospodarstwie rolnym w Wólce Cycowskiej, w dużych szkołach: między innymi w Cycowie i Garbatówce. Budynki w zabudowie zagrodowej, jednorodzinnej ogrzewane są ciepłem z lokalnych kotłowni na paliwo stałe.

10.2.6. Elektroenergetyka

Gmina Cyców włączona jest do krajowego systemu energetycznego za pomocą linii **najwyższego napięcia 400 kV relacji Chełm - Lublin Systemowa**, wysokiego napięcia 110kV łączącą GPZ 220/110 kV Horodyszczce i GPZ 110 kV/SN Bogdanka. W Cycowie zlokalizowana jest stacja rozdzielczo – transformatorowa 30/15 kV łączy ona przy pomocy napowietrznych linii 30 kV GPZ: Rejowiec, Biskupice, i Lublin. GPZ Cyców zasila 6 linii magistralnych 15 kV wyprowadzonych z Cycowa promieniście w kierunku GPZ - tów sąsiednich.

Stacje transformatorowe 15/04kV przyłączone do ciągów magistralnych za pomocą napowietrznych linii odgałęzionych. Ważniejsze stacje transformatorowe mają podwójne zasilanie. Zasilanie w energię elektryczną istniejących obiektów na terenie gminy odbywa się przez rozbudowaną magistralną sieć średniego napięcia SN 15kV, za pośrednictwem stacji transformatorowych 15/04 kV. Linie niskiego napięcia 0,4kV (na obszarach wiejskich generalnie linie napowietrzne) wyprowadzone są ze stacji transformatorowych i rozprowadzone głównie wzdłuż ulic oraz dróg poszczególnych miejscowości na terenie Gminy. Podłączanie nowych

odbiorców do sieci i zwiększanie mocy u obecnych odbiorców na niskim napięciu realizowane jest sukcesywnie na podstawie wydawanych warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej.

Z przebiegiem przez teren gminy linii elektroenergetycznych napowietrznych wiąże się konieczność zachowania odpowiednich stref ochronnych, w tym przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych najwyższego napięcia 400 kV i wysokiego napięcia 110 kV, stref wolnych od zabudowy dla linii średniego napięcia 15 kV oraz stref ochronnych od elementów palnych obiektów w przypadku stacji transformatorowych napowietrznych. W podsumowaniu stwierdzić należy, że bliskie położenie źródeł energii elektrycznej SN 15kV, dobry stan techniczny tych źródeł oraz dobry stan systemu magistralnych linii SN zasilających gminę stanowią grupę pozytywnych uwarunkowań zewnętrznych rozwoju gminy. Istniejąca infrastruktura elektroenergetyczna umożliwia rozbudowę sieci elektroenergetycznej i budowę nowych stacji transformatorowych, które pozwolą m.in. na rozwój inwestycyjny oraz budownictwa mieszkaniowego na nowych terenach inwestycyjnych.

11. Uwarunkowania urbanistyczne

11.1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu

Cyców jest największą gminą powiatu łęczyńskiego. Ma dogodne połączenie ze wschodnią granicą państwa. Do niedawna gmina wchodziła w skład byłego województwa chełmskiego. Obszar gminy jest równinny, porośnięty niewielkimi kompleksami leśnymi. Powierzchnia gminy wynosi 14 787 ha. W jej skład wchodzi następujące miejscowości: Adamów, Barki, Bekiesza, Biesiadki, Cyców, Cyców Kolonia Druga, Garbatówka, Kolonia - Garbatówka, Głębokie, Janowica, Podgłębokie, Stawek, Kopina, Ludwinów, Małków, Malinówka, Nowy Stręczyn, Stary Stręczyn, Ostrówek Podyski, Sewerynów, Świerszczów, Świerszczów Kolonia Stefanów, Szczupak, Wólka Cycowska, Wólka Nadrybska, Zagórze, Zaróbka, Zosin.

Na terenie gminy dominuje użytkowanie rolnicze, o czym świadczy procentowy udział poszczególnych rodzajów użytkowania: 90% - użytki rolne, 6% - użytki leśne. Tereny zurbanizowane zajmują ok. 4% powierzchni gminy, z czego znacząca część zlokalizowana jest w obrębie miejscowości: Cyców – Wólka Cycowska.

Zainwestowane na terenie gminy Cyców w całości lub części jest zgodne ze wskazanym przeznaczeniem w obecnie obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego. Rozmieszczenie terenów mieszkaniowych w gminie jest stosunkowo równomierne. Centralny ośrodek stanowi miejscowość Cyców i Wólka Cycowska. Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy zlokalizowana jest wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. W skali całej gminy dominuje zabudowa zagrodowa. Usługi publiczne (w tym administracji gminnej), usługi oświaty, zdrowia, opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego, kultury, usługi sakralne oraz usługi handlu i rzemiosła w większości przypadków zlokalizowane są w miejscowości Cyców, natomiast niemalże we wszystkich pozostałych miejscowościach gminy są placówki handlowe, zatem podstawowe potrzeby społeczności lokalnej są zaspokojone. Gmina Cyców posiada duży potencjał turystyczny. Związany jest on głównie z położeniem w krainie Polesia Lubelskiego - regionie o wyjątkowych wartościach przyrodniczych z torfowiskami, trzęsawiskami, jeziorami, rozległymi, zielonymi łąkami oraz harmonijnie wpisanymi w krajobraz wioskami z kościołami, przydrożnymi krzyżami.

Strukturę dotychczasowego użytkowania terenu zagospodarowania gminy Cyców przedstawiono w poniższej tabeli

Grupa użytków gruntowych	Rodzaj użytku gruntowego		Powierzchnia w ha		
				ogółem	
1	2	3	4	5	
Grunty zabudowane i zurbanizowane	Tereny mieszkaniowe		44	609	
	Tereny przemysłowe		32		
	Inne tereny zabudowane		41		
	Zurbanizowane tereny niezabudowane		0		
	Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe		3		
	Użytki kopalne		0		
	Tereny komunikacyjne	drogi			393
		Tereny kolejowe			4
Grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych			92		
Użytki rolne	Grunty orne		6865	11435	
	sady		138		
	Łąki trwałe		2686		
	Pastwiska trwałe		1211		
	Grunty rolne zabudowane		339		
	Grunty pod rowami		190		
	Grunty pod stawami		6		
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzaczone	Lasy		1716	2224	
	Grunty zadrzewione i zakrzaczone		508		
Grunty pod wodami	Powierzchniowymi płynącymi		17	240	
	Powierzchniowymi stojącymi		223		
Nie użytki				302	
Tereny różne				1	
Powierzchnia ogółem				14811	

Gmina jest stosunkowo dobrze wyposażona w sieci uzbrojenia terenu. Teren gminy Cyców zwodociągowany jest w 95%. Na terenie gminy znajdują się trzy komunalne ujęcia wody. Największe z nich w Cycowie składa się z dwóch studni wierconych. Wskaźnik skanalizowania gminy wynosi około 17,6%.

Obszar objęty zmianą studium w zakresie dotyczącym przebiegu linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Lublin -Chełm położony jest w południowej części gminy, z uwzględnieniem

miejsowości Malinówka, Adamów, Stręczyn Stary i Stręczyn Nowy. Wzmiankowany fragment gminy znajduje się w strefie rolniczej obejmującej jej większą część związaną z produkcją rolną.

Stan dotychczasowego przeznaczenia obszaru objętego zmianą studium w omawianym fragmencie gminy obejmuje tereny rolne, leśne i dróg publicznych, z pominięciem terenów inwestycyjnych. Jest to typowa mozaika charakteryzująca się krajobrazem rolniczo-łąkowo-leśnym. Dotychczasowe przeznaczenie jest zgodne z obowiązującymi przepisami odrębnymi oraz kierunkami zawartymi w Studium

Obecnie na ww. obszarze w pasie objętym zmianą występują grunty rolne z glebami o bonitacji klasy RIVa, RIVb, RV, RVI Ps, PsIV, PsV, ŁIV, ŁV, które zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony gruntów rolnych i leśnych nie wymagają zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze, ale występują również użytki leśne LsIV, LsV, które są objęte ww. przepisami i będą wymagały zgody na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

11.2. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Ład przestrzenny oznacza takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszystkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

Tworzenie i utrzymanie ładu przestrzennego, jest jednym z zadań własnych samorządu gminnego. Jest zarówno celem działań gospodarki przestrzennej, jak środkiem do uzyskania środowiska zamieszkania, pracy i wypoczynku, w jak najwyższym stopniu oddziałującego pozytywnie funkcjonalnie i estetycznie na użytkowników, dającego mieszkańcom satysfakcję identyfikacji z miejscowością, okolicą zamieszkania, a także z gminą i przyciągającego inwestorów. W sposób najbardziej oczywisty na ład przestrzenny wpływa kształtowanie przestrzeni publicznych i zabudowy.

Jedynym skutecznym narzędziem tworzenia ładu przestrzennego jest prawo miejscowe wyrażone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Pozostawienie niektórych obszarów bez planów miejscowych może sprzyjać niekorzystnym dla ładu realizacjom, opartym o możliwość ustalania warunków zabudowy w decyzjach administracyjnych. Na terenie gminy obowiązują następujące plany miejscowe.

1	2	4	6
1.	<i>Uchwała Nr XIII/83/99 Rady Gminy Cyców z dnia 27 grudnia 1999 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego „Puchaczów IV”-KWK Bogdanka S.A w zakresie dotyczącym obszaru gminy Cyców</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2000 r. Nr 55, poz. 659</i>	<i>Obszar terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka</i>
1.1.	<i>Uchwała Nr XII/86/08 Rady Gminy Cyców z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2008 r. Nr 81, poz. 2209</i>	<i>Zmiana m.p.z.p. w zakresie lokalizacji estakady taśmowej napowietrznej do transportu urobku z pola Stefanów, poszerzeniu terenu górniczego i zakładu górniczego Stefanów. Obowiązuje od 30.05.2008 r.</i>

1	2	4	6
1.2.	Uchwała Nr VIII/75/11 Rady Gminy Cyców z dnia 28 września 2011 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego „Puchaczów IV” KWK Bogdanka S. A.	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2011 r., poz. 2752	Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejsc.: Stefanów (dz. 268/8, 269). Obowiązuje od 28.09.2011 r.
2.	Uchwała Nr XXVIII/173/01 Rady Gminy Cyców z dnia 16 listopada 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2002 r. Nr 19, poz. 489	Obszar Gminy Cyców (z wyłączeniem terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka)
2.1.	Uchwała Nr II/15/06 Rady Gminy Cyców z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2007 r. Nr 58, poz. 1295	Zmiana m.p.z.p. dla poszczególnych terenów w miejsc.: Adamówka, Cyców, Cyców II, Garbatówka, Głębokie, Kolonia Świerszczów, Kopina, Ludwinów, Malinówka, Podgłębokie, Świerszczów, Wólka Cycowska, Zaróbka Obowiązuje od 15.12.2006 r.
2.2	Uchwała Nr XII/84/08 Rady Gminy Cyców z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2008 r. Nr 81, poz. 2208	Zmiana m.p.z.p. dla poszczególnych terenów w miejsc.: Wólka Cycowska (dz. 197), Podgłębokie (dz. 255/1), Świerszczów (dz. 240). Obowiązuje od 26.06.2008 r.
2.3	Uchwała Nr XXV/202/10 Rady Gminy Cyców z dnia 19 marca 2010 r. w sprawie uchwalenia zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2010 r. Nr 55, poz. 1115	Zmiana m.p.z.p. dla poszczególnych terenów w miejsc.: Cyców (dz. 152/2, 332), Ostrówku Podyskim (dz. 147, 148), Kolonia Świerszczów (dz. 49, 50), Wólka Cycowska (dz. 196/1). Obowiązuje od 18.03.2010 r.
2.4	Uchwała Nr XXIX/238/2014 Rady Gminy Cyców z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2014 r., poz. 1948	Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejsc.: Wólka Cycowska (dz. 411/6). Obowiązuje od 11.04.2014 r.
2.5.	Uchwała Nr XXXII/263/14 Rady Gminy Cyców z dnia 29 września 2014 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców	Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2014 r., poz. 4282	Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejsc.: Cyców Kolonia Druga (dz. 200). Obowiązuje od 11.01.2015 r.

1	2	4	6
2.6.	<i>Uchwała Nr XV/133/16 Rady Gminy Cyców z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2017 r., poz. 16</i>	<i>Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejsc.: Wólka Cycowska (dz. 622/1).</i>
2.7.	<i>Uchwała Nr XV/137/16 Rady Gminy Cyców z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2017 r., poz. 522</i>	<i>Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejsc.: Świerszczów (dz. 215/1).</i>
2.8.	<i>Uchwała Nr XIX/183/21 Rady Gminy Cyców z dnia 9 lutego 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców – etap I dla fragmentu miejscowości Nowy Stręczyn</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2021 r., poz. 898</i>	<i>Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejsc.: Nowy Stręczyn.</i>
3.	<i>Uchwała Nr IV/19/11 Rady Gminy Cyców z dnia 30 marca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru poszerzenia terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka (O. G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Cyców</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2011 r. Nr 90, poz. 1683</i>	<i>Zmiana m.p.z.p. w zakresie obszaru poszerzenia terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka (O. G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Cyców.</i> <i>Obowiązuje od 29.03.2011 r.</i>
3.1.	<i>Uchwała Nr X/91/16 Rady Gminy Cyców z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru poszerzenia terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka (O. G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Cyców</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2016 r., poz. 1590</i>	<i>Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejscowości Podgłębokie (dz. 300/1, 300/2).</i> <i>Obowiązuje od 04.05.2016 r.</i>
3.2.	<i>Uchwała Nr XV/134/16 Rady Gminy Cyców z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru poszerzenia terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka (O. G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Cyców</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2017 r., poz. 17</i>	<i>Zmiana m.p.z.p. dla terenu w miejscowości Głębokie (dz. 38).</i>
4.	<i>Uchwała Nr II/16/18 Rady Gminy Cyców z dnia 3 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców dla linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Chełm-Lublin Systemowa</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2019 r., poz. 39</i>	<i>Obszar gminy Cyców</i>

1	2	4	6
4.1.	<i>Uchwała Nr V/41/19 Rady Gminy Cyców z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców dla przebiegu napowietrznej linii elektroenergetycznej 110 kV relacji Chełm – Nadrybie do stacji 110/15kV Cyców</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2019 r., poz. 3280</i>	<i>Obszar gminy Cyców</i>

Gmina Cyców posiada w ok. 98 % pokrycie powierzchni planami miejscowymi. Na terenie podlegającym obecnej zmianie studium obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców, zatwierdzony uchwałą Nr XXVIII/173/01 Rady Gminy Cyców z dnia 16 listopada 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców, zmieniony uchwałą Nr Uchwała Nr II/15/06 Rady Gminy Cyców z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców.

W granicach gminy Cyców wyodrębniają się 4 obszary w obrębie których wyznacza się strefy polityki przestrzennej:

- strefa rolnicza – obejmująca większą część obszaru gminy związaną z produkcją rolną,
- strefa ekologiczna – obejmująca północną część gminy o największych walorach przyrodniczych,
- strefa osadnicza – obejmująca tereny ośrodka gminnego i okolicznych wsi,
- strefa górnicza – obejmująca zachodnią część gminy w rejonie wsi Stefanów.

Obszar objęty zmianą studium zidentyfikowany został w strefie rolniczej. Jest terenem nie zabudowanym, położony głównie w sąsiedztwie o tym samym przeznaczeniu, czyli terenów rolnych, leśnych i przeznaczonych do zalesienia, sporadycznie zaś w sąsiedztwie terenów przeznaczonych pod funkcję zabudowy mieszkaniowej.

12. Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

12.1. Obszary występowania naturalnych zagrożeń geologicznych

Do najczęściej spotykanych geologicznych zagrożeń naturalnych w Polsce zaliczyć należy osuwiska i ruchy masowe. Na terenie gminy Cyców nie występują większe obszary naturalnych zagrożeń geologicznych.

13. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Na terenie gminy Cyców nie występują krajobrazy priorytetowe określone w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa.

14. Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Podstawowa struktura własności gruntów w gminie Cyców wg ewidencji przedstawia się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie gruntów wchodzących w skład grupy lub podgrupy rejestrowej	Powierzchnia ogólna gruntów w ha
1	2	3
1.	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	1825
2.	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	50
3.	Grunty spółek Skarbu Państwa, przeds. Państwowych i innych państwowych osób prawnych	0
4.	Grunty gmin i zw. Międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	11
5.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	4
6.	Grunty osób fizycznych	12 356
7.	Grunty spółdzielni	3
8.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	30
9.	Grunty wspólnot gruntowych	25
10.	Grunty powiatów i zw. Pow. z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	99
11.	Grunty Województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	31
12.	Grunty spółek prawa handlowego i innych os.	81
13.	Powierzchnia ewidencyjna	14 804

15. Problemy i obiektywnie istniejące uwarunkowania rozwoju gminy Cyców

Celem rozwoju gminy i kierunkiem polityki przestrzennej powinien być ekorozwój. Głównym kryterium ekorozwoju jest wdrożenie procesów przekształceń w sferze gospodarczej i społecznej z jednoczesnym poszanowaniem zasad ochrony środowiska i prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody, poprzez dążenie do zwiększania bioróżnorodności biologicznej i zachowania równowagi ekologicznej.

Polityka ekorozwoju w gminie Cyców powinna polegać głównie na przestrzeganiu zasad gospodarowania na obszarach chronionych oraz przeciwdziałaniu wszelkimi dostępnymi środkami negatywnym skutkom dla środowiska eksploatacji węgla kamiennego.

15.1 Główne czynniki kształtujące możliwości rozwoju

Czynnikami środowiska kształtującymi dalszy rozwój gminy są:

1. jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej
2. duży udział użytków zielonych
3. bogate złoża węgla kamiennego.

Głównymi kierunkami rozwoju gminy powinno być:

1. rolnictwo
2. przemysł wydobywczy związany z eksploatacją węgla kamiennego

3. turystyka.

Preferować należy szczególnie na obszarach chronionych proekologiczne formy rolnictwa, wykorzystujące metody i techniki rolnictwa ekologicznego. Duży udział łąk i pastwisk stwarza dobre warunki do hodowli zwierząt gospodarskich opartej na wypasie.

Zrezygnować należy z dużych wielkotowarowych ferm metodą bezściółkową ze względu na brak warunków do gnojowicowania pól.

Preferować należy hodowlę w małych oborach ściółkowych

Gmina posiada przeciętne warunki turystyczne i rekreacyjne. Rozwój turystyki i rekreacji powinien odbywać się zgodnie z obowiązującymi zasadami gospodarowania na obszarach chronionych. Formy zagospodarowania i użytkowania turystycznego powinny zapewnić utrzymanie równowagi w systemie ekologicznym.

Preferowaną formą turystyki w gminie powinna być agroturystyka polegająca na organizowaniu wypoczynku w zagrodach wiejskich. Agroturystyka może rozwijać się we wszystkich wsiach w gminie. Korzystne warunki dla rozwoju tej formy turystyki są w Świerszczowie, Garbatówce, Kopinie i Wólce Cycowskiej oraz nad Jez. Uściwierz.

Preferencje dla rozwoju agroturystyki powinny odbywać się poprzez ulgi podatkowe oraz niskoprocentowane kredyty na budowę i remonty.

Umożliwić należy:

- przekształcanie zabudowy zagrodowej (między innymi opuszczone zagrody i siedliska) na domy letniskowe, obiekty rekreacyjne i usługowe dla turystów,
- lokalizację zabudowy letniskowej, jako uzupełnienie ciągu wsi. Dla celów rekreacyjnych powinny być wykorzystane zbiorniki wodne powstające na terenach szkód górniczych.

Dużą szansą dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy są bogate złoża węgla kamiennego. Udokumentowane złoża tego surowca znajdują się na obszarze całej gminy.

15.2 Zasady gospodarowania na obszarach objętych ochroną prawną

Na terenie gminy Cyców znajdują się obszary chronione, które posiadają ustalone zasady gospodarowania:

1. Międzynarodowy Rezerwat Biosfery "Polesie Zachodnie" utworzony w 2002 r.

Leży ona na pograniczu Polski, Białorusi i Ukrainy. Ma on na celu:

- zachowanie różnorodności biologicznej, ekosystemów naturalnych i zasobów genetycznych,
- zapewnienie możliwości wielorakich badań ekologicznych i środowiskowych,
- stwarzanie warunków dla edukacji na poziomie popularnym i kształcenia specjalistów.

2. Ustalenia odnoszące się do Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zawarte są w Rozporządzeniu Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r., a odnoszące się do Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zawarte są w Rozporządzeniu Nr 49 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. Wymienione obszary chronionego krajobrazu obejmują „tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych”.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w odniesieniu do obszarów chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – zakaz nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Wymienione zakazy nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
- 3) realizacji inwestycji celu publicznego.*

3. Na terenie użytku ekologicznego "Uściwierz" zgodnie z rozporządzeniem Nr 142 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lipca 2002 r. obowiązują następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym,
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
- 4) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- 5) zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych oraz gospodarki rybackiej,
- 7) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
- 8) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,

- 9) lokalizacji budownictwa lotniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
  - 10) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu.
4. Na terenie użytku ekologicznego "Ciesacin" zgodnie z rozporządzeniem Nr 150¹ Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lipca 2002 r. obowiązują następujące zakazy:
- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
  - 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym,
  - 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby,
  - 4) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
  - 5) zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego,
  - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody,
  - 7) likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
  - 8) lokalizacji budownictwa lotniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,
  - 9) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu.
5. Na obszarach Natura 2000, znajdującym się na liście Ministerstwa Środowiska, jako:
- obszar specjalnej ochrony ptaków Polesie (PLB060019),
  - specjalny obszar ochrony Jeziora Uściwierskie (PLH060009)
  - specjalny obszar ochrony Dobromyśl (PLH060033)
- zabrania się podejmowania działań mogących w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk, a także w istotny sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których zostały wyznaczone te obszary Natura 2000. Plan lub projekt przedsięwzięcia o potencjalnym bezpośrednim lub pośrednim wpływie na stan obszarów Natura 2000 podlega ocenie pod względem ewentualnych skutków planu lub przedsięwzięcia w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.
6. Na terenach użytków ekologicznych zlokalizowanych w leśnictwie Świerszczów zgodnie z Uchwałą Nr XVII/103/96 Rady Gminy w Cycowie z dn. 20.08.1996 r. wprowadza się m.in. zakazy: zmiany stosunków wodnych, wydobywania torfu, niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania, dokonywania istotnych zmian w powierzchniach leśnych, prowadzenia i zakładania upraw leśnych.
1. Drzewa uznane za pomniki przyrody w Garbatówce i Świerszczowie podlegają bezwzględnej ochronie przed wycinaniem, uszkodzeniem itp. Powierzchniowy pomnik przyrody "Biesiadki" należy chronić głównie przed zmianą stosunków wodnych.
  8. Parki podworskie w Świerszczowie i Garbatówce (wpisane do rejestru zabytków) podlegają ochronie konserwatorskiej. Zgodnie z wytycznymi Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora

---

¹w sprawie uznania obszaru za użytek ekologiczny na terenie województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 80, poz. 1707)

Zabytków w zespołach dworsko-parkowych należy utrzymać zadrzewienia. Wszelkie zmiany kompozycji parku winny być uzgadniane z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

9. Tereny leśne podlegają ochronie przed zmianą użytkowania terenu zgodnie z Ustawą z dn. 07.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W gminie Cyców na obszarach lasów (zieleni wysokiej) obowiązują zasady ustalone dla nich w Planach urządzania lasu na lata 1998 – 2007” 2009-2018 dla miejscowości Małków, Garbatówka, Szczupak, Świerszczów, Świerszczów Kolonia, Barki, Szczupak, Kopina oraz na lata 2013-2022 dla pozostałych miejscowości na terenie gminy Cyców.
10. Gleby podlegają ochronie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze (zgodnie z ustawą z dn. 07.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych). Szczególną ochroną objęte są gleby klas od I-III.

15.3 Problemy i uwarunkowania związane z eksploatacją węgla kamiennego

Eksploatacja górnicza węgla sposobem podziemnym ze zawałem stropu na obszarze górnicznym “Puchaczów IV” trwająca już kilkanaście lat wpływa w różnorodny sposób na środowisko.

Kopalnia zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie bardzo cennych ekosystemów Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego z obszarami objętymi ochroną prawną (~~Poleski Park Narodowy~~, Poleski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Pojezierze Łęczyńskie) sytuacja ta stwarza konieczność wyboru takich rozwiązań technicznych, które będą zabezpieczały środowisko przed degradacją.

Oddziaływanie eksploatacji węgla wraz z przemysłem towarzyszącym na środowisko zostało przeanalizowane w “Ocenie oddziaływania na środowisko kopalni węgla kamiennego (G.I.G. 1995) oraz w Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego "Puchaczów górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka (O.G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Cyców przyjętym uchwałą z 1999 roku, a także Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla obszaru poszerzenia terenu górniczego Puchaczów IV KWK Bogdanka (O.G. Puchaczów V) w części znajdującej się w granicach administracyjnych gminy Cyców.

Główne skutki eksploatacji węgla technologią “na zawał” stropu w omawianej gminie będą dotyczyć:

1. osiadania terenu
2. zmiany stosunków wodnych
3. zmian w rolniczej przestrzeni produkcyjnej
4. zmian w biosferze

W wyniku osiadań nastąpi zmiana pierwotnej rzeźby terenu a w nieckach osiadań powstaną zbiorniki wodne. Prognozę wpływu eksploatacji węgla na powierzchnię ziemi przedstawiono w dwóch etapach:

I etap do 2015 r.

II etap do 2070 r. (po wyeksploatowaniu całego złoża).

Dlatego pod terenami zwartej zabudowy na obszarze gminy Cyców Studium ustala zakaz wydobywania węgla metodą na zawał.

Do 2015 r. osiadanie terenu będzie obserwowane na całym terenie górniczym. Przeważająca część gminy Cyców leżąca w zasięgu terenu górniczego będzie miała osiadania terenu rzędu 1,0 – 1,5 m. Większe osiadania (1,5 – 2,0 m) wystąpią w rejonie wsi Józefin (na północny zachód od wsi).

Prognoza okresu docelowego przewiduje dla obszaru gminy Cyców wystąpienie maksymalnych osiadań w południowej części terenu górniczego (na południe od wsi Janowica) – do 4,5 m.

Należy zaznaczyć, że prawdopodobieństwo prognozy docelowej jest mniejsze niż w okresie do 2015 r. Nie uwzględnia się w niej zmian techniki górniczej, sposobu eksploatacji, polityki państwa wobec górnictwa itp.

Do 2015 r. prognoza wpływu eksploatacji górniczej na środowisko nie przewiduje powstawania zalewisk na terenie gminy Cyców. Po wyeksploatowaniu całego złoża zgodnie z prognozą powstanie zalewisko o powierzchni około 150 ha w południowo-wschodniej części terenu górniczego obejmujące dolinę rzeki Świnki oraz grunty wsi Stefanów (IGPiK 1996).

Niekorzystne zmiany dla rolnictwa spowodowane będą pozornym podniesieniem się wód gruntowych i projektowaną rekultywacją wodną w nieckach osiadań. Nastąpi wyłączenie gruntów z produkcji rolnej i niekorzystne zmiany zdolności produkcyjnej gleb.

Powstanie zlewiska w dolinie Świnki spowoduje zmiany walorów florystycznych i wzrost walorów faunistycznych. Pojawią się nowe gatunki awifauny. W lasach nastąpi przekształcenie siedlisk w kierunku olsowych (IGPiK 1996).

Obszar poszerzenia terenu górniczego oraz obszaru górniczego obejmuje w gminie Cyców tereny obrębów geodezyjnych: Głębokie, Podgłębokie, Cyców, Biesiadki, Stręczyn Nowy, Barki oraz Malinówka. W poszerzonym terenie górniczym znajdują się obszary zwartej zabudowy wsi Podgłębokie, Głębokie, Malinówka oraz Barki.

W poszerzonym terenie górniczym obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców, który nie uwzględnia możliwości eksploatacji złoża i nie zakłada żadnych obostrzeń dla zagospodarowania powierzchni terenu związanych z możliwością wystąpienia szkód górniczych.

W Chełmskim Obszarze Chronionego Krajobrazu obowiązuje zakaz wydobywania kopalin do celów przemysłowych. Wskazane będzie ustanowienie filara ochronnego w złożu kopaliny. Możliwość prowadzenia wydobywania węgla w tym obszarze dopuszcza się wyłącznie w przypadku gdy w przyszłości zostanie zlikwidowany zakaz eksploatacji węgla w obszarze Chełmskiego OChK. Dla części obszarów zwartej zabudowy wsi Malinówka oraz Głębokie wprowadzone zostały zmianami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców ustalenia nakazujące zabezpieczenie budynków na wpływy eksploatacji górniczej II kategorii.

Studium dostosowuje rozwój osadnictwa do prognozowanych skutków szkód górniczych. Jest ono wykluczone na obszarach prognozowanych zalewisk i zabagnień terenu.

Na terenie górniczym nowe budynki mogą być realizowane – w ramach wyznaczonych terenów osadniczych oraz wskazanych siedlisk w zabudowie kolonijnej i rozproszonej – tylko pod warunkiem stosowania profilaktycznych zabezpieczeń na wpływy eksploatacji górniczej w uzgodnieniu z Okręgowym Urzędem Górniczym. W szczególności budynki powinny być realizowane jako płytko posadowione, co oznacza umieszczenie ławy fundamentowej minimalnie poniżej strefy przemarzania gruntu, w stosunku do poziomu terenu istniejącego lub projektowanego do odpowiedniego ukształtowania wokół budynku, przez nadsypanie, a także niepodpiwniczone.

W istniejących gospodarstwach (także tych położonych w zabudowie kolonijnej i rozproszonej zarówno wskazanych jak i nie wskazanych na rysunku studium) dopuszcza się

remonty budynków lub ich rozbudowę a także budowę nowych obiektów budowlanych uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rolniczego.

Dopuszcza się, na etapie sporządzania planu zagospodarowania terenu górniczego, przyjmowanie innego przeznaczenia terenu, niż ustalone w niniejszym studium, powodowanego w szczególności szkodami górniczymi na powierzchni terenu: możliwe osiadania terenu mogą spowodować pozorne podniesienie poziomu wód gruntowych, a przez to powstanie zalewisk, co z kolei może powodować konieczność budowy zbiorników wodnych z umożliwieniem również rekreacyjnego ich wykorzystania, zmianę zasięgu terenów przeznaczonych do zalesień, a także konieczność zmiany zasięgu terenów przewidywanych do zabudowy.

Wprowadza się zakaz lokalizacji trwałych form zabudowy kubaturowej, a zwłaszcza zabudowy mieszkaniowej, w terenach zalewisk przewidywanych w planie zagospodarowania złoża.

Wszelkie inwestycje prowadzone na obszarze górniczym wymagają uzgodnień z Okręgowym Urzędem Górniczym w Lublinie.

Zgodnie z ustawą prawo geologiczne i górnicze, dla poszerzonego terenu górniczego obowiązuje opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1. Prognozowana eksploatacja górnicza złóż na terenie gminy, prowadzona będzie w okresach koncesyjnych.

2. Koncesjonariusze (użytkownicy) złóż, na mocy obowiązujących koncesji zobowiązani są do:

- wydobywania kopalin zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa,
- ponoszenia kosztów prac związanych z rekultywacją, usuwaniem szkód górniczych, składowaniem odpadów, zapobieganiem szkodliwemu oddziaływaniu eksploatacji na środowisko i usuwaniem jej ewentualnych skutków,
- wydobywania kopalin w sposób zgodny z wymaganiami ochrony środowiska określonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz nie naruszający określonego tymi planami przeznaczenia terenów,
- stosowania systemów eksploatacji ograniczających powstawanie szkód górniczych,
- przedstawiania Urzędowi Gminy Cyców ocen oddziaływania na środowisko

15.4 Wyznaczenie obszarów do zabudowy

15.4.1. Wyznaczenie obszarów zabudowanych rozwoju zabudowy i wskazanych do zabudowy

Wsie gminy Cyców w latach 70 – tych przeżywały ograniczony rozwój związany z budową kopalni w Bogdance, Stefanowie i Nadrybiu. Charakteryzował je odpływ ludności w wieku produkcyjnym. Obecnie odnotowuje się wzrost liczby ludności gminy (dodatnie saldo migracji). Tym większym problemem staje się więc ogólne niedoinwestowanie wsi w usługi. W strukturze przestrzennej gminy zarysowują się wsie stanowiące lokalne ośrodki usługowe oraz wsie prawie całkowicie pozbawione usług. W zakresie usług handlowych i rzemieślniczych oraz gastronomicznych niedobory te są w ostatnich latach wyrównywane dzięki własnej inicjatywie ludności. Wymianie substancji, budowie, przebudowie oraz rozbudowie domów mieszkalnych towarzyszy również urządzenie pomieszczeń przeznaczonych pod działalność usługową.

Istotne znaczenie dla dalszego rozwoju gminy ma rozmieszczenie ludności. W centralnej części gminy w rejonie wsi: Cyców – Wólka Cycowska można wyróżnić obszar skoncentrowanego osadnictwa. Takie rozmieszczenie ludności stanowi czynnik korzystny dla rozwoju, ze względu na koncentrację siły roboczej jak i szerszy rynek zbytu produktów rolnych, towarów i usług. Należy liczyć się z presją tych skupisk ludności na rozwój lokalnego rynku pracy, mieszkalnictwa, na

wyposażenie w urządzenia obsługi ludności, komunikację i infrastrukturę techniczną. Przy stworzeniu odpowiednich warunków przestrzennych może to sprzyjać rozwojowi.

Biorąc pod uwagę potrzeby społeczne, koniecznym wydaje się dążenie do rozszerzenia i zmiany struktury miejsc zatrudnienia w obrębie gminy. Wiązałoby się to m.in. ze stworzeniem przestrzennych warunków rozwoju różnorodnych dziedzin działalności gospodarczej, zarówno wytwórczych jak i usługowych.

W strukturze wieku ludności zwraca uwagę stosunkowo wysoki udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym stwarzając jednocześnie istotne problemy z zapewnieniem edukacji oraz zatrudnienia. Jest to jednak również szansą dla dalszego rozwoju gminy.

W związku z przeprowadzonymi w powyższych punktach analizami ekonomicznymi, środowiskowymi, społecznymi, prognozami demograficznymi przy uwzględnieniu możliwości finansowania gminy poniżej przedstawiono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy wraz z argumentacją.

Mieszkalnictwo – potrzeby w tym zakresie determinowane są głównie:

- ubytkami w istniejącej zabudowie zagrodowej oraz potrzebami wymiany zabudowy,
  - niezaspokojonymi potrzebami samodzielnych gospodarstw domowych;
  - potrzebami komunalnymi;
  - prognozowanym wzrostem liczby mieszkańców gminy,
  - prowadzoną przez gminę polityką związaną ze stopniowym zwiększaniem ilości nowych miejsc pracy, w tym m.in. poprzez rozwój turystyki oraz terenów pod zabudowę produkcyjno - usługową,
  - stopniowym zwiększaniem atrakcyjności gminy w zakresie usług sportu i rekreacji, infrastruktury społecznej i technicznej,
  - dostępnością środków z różnych programów operacyjnych,
  - zmianami strukturalnymi w rolnictwie - odchodzenie od produkcji w małych gospodarstwach rolnych i zmiany w źródłach dochodów.
- 1) Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych przewiduje się poprzez zwiększenie standardów życia mieszkańców:
- uzyskanie standardu 1,05 mieszkania na 1 gospodarstwo domowe (95% wskaźnika samodzielności zamieszkania)
  - uzyskanie minimum standardu 53,0 m² pow. uż. na 1 mieszkańca;
  - uzyskanie średniej 0,9 osób na 1 izbę;
  - przyrostu ilości mieszkań rzędu 1100 -1200, z tego:
    - wymiana zasobów   300 - 350 mieszkań
    - przyrost nowych zasobów   700 - 900 mieszkań
    - (w ośrodku gminnym ok. 300 - 400 mieszkań)
  - kontynuacja zabudowy na terenach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z późniejszymi zmianami, a dotychczas nie zabudowanych,

- wzrost udziału budownictwa jednorodzinnego, w tym rezydencjonalnego, jako najbardziej pożądanej przez mieszkańców formy zabudowy,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy mieszkaniowej jako zjawiska niekorzystnego z punktu widzenia wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną poprzez wypełnienie zabudową istniejących struktur przestrzennych,

Osiągnięcie wskaźnika 53,0 m² powierzchni użytkowej mieszkania/osobę jako docelową wartość przeciętną dla gminy. Wg danych GUS przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w całej Polsce w 2014 r. wyniosła 26,7 m², co jest wartością niższą do średniej dla gminy **Niedźzwica Duża Cyców**, i na przestrzeni lat charakteryzuje się systematycznym wzrostem (w ciągu minionych 10 lat wzrosła o prawie 20%). Zgodnie z raportem Eurostatu w 2013 r. w Polsce prawie połowa ludności żyje w przeludnionych mieszkaniach, co plasuje Polskę na niechlubnym trzecim miejscu wśród krajów UE. Gorsze warunki są tylko w Rumunii i na Węgrzech. W czołówce krajów cechujących się najlepszymi warunkami mieszkalnymi są Dania, Austria i Luksemburg, w których przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wynosi ok. 53 m². Mając na uwadze powyższe, jak również charakter gminy Cyców (gmina wiejska, z dominującą zabudową jednorodziną i zagrodową, cechująca się niską intensywnością) należy uznać, że dotychczasowy wskaźnik jest zdecydowanie za niski. Należy dążyć do systematycznej poprawy warunków życia mieszkańców gminy, poprzez umożliwienie zwiększenia powierzchni użytkowej mieszkań do standardów unijnych, tj. do wielkości 53,0 m² na jednego mieszkańca,

Zwraca się uwagę, że w odniesieniu do w/w przewidywanych wskaźników w zakresie standardu powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca, według danych uzyskanych w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 r. – aktualnie nie jest on zły.

- 2) Bez względu na dobre wskaźniki mieszkalnictwa na tle średniej powiatu priorytetem Gminy powinno być dalsze podnoszenie standardów, w tym poprzez poprawę obsługi infrastrukturą techniczną – zwodociągowanie i skanalizowanie całego terenu oraz budowę dróg.
- 3) Zakłada się rozwój głównie zabudowy jednorodzinnej, w centrum gminnym udział bardziej intensywnych form zabudowy powinien osiągnąć min. 20% zasobów;
- 4) Intensywność zabudowy, powinna się wyrażać w parametrach:
  - powierzchni działki zagrodowej 1 800 m²,
  - powierzchni działki jednorodzinnej 1500 m²

Usługi – potrzeby w tym zakresie determinowane są następującymi przesłankami:

- zmiana struktury demograficznej, szczególnie wzrost ludności w podeszłym wieku;
- podniesieniem standardu obsługi przez rozwój ilościowy i rodzajowy usług oraz poprawę stanu bazy usług istniejących;
- poprawę dostępności do usług przez reorganizację przestrzenną obsługi tj. uatrakcyjnienie i wzmocnienie ośrodków lokalnych i przybliżenie do miejsca zamieszkania usług elementarnych;
- koniecznością maksymalnego zmniejszenia niedogodności w obsłudze ludności, wywołanych realizacją trasy ekspresowej i obwodnicy, przez wykreowanie nowych, lokalnych ośrodków obsługi , oraz realizację nowych placówek usług;
- kreowaniem statusu miejscowości Cyców i wyposażeniem centrum gminnego w obiekty i usługi o randze ponadlokalnej (administracja publiczna i finansowa, dworzec i inne).

Na funkcję usługową składają się usługi publiczne i komercyjne. Grupę usług publicznych reprezentują usługi związane z publiczną nauką i oświatą, kulturą, opieką zdrowotną i społeczną, administracją. Znaczący udział w grupie usług komercyjnych zajmują centra handlowo-usługowe, domy handlowe oraz obiekty kulturalne. Na funkcję usługową składają się również: usługi

związane ze sportem i rekreacją, biura, usługi związane z turystyką i jej obsługą, jak również szeroko pojęta działalność gospodarcza prowadzona przez mieszkańców w miejscu zamieszkania, która zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane może być prowadzona na powierzchni całkowitej nieprzekraczającej 30% powierzchni całkowitej budynku. Wśród usług ważne miejsce zajmują również usługi wyższego rzędu oraz centrotwórcze. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy usługowej są:

- położenie gminy w pobliżu Łęcznej,
- rosnąca liczba mieszkańców, która wpływa na wzrost popytu na usługi oraz nowe miejsca pracy,
- potrzeby związane z lokalizacją usług o znaczeniu zarówno lokalnym, jak i ponadlokalnym,
- turystyka jest perspektywnym kierunkiem rozwoju w oparciu o atrakcje turystyczne i warunki przyrodniczo krajobrazowe,
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych,
- rozwinięta sieć drogowa.

1/ Zakłada się adaptację istniejących placówek usługowych. Stwarza się im terenowe możliwości rozwoju i poprawy bazy materialnej. Obiektom, które ze względu na uciążliwość trasy komunikacyjnej mają warunki nieodpowiadające normom ochrony zdrowia i środowiska wskazuje się nowe lokalizacje;

2/ Nowe elementy programu usług powinny rozwijać się w oparciu o określone w studium standardy kształtowania jakości życia; z uwarunkowań istniejących jako sfery preferowane do rozwoju wskazuje się:

– **kultura i ochrona dziedzictwa narodowego** – słaba baza i zbyt mały wachlarz usług w miejscowości gminnej (potrzeby: poprawa bazy lokalowej gminnego ośrodka kultury, sala widowiskowo-teatralna, kino, kluby, baza rozrywkowa i inne) oraz w pozostałych wsiach (wiejskie domy kultury, zaplecze kulturalno-oświatowe),

– **zielen i kultura fizyczna** w tym zakresie potrzeby są rosnące, zarówno na poziomie elementarnym (zaplecza szkół podstawowych) jak i ogólnodostępnych boisk trawiastych, urządzeń terenowych sportu i rekreacji, zaplecza kultury fizycznej w gminie. Ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację inwestycji w tym zakresie jest możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowych po które gmina sięga.

Zasadnicze zmiany są niezbędne w zakresie zieleni publicznej o różnych funkcjach użytkowych. Jej znaczenie powinno być doceniane w aspekcie ochrony i kształtowania zdrowych warunków życia - niskie zalesienie gminy, ruch tranzytowy i transportowy w obrębie i na obrzeżu terenów mieszkaniowych, niskie nasycenie zielenią użytkową.

– Niezbędna jest modernizacja obiektów, w których znajdują się przedszkole samorządowe w Cycowie i punkty przedszkolne zlokalizowane w Bekieszy, Garbatówce, Głębokim, Janowicy, Kopinie, Malinówce, Stawku oraz Świerszczowie;

– **usługi ochrony zdrowia i opieki społecznej** – oceniany, jako średni standard obsługi ludności w usługach leczenia otwartego; stanowi bazę minimalną, w perspektywie należy unowocześnić oraz poszerzyć zakres usług o profilaktykę i rehabilitację. Pożądana byłaby również poprawa dostępności ośrodków zdrowia przez ludność zamieszkałą w

miejsowościach oddalonych od centrum gminy. Nowe potrzeby powstają wraz z procesem starzenia się ludności, wiąże się z nim konieczność stworzenia bazy opieki społecznej. Mieszkańców Gminy Cyców obsługują dwie Przychodnie Medycyny Rodzinnej. Sytuacją zdrowotną pacjentów zajmują się również pielęgniarki środowiskowe. Ośrodek Pomocy Społecznej aktywnie współpracuje z lekarzami i pielęgniarkami środowiskowymi w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych podopiecznych. Ponadto pacjenci mają dogodny dostęp do lekarzy specjalistów. W budynku po byłym Gminnym Ośrodku Zdrowia. Problemy opieki społecznej są w gestii Gminnego Ośrodka Opieki Społecznej w Cycowie.

– **usługi telekomunikacyjne** - potrzeby Gminy w tym zakresie zaspokajane są przez zlokalizowane w miejscowościach gminnych placówki Poczty Polskiej. Sieć telekomunikacji na analizowanym obszarze opiera się o łącza przewodowe, zarządzane przez Telekomunikację Polską S.A oraz sieci komórkowe. Część abonentów korzysta z połączeń sieciowych w dostępie do Internetu; usługi administracji publicznej - stan bazy zaspokaja minimalne potrzeby administracji publicznej i gospodarczej istniejący standard ocenia się jako niski. Konieczna jest realizacja nowych obiektów stwarzających zachęcające warunki dla powstawania instytucji, biur i usług administracji finansowej i gospodarczej;

– **usługi komercyjne** - mają one ważne znaczenie dla warunków funkcjonowania gminy i poziomu życia ludności. Ich rozwój zależy przede wszystkim od aktywności i przedsiębiorczości i inwestorów. Mimo znacznego potencjału gminy w zakresie mikrostruktury usługowo-rzemieślniczej; sfery tej nie można uznać jeszcze za zadowalającą; zarówno ze względu na dostępność dla mieszkańców całej gminy (2/3 usług skupia się w ośrodku gminnym) jak i dla osób przyjezdnych (ruch tranzytowy i rekreacja).

Przyjmuje się następujące preferencje:

– **gastronomia:** obecny stan wyposażenia jest zdecydowanie niewystarczający dla obsługi istniejących i przyszłych potrzeb. Konieczny jest rozwój sieci - ilościowy i rodzajowy (o różnym standardzie) zakładów zlokalizowanych w ośrodkach obsługi (z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców) jak i w strefie trasy ekspresowej i jej węzłów. Ten rodzaj usług powinien być kojarzony z bazą noclegową, obsługą motoryzacji i transportu);

– **usługi bytowe;** sfera usług działająca głównie na potrzeby mieszkańców: powinna uzyskać wsparcie finansowo-promocyjne. Pożądany jest wzrost sieci placówek również w miejscowościach poza ośrodkami centralnymi.

– **handel (detaliczny i hurtowy)** - ten rodzaj usług najszybciej dostosowuje swoją strukturę do potrzeb rynkowych. Mimo stosunkowo licznej sieci - gmina nie posiada zadowalającego stanu rozwoju handlu. Do najważniejszych potrzeb należy urządzenie targowiska (z infrastrukturą), dalsze zwiększenie ilości sklepów oraz bogatsze wyposażenie pod względem rodzajowym. Gmina ma doskonałe warunki do rozwoju handlu hurtowego, dotychczas są one wykorzystane w zbyt małym stopniu.

– **rzemiosło usługowe i drobna wytwórczość** - obecny stan rozwoju tej sfery przedsiębiorczości jest dość zróżnicowany. Niektóre branże działalności mają już względnie trwałą bazę jednakże ciągle występują niewykorzystane możliwości przetwórstwa rolno-spożywczego i na rzecz obsługi rolnictwa. W studium wskazano tereny do lokalizacji tej funkcji.

Standardy programowe kształtowania jakości życia w obszarze gminy

Celem umożliwienia etapowego rozwoju wyposażenia w program infrastruktury poniżej określono standardy, które należy uwzględniać w zagospodarowaniu gminy i centrum gminnego Cycowa. Powinno się dążyć do uzyskania ich poziomu, który umożliwi harmonijny rozwój a w przyszłości także w miarę wszechstronny pod względem jakości życia i funkcjonowania ośrodka gminnego.

PROGRAM USŁUG PODSTAWOWYCH (związanych z terenami mieszk.)

1. Przedszkola	60 % uczestn. dzieci w wieku 3-6 lat
3. Szkoły podstawowe	100 % uczestn. dzieci w wieku 7 -16 lat (150 miejsc na 1000 mieszkańców)
3. Przychodnie • Ośrodek zdrowia • Lekarz domowy	100-140 m ² p.uż na 1000 mieszkańców 1-1,2 gab. na 1000 mieszkańców 0,8-1,0 gab. na 1000 mieszkańców - dostępność w promieniu 1,5-3,0 km 1 lekarz na 1,5 - 2,0 tys. (gab. ok. 40 m ²)
4. Apteka	20 m ² p. uż./ 1000 mieszkańców
5. Placówka pocztowa	30 m ² p. uż./1000 mieszkańców (1okienko)
6. Administracja z zapleczem	40 m ² p. uż./1000 mieszkańców
7. Dom spokojnej starości	5 miejsca/ 1000 mieszkańców
8. Ośrodek kultury (klub, biblioteka, sala wid.)	80 - 100 m ² p. uż./1000 mieszkańców
9. Tereny zieleni osiedlowej	1,5 - 4,0 m ² p.uż./1000 mieszkańców
10. Parkingi ogólnodostępne. (ośr. gminny)	miejsca postojowe w oparciu o program wynikający z normatywów określonych do rodzaju usług
11. Handel	200 - 300 m ² p.uż/ 1000 mieszkańców
12. Gastronomia	50 - 60 m ² p.uż/1000 mieszkańców
13. Usługi i rzemiosło	150 - 200 m ² p.uż./1000 mieszkańców

Zasady optymalnego kształtowania programu zagospodarowania

1/ Należy dążyć do kształtowania jednostek mieszkaniowych stwarzających możliwość realizacji programów usługowych w ośrodkach:

elementarnych 800 -1200 mieszkańców (minimalne zespoły osiedlowe 400 mieszkańców), podstawowych 2000 - 2500 mieszkańców (w promieniu obsługi)

2/ Optymalna wielkość szkoły podstawowej, z punktu widzenia promienia obsługi - 2-4 ciągów,

3/ W organizacji szkolnictwa powinien uwzględnić zmiany w systemie oświaty polegające a likwidacji stopnia gimnazjalnego oraz dążyć do wzrostu udziału kształcących się w liceach.

ROGRAMY USŁUG PONADPODSTAWOWYCH (projektowanych indywidualnie)

1. Targowiska, bazy	200 - 300 m ² p.uż/100 mieszkańców
2. Handel det. i hurtowy	powyżej 300 m ² p.uż/1000 mieszkańców
3. Rzemiosło i usługi	powyżej 300 m ² p.uż/1000 mieszkańców
4. Gastronomia	powyżej 70 m ² p.uż/1000 mieszkańców
5. Zespół szkół średnich	40-50 uczn/1000 mieszkańców

6. Ośrodek oświat.- wych. ze szkołą dla dzieci defektywnych	200 wychowanków
7. Dom/zakład dla przewlekle chorych (z progr.hospicjum)	4-6 miejsc/1000 mieszkańców
8. Schronisko/noclegownia (ze stołówką min. 100 miejsc)	1-2 miejsca/1000 mieszkańców
9. Ośrodki kultury (z salą widowiskową)	100 m p.uż/ 1000 mieszkańców
10. Kluby młodzieżowe	20 m ² p.uż/1000 mieszkańców
11.Klub prasowy z czytelnią	1 obiekt 50 - 60 miejsc
12. Sale dyskotekowe	300 - 500 miejsc (1-2 ob. na gminę)
13. Tereny urządzone do cyklicznych imprez (cyrk, wesołe miast.)	0,7 -1,5 ha
14. Boiska ogólnodostępne	2,5 - 3,0 m ² p.uż/ mieszkańca
15.Ośrodek rekreacyjno-sportowy	1,5 - 3,0 m ² p.uż/ mieszkańca
16. Kąpieliska, tereny rekreacji przyrodniczej	0,3 - 0,5 m ² p.uż/ mieszkańca
17. Cmentarz	4 m ² p.uż/ mieszkańca
18. Tereny zieleni ogólnomiejskiej	8 - 10 m ² p.uż/ mieszkańca
19. Administracja	40 -50 m ² p.uż/1000 mieszkańców
20. Basen ogólnodostępny	1 basen ogólnodostępny
21. Miejsca hotelowe	2-5 miejsc/1000 mieszkańców
22. Parkingi śródmiejskie	1-1,5 stan./100 mieszkańców
23. Amfiteatr	0,5 m ² p.uż/ mieszkańca
24. Strzelnica sportowa	0,7-1,0 ha

Potrzeby socjalne – zakłada się trzy kierunki działań:

- zapewnienie komunalnej bazy lokalowej, jako socjalnej rezerwy, dla działań interwencyjnych w wypadkach losowych;
- rozwiązanie problemów ludzi niepełnosprawnych i wymagających opieki;
- aktywizację działań profilaktycznych zapobiegającym patologiom społecznym (alkoholizm, przestępczość).

W programie zagospodarowania przewiduje się adaptację dotychczasowych (istniejących) form działalności.

Miejsca pracy (tereny aktywności gospodarczej) - realizacja przewidywanych kierunków rozwoju gminy oraz ośrodka gminnego stworzy impuls do znacznego wzbogacenia oferty miejsc pracy. Nastąpi zdecydowana zmiana źródeł utrzymania się ludności:

- zmniejszenie się o ok. 30% utrzymujących się z rolnictwa (dalszy wzrost dwu zawodowości, która jest dość powszechna w gminie)
- dynamiczny rozwój drobnej przedsiębiorczości i usług, który powinien wywołać ponad dwukrotne zwiększenie zatrudnienia.

Do funkcji produkcyjnej można zaliczyć zarówno zabudowę związaną bezpośrednio z produkcją, jak również z szeroko rozumianym przemysłem, oraz obiektami składów i magazynów. Uwzględniając przeprowadzone analizy ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, prognozy demograficzne, jak również przy uwzględnieniu możliwości finansowania, głównymi czynnikami wpływającymi na zapotrzebowanie gminy w zakresie lokalizacji nowej zabudowy produkcyjnej są:

- położenie na trasie drogi krajowej nr 82 Lublin-Włodawa,
- położenie w pobliżu Lublina, pozwalające na korzystanie z wykształconej kadry, w tym naukowej i badawczej, przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów transportu,
- konieczność uzupełnienia rolniczo – usługowo – mieszkaniowego charakteru gminy o funkcje produkcyjne,
- tworzenie miejsc pracy dla nowych mieszkańców, aby gminy nie stała się sypialnią Lublina,
- dostępność programu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw w ramach programów operacyjnych.

Pełne zaspokojenie potrzeb wymaga działań stymulacyjnych w sferze przedsiębiorczości. Ocenia się, że zrównoważenie rynku pracy nastąpi w wyniku aktywności dojazdów głównie do Lublina.

Realizacja programu zagospodarowania w obrębie wskazanych rezerw powinna zapewnić następującą strukturę zatrudnienia:

- sfera publiczna 700 osób
- sfera produkcyjna 650 osób
- usługi komercyjne 1100 - 1300 osób

15.4.2. Możliwości finansowania przez gminę inwestycji służących realizacji zadań własnych gminy

Prognoza Finansowa Gminy Cyców na lata 2017-2022 w najbliższych latach przewiduje utrzymanie dochodów i wydatków gminy na podobnym poziomie, z zachowaniem odpowiedniego bufora co pozwala przyjąć iż, zaistnieją możliwości finansowania zadań własnych gminy, wstępnie określonych przez dokument jakim jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Sytuacja finansowa gminy pozwala na wyznaczanie nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę, które z jednej strony spowodują w krótkim odstępie czasu znaczne wydatki gminy na inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, z drugiej strony wzrost liczby mieszkańców i podmiotów gospodarczych na terenie gminy przyniesie gminie w dłuższej perspektywie czasu wzrost wpływów do budżetu gminy w zakresie dochodów własnych.

Zgodnie z przeprowadzoną analizą oraz prognozą wielkości budżetu (dochodów i wydatków) budżet gminy jest w stanie zrealizować inwestycje wynikające z wzrostu liczby terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wzrost dochodów i spadające zadłużenie gminy, daje gwarancję, że stały, prognozowany wzrost liczby mieszkańców gminy będzie odzwierciedlony wzrostem nakładów inwestycyjnych na terenie gminy.

Wieloletni plan finansowy sporządzony do roku 2022 przewiduje realizację zadań, które są kontynuacją inwestycji rozpoczętych w latach ubiegłych.

15.4.3. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Przeprowadzone analizy zarówno stanu istniejącego, jak i planowanych przez gminę kierunków rozwoju, pozwalają na określenie maksymalnego w skali gminy Cyców zapotrzebowanie na nową zabudowę. Przy obliczeniu maksymalnego zapotrzebowania w skali

gminy na nową zabudowę wzięto pod uwagę perspektywę 30 lat, tj. lata 2017 - 2047, jak również niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się w możliwości zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz o 30%. W związku z powyższym maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się następująco:

Tereny wyznaczone w zmianach studium

- dla zabudowy mieszkaniowej - ok. 350,64 ha terenów i 288489,6 m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 10,10 ha terenów i 50450 m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów - ok. 7,99 ha terenów i 25300 m² powierzchni użytkowej.
- dla infrastruktura techniczna -ok. 16,96 ha terenów i 59080 m² powierzchni użytkowej.

15.4.4. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej

Na potrzeby Studium oszacowano chłonność, położonych na terenie gminy **Niedzwica Duża Cyców**, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w podziale na następujące funkcje zabudowy:

- zabudowa mieszkaniowa, w tym: jednorodzinna, wielorodzinna i zagrodowa,
- zabudowa usługowa, zawierająca wszelkiego rodzaju usługi zarówno publiczne, jak i komercyjne, w tym również obiekty handlowe wielko powierzchniowe oraz usługi sportu i rekreacji,
- zabudowa produkcyjna, składów i magazynów,
- pozostałe tereny niezabudowane, jak również tereny związane z komunikacją i infrastrukturą techniczną. Pod pojęciem pozostałe tereny należy rozumieć wszystkie tereny niezaliczone do powyżej wymienionych funkcji. W przeważającej części są to tereny rolnicze (grunty orne, łąki, pastwiska, sady), tereny zielone (w tym lasy, ogrody działkowe, zieleń urządzone), wody powierzchniowe oraz tereny obsługi komunikacyjnej. Przy założeniu zachowania dotychczasowych proporcji zachodzących pomiędzy powierzchniami odpowiednich funkcji, jak również ich procentowym udziale w całości terenów zabudowanych, oraz biorąc pod uwagę tereny towarzyszące zabudowie poszczególnych funkcji takie, jak związane z obsługą komunikacyjną oraz zielenią urządzone, na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Chłonność rozumiana, jako możliwość lokalizowana na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej w podziale na funkcje zabudowy, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej – ok. 208,87 ha i 282690 m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 21,0 ha i 31803 m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów – ok. 22,54 ha i 38871 m² powierzchni użytkowej.

15.4.5. Chłonność, położonych na terenie gminy obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę innych niż wymienione w poprzednim punkcie

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie całej gminy **Niedzwica Duża Cyców** obejmują zarówno tereny zlokalizowane w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, jak i tereny bezpośrednio przylegające do tej struktury, czy też bardziej od niej oderwane. Obowiązujące plany zostały poddane szczegółowej analizie. Tereny zlokalizowane w zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, a jednocześnie objęte ustaleniami obowiązujących planów, zostały zbilansowane w poprzednim punkcie, a tym samym nie zostały uwzględnione w poniższych wyliczeniach. Powierzchnia użytkowa została wyliczona na podstawie powierzchni terenów zlokalizowanych poza zwartą strukturą oraz intensywności zabudowy lub maksymalnej powierzchni zabudowy zapisanej dla poszczególnych terenów w planach miejscowych. Przy czym, ponieważ w planach miejscowych wskaźnik intensywności zabudowy był określany zamiennie z maksymalną powierzchnią zabudowy lub nie był określany, przyjęto do

obliczeń przeciętną wartość intensywności zabudowy, określoną na podstawie istniejącego zainwestowania na terenie gminy. W związku z powyższym chłonność położonych na terenie gminy ~~Niedzwieca Duża~~ Cyców obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż położone w zwartej strukturze funkcjonalno przestrzennej, rozumiana, jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy w podziale na funkcje, kształtuje się następująco:

- dla zabudowy mieszkaniowej – ok. 193,72ha i 292098 m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy usługowej - ok. 19,61ha i 30217 m² powierzchni użytkowej,
- dla zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów - ok. ok. 10,5 ha i 13429 m² powierzchni użytkowej.

Powierzchnia terenów wyznaczona w projekcie zmian obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców do zabudowy z podziałem na funkcje

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia terenów wyznaczonych na podstawie analizy do zabudowy wg funkcji (w ha)					potencjalna chłonność terenów wyznaczonych na podst. analizy do zabudowy wg. Funkcji (dla zabudowy mieszkaniowej letniskowej oraz zabudowy usługowo-mieszkaniowej)				
		Zabudowa mieszkaniowa	Tereny zabudowy usługowej	Tereny aktywizacji gospodarczej	Terenu infrastruktury technicznej	Średnia powierzchnia działki miesz. (w m ^2)	średnia liczba osób tworzących gospodarstwo domowe	Potencjalna liczba działek do zabudowania	Istniejąca liczba mieszkańców	Potencjalna liczba nowych mieszkańców na wyznaczonych działkach	
1.	Adamów	8,32	0	0	0	2110	3,2	39	151	125	
2.	Barki	13,04	4,48	2,82	11,61	2110	3,2	62	310	198	
3.	Bekiesza	16,21	0	0	0	2110	3,2	77	369	246	
4.	Biesiadki	4,85	0	0	0	2110	3,2	23	74	74	
5.	Cyców	50,27	0	0	0	2110	3,2	238	1794	762	
6.	Cyców Kolonia Druga	24,21	0	0	0,78	2110	3,2	115	249	368	
7.	Garbatówka	15,31	0	0	0	2110	3,2	73	130	234	
8.	Garbatówka Kolonia	18,88	0	0	0	2110	3,2	89	148	285	
9.	Głębokie	15,10	0,61	0	2,71	2110	3,2	72	490	230	
10.	Janowica	8,08	0	0	0	2110	3,2	38	234	121	
11.	Kopina	7,29	0	0	0	2110	3,2	35	264	112	
12.	Ludwinów	6,81	0	0	0	2110	3,2	32	245	102	
13.	Malinówka	1,87	0,45	0	0,11	2110	3,2	9	342	29	
14.	Małków	0	0	0	0	2110	3,2	0	122	0	
15.	Nowy Stręczyn	23,03	1,19	0	0	2110	3,2	109	382	349	
16.	Ostówek Podryski	8,38	0	0	0	2110	3,2	40	121	128	
17.	Podgębokie	11,53	0,43	0,71	0,70	2110	3,2	55	258	176	
18.	Sewerynów	1,61	0	0	0	2110	3,2	8	56	26	
19.	Stary Stręczyn	0,70	0,91	0	0	2110	3,2	3	66	10	
20.	Stawek	14,43	0	0	0	2110	3,2	68	218	218	
21.	Stefanów	4,49	1,55	3,94	0	2110	3,2	21	223	67	
22.	Szczupak	6,35	0	0	0	2110	3,2	30	50	96	
23.	Świerszczów	14,04	0	0	0,35	2110	3,2	67	324	214	
24.	Świerszczów Kolonia	16,92	0	0	0	2110	3,2	80	217	256	
25.	Wólka Cycowska	27,05	0,48	0,52	0,70	2110	3,2	128	741	410	
26.	Wólka Nadrybska	6,66	0	0	0	2110	3,2	32	106	102	
27.	Zagórze	8,58	0	0	0	2110	3,2	41	91	131	
28.	Zaróbka	12,31	0	0	0	2110	3,2	58	123	186	
29.	Zosin	4,32	0	0	0	2110	3,2	20	6	64	
SUMA		350,64	10,10	7,99	16,96	X	X	1662	7904	5319	
Ogółem wyznaczono 385,69 ha											

15.4.6 Wyniki Analizy

Lp.	kategoria	obszary zabudowy [ha]	potencjalna liczba nowych mieszkańców gminy w perspektywie do 30 lat [osoby]
		powierzchnia użytkowa zabudowy [m ²]	
1.	maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę na podstawie przeprowadzonych analiz: ekonomicznych, środowiskowych, społecznych oraz prognoz demograficznych.	871,74	12 915 powiększone o 30%
		powiększone o 30% 670,56 ha	
		122 419,20 powiększone o 30% 938 784,00 m²	
2.	obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej rozumiane jako obszary nowej zabudowy na terenach zabudowanych (luki w zabudowie)	252,41ha	1 580
		353 374 m²	
3.	obszary wyznaczone do zabudowy w obecnym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	388,33ha	2 453
		423 319,6m²	
4.	obszary przeznaczone w planach miejscowych i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę inne niż wymienione w pkt.2	223,83ha	1 417
		335 745m²	

Porównując maksymalne w gminie zapotrzebowanie na nową zabudowę -pkt 1, a także powierzchnię użytkową zabudowy (z uwzględnieniem podziału na funkcje -pkt 2 i 4 stwierdzić należy, że maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza dotychczasowe rezerwy planistyczne.

Bilansując w/w wielkości tj.

$$871,74 - (252,41 + 223,83) = 395,50 \text{ ha}$$

Określono, że możliwe jest wyznaczenie 395,50 nowych terenów.

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. Podstawowe założenia rozwoju przestrzennego gminy Cyców

Stosownie do wymagań określonych w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w studium określa się w szczególności:

- bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, w tym kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów, a także wynikające z audytu krajobrazowego oraz kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz terenów wyłączonych spod zabudowy,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1,
- obszary dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej,
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych,
- obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny flar ochronny,
- obszary pomników zagłady i stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji,
- obszary zdegradowane,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie.
- ~~Ponadto wyznacza się również obszary na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kV wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu wskazując w studium ich rozmieszczenie oraz określa się obszary na których przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².~~
- Ponadto wyznacza się również obszary z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami

w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, wyznaczone w zmianie studium realizowanej na podstawie uchwały Nr XV/148/20 Rady Gminy Cyców z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Cyców (w zakres tych obszarów wchodzi również wyznaczone w poprzednich edycjach studium tereny EO) oraz określa się obszary, na których przewiduje się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² (wyznaczone już w obowiązującym studium).

Strukturę funkcjonalno – przestrzenną obszaru gminy tworzą następujące elementy o zróżnicowanym charakterze:

1. obszar górniczy o funkcji przemysłowej
2. obszar rolniczy o dominującej funkcji upraw polowych
3. obszar ekologiczny w północnej części gminy o największych walorach przyrodniczych
4. obszar osadniczy w rejonie wsi Cyców – Wólka Cycowska, ze zdecydowanie wykształconym ośrodkiem gminnym.

Gmina Cyców posiada wysokie walory przyrodnicze, kierunek zagospodarowania powinien w sposób maksymalny dążyć do ochrony i wzbogacenia tych walorów.

1. Dla pełniejszego zabezpieczenia cennych zasobów przyrodniczych gminy należy:
  - ~~włączyć do Poleskiego Parku Narodowego północno zachodnią część gminy; są to wyjątkowo cenne przyrodniczo tereny: jeziora Uściwierz, jeziora Ciesacin i torfowiska na północ od Garbatówki,~~
  - utworzyć rezerwat przyrody “Ostrówek Podyski” o pow. 45,44 ha (leśnictwo Świerszczów) w celu zachowania torfowisk niskich i przejściowych z interesującą florą i fauną m.in. stanowiskiem lęgowym żółwia błotnego,
  - zmienić status prawny istniejących użytków ekologicznych: “Uroczysko Uściwierz” i “Ciesacin” na rezerwat przyrody,
  - objąć ochroną prawną ostoje ptasie i siedliskowe o randze krajowej,
  - opracować inwentaryzację przyrodniczą gminy,
  - odrestaurować i uporządkować zabytkowe parki podworskie w Świerszczowie i Garbatówce. Niezbędne jest wykonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej zieleni parkowej oraz określenie sposobu rewaloryzacji istniejącego drzewostanu (niezbędne zabiegi pielęgnacyjne, cięcia itp.).
2. W celu ochrony ekosystemów wodnych i torfowiskowych na terenie gminy obszarów o wyjątkowych walorach przyrodniczych, konieczne jest podejmowanie kompleksowych działań ochronnych zmierzających do wyeliminowania czynników destabilizujących stosunki ekologiczne w tych obszarach:
  - należy zabezpieczyć przed dalszą degradacją torfowiskowy rezerwat przyrody “Jez. Świerszczów” poprzez: odbudowę retencji wodnej częściowo przesuszonego torfowiska, zahamowanie procesu eutrofizacji jeziora i torfowiska, restytucji stanowisk rzadkich gatunków roślin itp. Odtworzenie wartości ekologicznych rezerwatu wymaga opracowania programu renaturalizacji tego obiektu i sukcesywne jego wdrażanie,
  - należy ograniczyć postępującą degradację jezior (Głębokie, Ciesacin, Uściwierz) i ich otoczenie poprzez:

- stworzenie przyrodniczych osłon (pasy zieleni niskiej i wysokiej) zabezpieczające jeziora przed przyspieszoną eutrofizacją. Osłony te skutecznie ograniczają spływ biogenów z rolniczo zagospodarowanych obszarów zlewni do jezior,
- preferowanie rolnictwa ekologicznego i zakaz nawożenia mineralnego wokół jezior (w pasie co najmniej 200 m),
- zakaz wprowadzania zanieczyszczonych wód z kanału Bogdanka – Wola Wereszczyńska do jez. Uściwierz,
- ograniczenie “dzikiej” niekontrolowanej zabudowy letniskowej nad jez. Uściwierz ze względu na wysoką podatność jeziora na degradację (III kat.) oraz projektowany rezerwat przyrody. Należy opracować program rekreacyjnego zagospodarowania jez. Uściwierz. W programie należy uwzględnić m.in. zalecenia:
  - należy wyłączyć z zabudowy letniskowej tereny leżące w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora (do ok. 50 – 100 m od linii brzegowej). Strefa ta powinna być wyłączona z wszelkich form groduzenia,
  - lokalizacja grup domków letniskowych powinna przebiegać prostopadle do linii brzegowej jeziora,
  - należy bezwarunkowo zakazać wprowadzania ścieków bytowych do jeziora oraz gromadzenia ich w otwartych i nie dostosowanych do tej funkcji zbiornikach (w tym tzw. “suche ubikacje”),
  - docelowo należy dążyć do zwodociągowania i skanalizowania wszystkich obiektów zabudowy letniskowej i podłączenia ich do trzystopniowej oczyszczalni ścieków,
  - należy określić naturalną chłonność turystyczną jeziora w oparciu o kryteria ekologiczne. Dla całego rejonu jeziora Uściwierz (w tym tereny w gminie Urszulin) wskazane jest opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Prawidłowe funkcjonowanie systemu ekologicznego wymaga zachowania i ochrony przed degradacją walorów przyrodniczych węzłów ekologicznych oraz utrzymania ciągłości i walorów przyrodniczych korytarzy i ciągów ekologicznych.

Przyjąć należy następujące zasady:

- Wyłączyć z zabudowy zwartej tereny węzłów, korytarzy i ciągów ekologicznych, pozostawić należy te tereny w dotychczasowym użytkowaniu (leśnym i łąkowo-pastwiskowym) podstawową funkcją tych terenów powinna być funkcja ekologiczna.
- Dążyć należy do: poprawy jakości wód powierzchniowych (w tym głównie rzeki Świnki), zwiększenia małej retencji, odbudowy różnorodności biologicznej, renaturalizacji zmeliorowanych cieków i torfowisk, ograniczenia ruchu turystycznego (Jez. Uściwierz), przebudowy drzewostanów zgodnych z warunkami siedliskowymi.
- Obszary dolin i obniżeń terenowych pełniące ważne funkcje hydrologiczne, klimatyczne (naturalny system wentylacyjny) i ekologiczne, powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu jako tereny otwarte, niezabudowane. Nie należy wprowadzać przegród w postaci nasypów i zabudowy kubaturowej utrudniających przewietrzanie i migrację flory i fauny. Tereny te są niekorzystne dla zabudowy ze względu na złe warunki gruntowo-wodne i klimatyczne.
- Należy dążyć do zwiększenia lesistości w gminie.
- Rozwój gospodarczy i kierunek zagospodarowania gminy Cyców powinien być podporządkowany wymogom ochrony środowiska oraz odbywać się zgodnie z następującymi zasadami i zaleceniami:

- należy (docelowo) wszystkie jednostki osadnicze w gminie wyposażyć w sieć wodociągową i kanalizacyjną z wysokosprawnymi oczyszczalniami ścieków (III stopień oczyszczania).
- dla ujęć wody w Cycowie, Ludwinowie i Świerszczowie, zaopatrujących wodociągi zbiorowe zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne należy opracować i ustanowić strefy ochrony pośredniej (wewnętrzną i zewnętrzną). Pozwoli to na uszczegółowienie sposobu gospodarowania w rejonie ujęć.
- wszystkie obiekty istniejące i projektowane mogące znacząco oddziaływać na środowisko winny spełniać wymagania dotyczące ochrony środowiska.
- należy wyposażyć kotłownię KWK Bogdanka w instalację odsiarczania spalin, a inne mniejsze emitory zanieczyszczeń (kotłownie) w wysokosprawne urządzenia do ich neutralizacji,
- należy preferować ekologiczne nośniki energii cieplnej (gaz ziemny, olej) do ogrzewania mieszkań,
- na obszarze całej gminy, a szczególnie na terenie obszarów chronionego krajobrazu zaleca się proekologiczne formy gospodarowania, tzn. wykorzystujące metody i techniki rolnictwa ekologicznego, biodynamicznego,
- ze względu na powszechne występowanie w gminie płytkich wód podziemnych oraz położenia gminy w obszarach wysokiej ochrony głównego zbiornika wód podziemnych "Niecka Lubelska" wskazane jest racjonalne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów mineralnych w rolnictwie, wprowadzenie zakazu gnojowicowania pól, popieranie naturalnego chowu bydła w małych oborach,
- na terenie górniczym KWK "Bogdanka" prowadzić należy działania proekologiczne w celu zminimalizowania wpływu eksploatacji węgla kamiennego na środowisko zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla tego terenu (IGPiK 1996).

2. Kierunki rozwoju gminy wynikające z uwarunkowań kulturowych – obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

2.1. Główne czynniki wpływające na możliwości i warunki rozwoju

Większość wsi na terenie gminy charakteryzuje prosty układ przestrzenny. Dotychczasowy rozwój układów wsi odbywa się na zasadzie kontynuacji tradycyjnych układów.

Głównymi czynnikami ukierunkowującymi rozwój gminy Cyców, wynikającymi z potrzeb ochrony wartości kulturowych jest:

1. Występowanie nielicznych wartościowych zasobów środowiska kulturowego i krajobrazu.
2. Wymagania w zakresie ochrony konserwatorskiej obiektów, zespołów, terenów zabytkowych (na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).
3. Potrzeba ochrony wartościowych zasobów środowiska kulturowego, krajobrazu nie objętych dotychczas ochroną prawną, ze względu na ich znaczenie dla zachowania tożsamości kulturowej obszaru.
4. Potrzeba tworzenia atrakcyjnego krajobrazu gminy.

Podstawowymi zagrożeniami dla wartości kulturowych na obszarze gminy są:

1. Zagospodarowanie i zabudowywanie terenów w oderwaniu od miejscowej tradycji, naśladowanie, często nieumiejętne obcych form zabudowy.

2. Zagęszczenie się zabudowy wiejskiej na skutek coraz drobniejszych podziałów dawnych łąnów.
3. Brak poszanowania dla starej zabudowy i akceptacji społeczeństwa gminy dla działań zmierzających do użytkowania i modernizacji obiektów starych.
4. Dostępność nowych technologii, materiałów budowlanych, powiązana z nieumiejętnością ich stosowania.

2.2 Problemy i uwarunkowania wynikające z ochrony i kształtowania środowiska kulturowego i krajobrazu

Ochrona środowiska kulturowego

Ogólne zasady ochrony dziedzictwa kulturowego

1. Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2022, poz. 840) ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:
  - 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
  - 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
  - 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
  - 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
  - 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
  - 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.
2. Art. 6 ust. cyt. ustawy wskazuje, które zabytki – bez względu na stan zachowania – podlegają ochronie. Są to:
  - 1) zabytki nieruchome, wymienione w ust. 1, będące w szczególności:
    - krajobrazami kulturowymi,
    - układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
    - dziełami architektury i budownictwa,
    - dziełami budownictwa obronnego,
    - obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
    - cmentarzami,
    - parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
    - miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji
  - 2) zabytki archeologiczne, wymienione w ust. 3, będące, w szczególności:
    - pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
    - cmentarzyskami,
    - kurhanami,
    - relikwiami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.
3. Formy ochrony zabytków są następujące:
  - 1) wpis do rejestru zabytków;
  - 2) uznanie za pomnik historii;

- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Wymienione powyżej formy ochrony, uwzględnione w niniejszym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Cyców, dotyczą:*

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i ich otoczenia, to jest:
  - A/697 – Garbatówka Kolonia, obręb 8, ark. mapy 1, dz. 92 – zespół dworsko-parkowy: park, dawne ogrody, pozostałości sadu, układ wodny, w gran. działki wskazanej w decyzji, według zał. Mapy; decyzja WKZ w Chełmie z 24.06.1996, znak: PSOZ IV-6760/14/96
  - A/639 obręb 5 Cyców, arkusz mapy 1, dz. 137/1 (figura), dz. 190 (cerkiew i dzwonnica), d. cerkiew paraf. greckokat., ob. kościół rzymskokat. pw. Opieki św. Józefa z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica – w granicach cmentarza kościelnego, figura Matki Boskiej (przy ulicy); decyzja WKZ w Chełmie z 2.05.1988, znak: Kl.IV-5346/8/88
  - A/347 – Świerszczów, obręb Świerszczów, ark. mapy 1, dz. 215/14 – założenie dworsko-parkowe: park, dawne ogrody, zbiornik wodny w południowo-zachodniej części zespołu, w gran. wg opisu w decyzji; decyzja WKZ w Chełmie z 10.05.1996, znak: PSOZ IV-6760/10/96
  - A/84 – Świerszczów, obręb 23, arkusz mapy 1, dz. 241: kościół paraf. pw. św. Bazylego z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica, drzewostan i otoczenie z drzewostanem w gran. cmentarza kościelnego; orzeczenie PWRN w Lublinie z 24.08.1957, znak: Kl.V-Oa/198/56; decyzja WKZ w Lublinie z 25.11.1966, znak: Kl.V-7/84/66

		Miejscowość	Nr ew. nieruchomości	Nazwa obiektu (w brzmieniu jak na karcie adresowej GEZ)	Fotografia
1.		Adamów	137	KAPLICZKA DOMKOWA	
2.		Barki	150	CMENTARZ z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
3.		Bekiesza	207	CMENTARZ EWANGELICKI	

4.		Biesiadki obok domu Nr 3	89	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	
5.		Cyców	241/2, 243	CMENTARZ z I WOJNY ŚWIATOWEJ z GROBAMI z, 1920 r. i II WOJNY ŚWIATOWEJ	
6.		Cyców	9/1, 9,2, 10/1, 10/2	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI	
7.		Cyców	26	CMENTARZ PRAWOSŁAWNY	
8.		Cyców	76	CMENTARZ EWANGELICKI	
9.		Cyców	186/2	KRZYŻ z napisem: „Chwała bohaterom poległym w zwycięskiej bitwie na polach gminy Cyców”	

10.		Cyców	137/1	FIGURA BOSKIEJ MATKI	
11.		Cyców ul. Kościelna 13	137/1	DOM MIESZKALNY	
12.		Cyców	190	CMENTARZ KOŚCIELNY	
13.		Cyców	190	D. CERKIEW PARAF. GRECKOKAT., OB. KOŚCIÓŁ RZYMSKOKAT. PW. OPIEKI ŚW. JÓZEFA	
14.		Cyców	190	DZWONNICA	
15.		Cyców	190	BRAMA	

16.		Cyców (na działce szkolnej)	155/2	POMNIK z napisem: „W hołdzie pomordowanym w latach 1939-1944 na terenie gminy Cyców przez hitlerowskich oprawców niniejszą tablicę umieszcza się dla pamięci pokoleń Cyców 1. IX. 1973 r.”	
17.		Cyców Nr 44	155/2	BUDYNEK SZKOŁY Powszechniej (część z l. 30. XX w.)	
18.		Cyców ul. Chełmska 81	220/5	DOM MIESZKALNY poł. XIX w.	
19.		Cyców – Kolonia Dru-ga	obok domu Nr 73	KAPLICZKA z 2011 r. z napisem „Dnia 16 sierpnia 1920 roku przemaszerował przez Bekieszę Drugi Szwadron 7 Pułku Ułanów Lubelskich wykonując manewr oskrzydający w kierunku na Wólkę Cycowską w zwycięskiej bitwie pod Cycowem”	
20.		Cyców – Kolonia Dru-ga	skrzyżowanie dróg nr ew. działek 110 i 206	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	
21.		Cyców – Kolonia Dru-ga Nr 52	2/1	DOM MIESZKALNY (PASTORA)	
22.		Cyców – Kolonia Dru-ga Nr 53	3/3	KOŚCIÓŁ EWANGELICKI	

23.		Cyców – Kolonia Dru- ga	36 (część), 37 (część)	KIRKUT	
24.		Garbatówka Kolonia	92	ZESPÓŁ DWORSKO- PARKOWY (PARK, DAWNE OGRODY, POZOSTAŁOŚCI SADU, UKŁAD WODNY)	
25.		Głębokie	62/3 (działka szkolna)	OBELISK z 2013 r. upamiętniający pomordowanych 19.08.1942 r. mieszkańców wsi Głębokie	
26.		Janowica	361	CMENTARZ EWANGELICKI	
27.		Kopina	83	BUDYNEK SZKOŁY POWSZECHNEJ (nieużytkowany)	
28.		Kopina	Na północ od domu Nr 93, na skraju lasu	2 KURHANY (cmentarz powstańców styczniowych) i POMNIK z napisem: „W hołdzie powstańcom poległym 10 VII 1963 r. pod Urszulinem 31 XII 1863 r. pod Andrzejowem społeczność Gminy Cyców 2011”	
29.		Kopina	584	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	

30.		Ludwinów	25	KRZYŻ PRZYDROŻNY	
31.		Ludwinów	242	CMENTARZ EWANGELICKI	
32.		Malinówka	47	CMENTARZ EWANGELICKI	
33.		Malinówka Nr 70A	50	KAPLICZKA DOMKOWA	
34.		Małków	145 (droga)	KRZYŻ PRZYDROŻNY	
35.		Małków obok domu Nr 46	1/1	OBELISK UPAMIETNIAJĄCY ROZSTRZELANYCH W KOL. WIDŁY	

36.		Nowy Stręczyn	239	CMENTARZ z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
37.		Stawek Nr 5	50	BUDYNEK SZKOŁY POWSZECHNEJ	
38.		Stefanów	270/2, 271/4, 272/10	CMENTARZ EWANGELICKI	
39.		Świerszczów	215/14	ZAŁOŻENIE DWORSKO-PARKOWE: PARK, DAWNE OGRODY, ZBIORNIK WODNY W POŁUDNIOWO-ZACHODNIEJ CZĘŚCI ZESPOŁU	
40.		Świerszczów	241	KOŚCIÓŁ PARAF. PW. ŚW. BAZYLEGO	
41.		Świerszczów	241	DZWONNICA	
42.		Świerszczów	241	CMENTARZ KOŚCIELNY DRZEWOSTANEM Z	

43.		Świerszczów	241	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI (najstarsza część)	
44.		Świerszczów	283	CMENTARZ PRAWOSŁAWNY	
45.		Świerszczów	283	CMENTARZ z I WOJNY ŚWIATOWEJ	
46.		Wólka Cy- cowska (przy strzelnicy)	449	POMNIK z napisem: „W tym miejscu 26.V.1942 okupant niemiecki dokonał masowej zbrodni zabijając 163 obywateli polskich w tym 160 Żydów. Społeczeństwo gminy Cyców 26.V.1984”	
47.		Zaróbka	40	CMENTARZ EWANGELICKI	

Zasady ochrony zabytków:

W odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych, zgodnie z art. 36 ust. 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązuje uzyskanie pozwolenia Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków m.in. na:

- 1) *prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru,*
- 2) *wykonanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku,*
- 3) *prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru,*
- 4) *prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru,*
- 5) *prowadzenie badań archeologicznych,*
- 6) *[dotyczy zabytków ruchomych]*

- 7) [dotyczy zabytków ruchomych]
- 8) *dokonanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru,*
- 9) *zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposób korzystania z tego zabytku,*
- 10) *umieszczenie urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293, 471, 782, 1086 i 1378 oraz z 2021 r. poz. 11) oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;*
- 11) *podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, w tym usuwanie drzew lub krzewów z nieruchomości, z wyjątkiem przypadków prowadzenia akcji ratowniczej przez jednostki ochrony przeciwpożarowej lub inne właściwe służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia;*
- 12) *poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania*

W odniesieniu do innych zabytków planowanych do ujęcia w GEZ – niewpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego, działania winny polegać na utrzymaniu ich w dobrym stanie technicznym, użytkowanie (lub zagospodarowanie obiektów nieużytkowanych z możliwością zmiany funkcji), adaptacja mająca na względzie utrzymanie zarówno zasadniczych, przesądzających o wartości obiektu, cech architektonicznych (bryły i wystroju architektonicznego) jak i substancji. W odniesieniu do tych obiektów wymagane jest uzyskanie opinii i wytycznych konserwatorskich do wszelkich zamierzeń inwestycyjnych.

W stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, pozwolenie na budowę lub remont obiektu budowlanego - po założeniu GEZ - będzie wydawane przez organ administracji architektoniczno--budowlanej w uzgodnieniu z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (zgodnie z przepisami odrębnymi).

W odniesieniu do zabytków archeologicznych obowiązują następujące zasady:

1. Wszelkie inwestycje związane z robotami ziemnymi wymagają uzyskania archeologicznych warunków konserwatorskich prowadzenia prac.
2. W przypadku realizacji liniowych sieci infrastruktury technicznej (np. linie kablowe, gazociągi, wodociągi, melioracje) oraz inwestycji kubaturowych należy uwzględnić nadzór archeologiczny w trakcie prowadzenia prac ziemnych.
3. Na obszarze całego obszaru objętego Studium obowiązujący jest przepis art. 32 ust. 1 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, osoby prowadzące roboty budowlane lub ziemne, które odkryły przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:
  - 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot,
  - 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia,
  - 3) niezwłocznie zawiadomić o tym Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a jeśli nie jest to możliwe Wójta Gminy Cyców.

Jednocześnie, poszukiwanie zabytków archeologicznych przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych – wymaga pozwolenia LWKZ (cyt. wyżej art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Nieruchome zabytki archeologiczne, ujęte w GEZ (wykaz alfabetyczny wg nazw miejscowości):

np.	Miejscowość*	gmina	obszar AZP	Nr stan. na obszarze
1	Abramówka	Cyców	76-87	46
2	Abramówka	Cyców	76-87	47
3	Abramówka	Cyców	76-87	48
4	Abramówka	Cyców	76-87	49
5	Abramówka	Cyców	76-87	50
6	Abramówka	Cyców	76-87	51
7	Abramówka	Cyców	76-87	52
8	Abramówka	Cyców	76-87	53
9	Abramówka	Cyców	76-87	54
10	Abramówka	Cyców	76-87	55
11	Abramówka	Cyców	76-87	56
12	Adamów	Cyców	77-86	1
13	Adamów	Cyców	77-86	6
14	Adamów	Cyców	77-86	7
15	Adamów	Cyców	77-86	90
16	Adamów	Cyców	77-86	91
17	Adamów	Cyców	77-86	92
18	Adamów	Cyców	77-86	93
19	Adamów	Cyców	77-86	94
20	Adamów	Cyców	77-86	95
21	Adamów	Cyców	77-86	96
22	Albertów Kolonia	Cyców	76-86	59
23	Albertów Kolonia	Cyców	76-86	60
24	Albertów Kolonia	Cyców	76-86	61
25	Albertów Kolonia	Cyców	76-86	62
26	Albertów Kolonia	Cyców	76-86	63
27	Barki	Cyców	77-86	57
28	Barki	Cyców	77-86	58
29	Barki	Cyców	77-86	59
30	Barki	Cyców	77-86	60
31	Biekiesza	Cyców	76-87	44
32	Biekiesza	Cyców	76-87	45
33	Biekiesza	Cyców	76-87	75

34	Biekieszka	Cyców	76-87	76
35	Biekieszka	Cyców	76-87	77
36	Biekieszka	Cyców	76-87	78
37	Biekieszka	Cyców	76-87	79
38	Biekieszka	Cyców	76-87	80
39	Biekieszka	Cyców	76-87	81
40	Biekieszka	Cyców	76-87	82
41	Biekieszka	Cyców	76-87	83
42	Biekieszka	Cyców	76-87	84
43	Biekieszka	Cyców	76-87	85
44	Biekieszka	Cyców	76-87	86
45	Biekieszka	Cyców	76-87	87
46	Biekieszka	Cyców	76-87	88
47	Biekieszka	Cyców	76-87	89
48	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-86	20
49	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	38
50	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	39
51	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	40
52	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	41
53	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	42
54	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	43
55	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	44
56	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	45
57	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	51
58	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	52
59	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	53
60	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	54
61	Biesiadka Kolonia	Cyców	77-87	55
62	Cyców	Cyców	76-87	3
63	Cyców	Cyców	76-87	4
64	Cyców	Cyców	76-87	5
65	Cyców	Cyców	76-87	8
66	Cyców	Cyców	76-87	9
67	Cyców	Cyców	76-87	25
68	Cyców	Cyców	76-87	26

69	Cyców	Cyców	76-87	27
70	Cyców	Cyców	76-87	28
71	Cyców	Cyców	76-87	29
72	Cyców I	Cyców	76-86	30
73	Cyców I	Cyców	76-86	31
74	Cyców I	Cyców	76-86	32
75	Cyców I	Cyców	76-86	33
76	Cyców I	Cyców	76-86	34
77	Cyców I	Cyców	76-86	35
78	Cyców I	Cyców	76-86	36
79	Cyców I	Cyców	76-86	37
80	Cyców I	Cyców	77-86	67
81	Cyców I	Cyców	77-86	68
82	Cyców I	Cyców	77-86	69
83	Cyców I	Cyców	77-86	70
84	Cyców I	Cyców	77-86	71
85	Cyców I	Cyców	77-86	72
86	Cyców I	Cyców	77-87	46
87	Cyców I	Cyców	77-87	47
88	Cyców I	Cyców	77-87	48
89	Cyców I	Cyców	77-87	49
90	Cyców I	Cyców	77-87	50
91	Cyców I	Cyców	77-87	138
92	Cyców I	Cyców	77-87	139
93	Cyców I	Cyców	77-87	140
94	Cyców I	Cyców	77-87	141
95	Cyców I	Cyców	77-87	142
96	Cyców I	Cyców	77-87	143
97	Cyców I	Cyców	77-87	144
98	Garbatówka	Cyców	75-86	100
99	Garbatówka	Cyców	75-86	101
100	Garbatówka	Cyców	75-86	102
101	Garbatówka	Cyców	75-86	103
102	Garbatówka	Cyców	75-86	104
103	Garbatówka Kolonia	Cyców	75-86	1

104	Garbatówka Kolonia	Cyców	75-86	23
105	Garbatówka Kolonia	Cyców	75-86	24
106	Garbatówka Kolonia	Cyców	75-86	25
107	Garbatówka Kolonia	Cyców	75-86	26
108	Garbatówka Kolonia	Cyców	75-86	105
109	Garbatówka Kolonia	Cyców	75-86	106
110	Gliny	Cyców	75-87	3
111	Gliny	Cyców	75-87	4
112	Gliny	Cyców	75-87	5
113	Gliny	Cyców	75-87	6
114	Gliny	Cyców	75-87	7
115	Gliny	Cyców	75-87	8
116	Gliny	Cyców	75-87	14
117	Gliny	Cyców	75-87	15
118	Gliny	Cyców	75-87	16
119	Gliny	Cyców	75-87	17
120	Gliny	Cyców	75-87	18
121	Gliny	Cyców	75-87	19
122	Gliny	Cyców	75-87	30
123	Gliny	Cyców	75-87	59
124	Gliny	Cyców	75-87	60
125	Głębokie	Cyców	76-86	89
126	Głębokie	Cyców	76-86	90
127	Głębokie	Cyców	76-86	91
128	Głębokie	Cyców	76-86	92
129	Głębokie	Cyców	76-86	93
130	Głębokie	Cyców	76-86	94
131	Głębokie	Cyców	76-86	95
132	Głębokie	Cyców	76-86	100
133	Głębokie	Cyców	76-86	101
134	Głębokie	Cyców	76-86	102
135	Głębokie	Cyców	76-86	103
136	Głębokie	Cyców	76-86	39
137	Głębokie	Cyców	76-86	40
138	Głębokie	Cyców	76-86	41

139	Głębokie	Cyców	76-86	42
140	Głębokie	Cyców	76-86	43
141	Głębokie	Cyców	76-86	69
142	Głębokie	Cyców	76-86	70
143	Głębokie	Cyców	76-86	71
144	Głębokie	Cyców	76-86	72
145	Głębokie	Cyców	77-86	53
146	Głębokie	Cyców	77-86	54
147	Głębokie	Cyców	77-86	55
148	Głębokie	Cyców	77-86	56
149	Janowica	Cyców	76-86	109
150	Janowica	Cyców	76-86	26
151	Janowica	Cyców	76-86	44
152	Janowica	Cyców	76-86	45
153	Janowica	Cyców	76-86	46
154	Janowica	Cyców	76-86	48
155	Janowica	Cyców	76-86	49
156	Janowica	Cyców	76-86	50
157	Janowica	Cyców	76-86	51
158	Kolonia Cyców	Cyców	76-87	90
159	Kolonia Cyców	Cyców	76-87	91
160	Kolonia Cyców	Cyców	76-87	92
161	Kolonia Cyców	Cyców	76-87	93
162	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	1
163	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	2
164	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	6
165	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	7
166	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	10
167	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	11
168	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	12
169	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	13
170	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	14
171	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	15
172	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	16
173	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	17

174	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	18
175	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	19
176	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	20
177	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	21
178	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	22
179	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	23
180	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	24
181	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	30
182	Kolonia Cyców Druga	Cyców	76-87	31
183	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	33
184	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	34
185	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	35
186	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	36
187	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	37
188	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	38
189	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	39
190	Kolonia Ludwinów	Cyców	76-87	40
191	Kopina	Cyców	75-86	17
192	Kopina	Cyców	75-86	18
193	Kopina	Cyców	75-86	19
194	Kopina	Cyców	75-86	20
195	Kopina	Cyców	75-86	21
196	Kopina	Cyców	75-86	109
197	Kopina	Cyców	75-86	110
198	Kopina	Cyców	75-86	111
199	Kopina	Cyców	75-86	112
200	Kopina	Cyców	75-86	113
201	Kopina	Cyców	75-86	114
202	Kopina	Cyców	75-86	115
203	Kopina	Cyców	75-87	63
204	Kopina	Cyców	76-86	23
205	Kopina	Cyców	76-86	24
206	Kulik	Cyców	77-87	119
207	Ludwinów	Cyców	77-87	194
208	Ludwinów	Cyców	77-87	195

209	Ludwinów	Cyców	77-87	196
210	Ludwinów	Cyców	77-87	197
211	Ludwinów	Cyców	77-87	198
212	Ludwinów	Cyców	77-87	199
213	Ludwinów	Cyców	77-87	200
214	Ludwinów	Cyców	77-87	201
215	Ludwinów	Cyców	77-87	202
216	Ludwinów	Cyców	77-87	203
217	Ludwinów	Cyców	77-87	204
218	Ludwinów	Cyców	77-87	205
219	Ludwinów	Cyców	77-87	206
220	Ludwinów	Cyców	77-87	207
221	Ludwinów	Cyców	77-87	208
222	Ludwinów	Cyców	77-87	209
223	Ludwinów	Cyców	77-87	210
224	Ludwinów	Cyców	77-87	211
225	Ludwinów	Cyców	77-87	212
226	Ludwinów	Cyców	77-87	213
227	Ludwinów	Cyców	77-87	214
228	Malinówka	Cyców	77-86	40
229	Malinówka	Cyców	77-86	41
230	Malinówka	Cyców	77-86	42
231	Malinówka	Cyców	77-86	43
232	Malinówka	Cyców	77-86	44
233	Malinówka	Cyców	77-86	45
234	Malinówka	Cyców	77-86	46
235	Malinówka	Cyców	77-86	47
236	Malinówka	Cyców	77-86	48
237	Malinówka	Cyców	77-86	49
238	Malinówka	Cyców	77-86	50
239	Malinówka	Cyców	77-86	51
240	Malinówka	Cyców	77-86	52
241	Malinówka	Cyców	77-86	61
242	Małków	Cyców	76-87	57
243	Małków	Cyców	76-87	58

244	Małków	Cyców	76-87	59
245	Małków	Cyców	76-87	60
246	Małków	Cyców	76-87	61
247	Małków	Cyców	76-87	62
248	Małków	Cyców	76-87	63
249	Małków	Cyców	76-87	64
250	Małków	Cyców	76-87	65
251	Małków	Cyców	76-87	66
252	Małków	Cyców	76-87	67
253	Małków	Cyców	76-87	68
254	Małków	Cyców	76-87	69
255	Małków	Cyców	76-87	70
256	Małków	Cyców	76-87	71
257	Małków	Cyców	76-87	72
258	Małków	Cyców	76-88	40
259	Małków	Cyców	76-88	41
260	Małków	Cyców	76-88	42
261	Małków	Cyców	76-88	44
262	Nadrybie Wieś	Cyców	75-86	47
263	Ostrówek Podyski	Cyców	75-86	28
264	Ostrówek Podyski	Cyców	75-86	108
265	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	23
266	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	24
267	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	25
268	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	26
269	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	32
270	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	33
271	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	34
272	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	35
273	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	36
274	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	37
275	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	38
276	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	39
277	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	40
278	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	41

279	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	42
280	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	43
281	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	44
282	Ostrówek Podyski	Cyców	75-87	45
283	Podgłębokie	Cyców	76-86	86
284	Podgłębokie	Cyców	76-86	87
285	Podgłębokie	Cyców	76-86	88
286	Podgłębokie	Cyców	76-86	96
287	Podgłębokie	Cyców	76-86	97
288	Podgłębokie	Cyców	76-86	98
289	Podgłębokie	Cyców	76-86	99
290	Podgłębokie	Cyców	76-86	104
291	Podgłębokie	Cyców	76-86	105
292	Podgłębokie	Cyców	76-86	27
293	Podgłębokie	Cyców	76-86	29
294	Podgłębokie	Cyców	76-86	52
295	Podgłębokie	Cyców	76-86	53
296	Podgłębokie	Cyców	76-86	54
297	Podgłębokie	Cyców	76-86	56
298	Podgłębokie	Cyców	76-86	57
299	Podgłębokie	Cyców	76-86	58
300	Podgłębokie	Cyców	76-86	75
301	Podgłębokie	Cyców	76-86	76
302	Podgłębokie	Cyców	76-86	77
303	Podgłębokie	Cyców	76-86	78
304	Podgłębokie	Cyców	76-86	79
305	Podgłębokie	Cyców	76-86	80
306	Podgłębokie	Cyców	76-86	83
307	Podgłębokie	Cyców	76-86	84
308	Podgłębokie	Cyców	76-86	85
309	Sewerynów	Cyców	77-87	100
310	Sewerynów	Cyców	77-87	101
311	Sewerynów	Cyców	77-87	102
312	Sewerynów	Cyców	77-87	103
313	Sewerynów	Cyców	77-87	104

314	Sewerynów	Cyców	77-87	105
315	Sewerynów	Cyców	77-87	106
316	Sewerynów	Cyców	77-87	107
317	Sewerynów	Cyców	77-87	108
318	Sewerynów	Cyców	77-87	109
319	Sewerynów	Cyców	77-87	110
320	Sewerynów	Cyców	77-87	111
321	Sewerynów	Cyców	77-87	112
322	Sewerynów	Cyców	77-87	113
323	Sewerynów	Cyców	77-87	114
324	Sewerynów	Cyców	77-87	115
325	Sewerynów	Cyców	77-87	179
326	Sewerynów	Cyców	77-87	180
327	Sewerynów	Cyców	77-87	181
328	Sewerynów	Cyców	77-87	182
329	Sewerynów	Cyców	77-87	183
330	Sewerynów	Cyców	77-87	184
331	Sewerynów	Cyców	77-87	185
332	Sewerynów	Cyców	77-87	186
333	Sewerynów	Cyców	77-87	187
334	Sewerynów	Cyców	77-87	188
335	Sewerynów	Cyców	77-87	189
336	Sewerynów	Cyców	77-87	190
337	Sewerynów	Cyców	77-87	191
338	Sewerynów	Cyców	77-87	192
339	Sewerynów	Cyców	77-87	193
340	Stawek	Cyców	76-87	32
341	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	116
342	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	117
343	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	118
344	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	124
345	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	125
346	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	126
347	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	127
348	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	128

349	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	129
350	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	130
351	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	131
352	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	132
353	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	133
354	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	134
355	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	135
356	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	136
357	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	137
358	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	160
359	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	161
360	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	162
361	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	163
362	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	164
363	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	165
364	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	166
365	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	167
366	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	168
367	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	169
368	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	170
369	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	171
370	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	172
371	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	173
372	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	174
373	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	175
374	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	176
375	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	177
376	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	178
377	Stawek Kolonia	Cyców	77-87	315
378	Stręczyn Nowy	Cyców	77-86	77
379	Stręczyn Nowy	Cyców	77-86	78
380	Stręczyn Nowy	Cyców	77-86	79
381	Stręczyn Nowy	Cyców	77-86	80
382	Stręczyn Nowy	Cyców	77-86	81
383	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	56

384	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	57
385	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	58
386	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	59
387	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	60
388	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	61
389	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	62
390	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	63
391	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	64
392	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	65
393	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	66
394	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	67
395	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	68
396	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	69
397	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	70
398	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	71
399	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	72
400	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	73
401	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	74
402	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	75
403	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	76
404	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	77
405	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	78
406	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	79
407	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	80
408	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	81
409	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	82
410	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	83
411	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	84
412	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	95
413	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	96
414	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	97
415	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	98
416	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	120
417	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	121
418	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	122

419	Stręczyn Nowy	Cyców	77-87	123
420	Stręczyn Stary	Cyców	77-86	82
421	Stręczyn Stary	Cyców	77-86	84
422	Stręczyn Stary	Cyców	77-86	87
423	Stręczyn Stary	Cyców	77-86	88
424	Stręczyn Stary	Cyców	77-86	89
425	Sumin	Cyców	75-87	1
426	Swierszczów	Cyców	75-87	2
427	Swierszczów	Cyców	75-87	20
428	Swierszczów	Cyców	75-87	29
429	Swierszczów Kolonia	Cyców	75-87	21
430	Swierszczów Kolonia	Cyców	75-87	22
431	Swierszczów Kolonia	Cyców	75-87	27
432	Swierszczów Kolonia	Cyców	75-87	28
433	Swierszczów Kolonia	Cyców	75-87	46
434	Szczupak Kolonia	Cyców	75-86	27
435	Szczupak Kolonia	Cyców	75-86	107
436	Świerszczów	Cyców	76-87	73
437	Świerszczów	Cyców	76-87	74
438	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	63
439	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	64
440	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	66
441	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	97
442	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	98
443	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	99
444	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	100
445	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	101
446	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	102
447	Wola Korybutowa	Cyców	77-86	103
448	Wola Korybutowa Kolonia	Cyców	77-86	115
449	Wola Korybutowa Kolonia	Cyców	77-86	116
450	Wólka Bielecka	Cyców	77-86	107
451	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	56
452	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	57
453	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	58

454	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	59
455	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	60
456	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	61
457	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	62
458	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	63
459	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	64
460	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	65
461	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	66
462	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	67
463	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	68
464	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	69
465	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	70
466	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	71
467	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	72
468	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	73
469	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	74
470	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	75
471	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	76
472	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	77
473	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	78
474	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	80
475	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	81
476	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	82
477	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	83
478	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	84
479	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	85
480	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	86
481	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	87
482	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	88
483	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	89
484	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	90
485	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	92
486	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	93
487	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	94
488	Wólka Nadrybska	Cyców	75-86	95

489	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	15
490	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	16
491	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	17
492	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	18
493	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	19
494	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	20
495	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	21
496	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	22
497	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	25
498	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	28
499	Wółka Cycowska	Cyców	76-86	74
500	Zaróbka	Cyców	75-86	39
501	Zaróbka	Cyców	75-86	40
502	Zaróbka	Cyców	75-86	42
503	Zaróbka	Cyców	75-86	43
504	Zaróbka	Cyców	75-86	44
505	Zaróbka	Cyców	75-86	96
506	Zosin	Cyców	77-87	86
507	Zosin	Cyców	77-87	87
508	Zosin	Cyców	77-87	88
509	Zosin	Cyców	77-87	89
510	Zosin	Cyców	77-87	90
511	Zosin	Cyców	77-87	91

4. **stanowisk i obszarów archeologicznych** odkrytych podczas badań Archeologiczne Zdjęcie Polski (nr AZP: 75-86, 75-87, 76-86, 76-87, 75-88, 76-88, 77-86, 77-87), które zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami obejmuje się ochroną planistyczną.

Prace ziemne powadzone w obrębie wpisanych do rejestru stanowisk archeologicznych wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru. Na badania te należy uzyskać pozwolenie LKWZ. Planowane w obrębie stanowisk archeologicznych zamierzenia inwestycyjne m.in. związane z budową nowych budynków, i inwestycji liniowych (drogi, sieci, melioracje, infrastruktura techniczna), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania)wymagają wcześniejszego uzgodnienia w celu uzyskania zaleceń konserwatorskich dla przedmiotowej inwestycji. W przypadku ujawnienia podczas pozostałych, nienadzorowanych archeologicznie prac ziemnych i budowlanych przedmiotów, które posiadają cechy zabytku archeologicznego (np. fragment naczyń glinianych, szklanych, kafli, fragmenty konstrukcji, murowanych, drewnianych, wyroby metalowe, znaleziska monetarne, materiały kostne,

będące pozostałością pochówku itp.) osoby prowadzące roboty zobowiązane są wstrzymać wszelkie prace mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty zabytek, a także zabezpieczyć go i miejsce jego odkrycia oraz niezwłocznie zawiadomić właściwe organy.

5. Utrzymanie elementów krajobrazu kulturowego (kapliczek, krzyży przydrożnych, nasadzeń śródpolnych) celowo komponowanych (aleje, szpalery drzew).
6. Kształtowanie otoczenia obiektów zabytkowych podporządkowane powinno być tym obiektom oraz zharmonizowanie w krajobrazie.

3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa.

Główne uwarunkowania rozwoju województwa lubelskiego w skład którego wchodzi gmina Cyców, wiążą się w znacznej mierze ze specyfiką tego województwa na tle kraju. Specyfika ta wyraża się w:

1. dotychczasowym – jednostronnym kierunku rozwoju regionu opartym na rolnictwie,
2. stopniu urbanizacji regionu,
3. względnie jednolitym charakterem zagospodarowania, wiążącym się z jednolitością profilu społeczno-gospodarczego,
4. stanie środowiska przyrodniczego.

Cechy te określające specyfikę województwa lubelskiego na tle kraju, charakteryzują też gminę Cyców.

3.1 Główne kierunki zagospodarowania

Gmina Cyców położona jest w części obszaru województwa, przeznaczonej pod rozwój gospodarki rolnej, turystyki i rekreacji. Północna część gminy stanowi obszar o najwyższych walorach przyrodniczych, natomiast północno-zachodnia jej część stanowi obszar podwyższonej aktywności gospodarczej.

Miejscowość Cyców pełni rolę ośrodka gminnego o znaczeniu lokalnym.

3.1.1 Ochrona i kształtowanie środowiska

3.1.1.1. Większa część gminy Cyców położona jest w obszarach chronionych o randze międzynarodowej “Zespołu Polesia”. Na obszarze tym wyodrębniają się:

- należący do Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL Poleski Obszar Węzłowy 27 M, (północna część gminy),
- ostoje ptasie i siedliskowe zakwalifikowane do sieci NATURA 2000,
- należące do przestrzennego systemu obszarów chronionych:
  - ~~Poleski Park Narodowy (część),~~
  - Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu (część),
  - ~~powiększenie Poleskiego Parku Narodowego z otuliną,~~
  - Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu (część),
  - Międzynarodowy Rezerwat Biosfery (część),
  - korytarz ekologiczny – dolina rzeki Świnki,
  - rezerwat przyrody “Świerszczów”,
  - projektowane i proponowane rezerваты przyrody: “Uroczysko Uściwierskie”, “Ostrówek Podyski”.

Korytarze ekologiczne obejmuje się ochroną planistyczną ustanawiając wymóg zachowania i kształtowania ich drożności ekologiczno-przestrzennej poprzez wprowadzenie:

- zakazów:
  - składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych,
  - lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,
    - tworzenia nasypów ziemnych, usytuowanych poprzecznie do osi korytarza,
    - lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,
    - eksploatacji surowców mineralnych,
- nakazów:
  - likwidacji obiektów destrukcyjnych,
  - poszerzenia lub wykonywania przepustów w przecinających korytarze nasypach drogowych i kolejowych,
- zaleceń:
  - kształtowania pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień),
  - restytucji użytków zielonych kosztem gruntów ornych,
  - prowadzenia dróg po estakadach.

3.1.1.2 Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych

Gmina Cyców położona jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP Nr 407. Dążąc do ochrony ilościowej i jakościowej zasobów wodnych uznaje za zasadne ustanowienie obszaru ochronnego zbiornika. Jako podstawową zasadę zagospodarowania na jego terenie wprowadza się zakaz wykonywania robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów i wód.

Gmina Cyców znajduje się w obrębie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: PLRW20001724569 – Świnka bez dopływu spod Kobyłki, PLRW 20001724529 Mogilnica, PLRW 20002326636499 Więzienny Rów a oraz PLRW 200023248235 Piwonia od źródeł do dopływu ze stawu hetman z jeziora Uściwerz, Bikcze i Łukie oraz w jednolitych częściach wód podziemnych JCWPd Nr 90, w której położona jest większa część gminy, JCWPd Nr 67 (część północna gminy) oraz JCWPd Nr 75 (niewielki północno-zachodni fragment gminy), których ochrona polega na zakazie lokalizacji inwestycji znacząco oddziałujących na wody podziemne i powierzchniowe ze względu na wytwarzane ścieki i odpady oraz emitowane pyły i gazy, w rozumieniu przepisów odrębnych. Obowiązuje utrzymanie dobrego stanu jednolitych części wód podziemnych oraz osiągnięcie dobrego stanu jednolitej części wód powierzchniowych.

Północna część gminy Cyców stanowi obszar ochronny zlewni wód powierzchniowych. Podstawowe zasady gospodarowania na tym terenie to:

- zwiększenie naturalnej retencyjności terenów,
- ochrona doliny rzecznej oraz pozadolinnych podmokłości bagien i torfowisk przed odwodnieniem,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- eliminacja ognisk zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych,
- wykluczenie lokalizacji obiektów uciążliwych dla środowiska,
- racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin.

3.1.1.3. Strategia zalesień

Jednym z ważniejszych kierunków działań gminy powinno być zwiększenie lesistości. Część obszaru gminy Cyców objęta jest priorytetem zalesień traktowanych jako przeciwdziałanie powstawaniu gruntów marginalnych. Wskazywane do zalesienia są grunty o niskiej przydatności rolniczej. Tereny zalesień uwzględnia potrzeby wzmocnienia ciągłości i prężności ekologicznej systemu przyrodniczego. Zalesienia gruntów o niskiej przydatności do produkcji rolnej przyczynią się do zwiększenia lesistości kraju.

Zasady zalesiania terenów:

- w celu powiększenia zwartych kompleksów leśnych należy zalesiać enklawy śródleśne,
- do zalesienia przeznaczać grunty o najniższej przydatności do produkcji rolniczej,
- zadrzewienia śródpolne można wprowadzać jako zalesienia o małych powierzchniach, zwiększające bioróżnorodność terenów monokulturowych upraw polowych,
- zalesienie gruntów należy poprzedzić opracowaniem planu zalesienia,
- minimalna odległość sadzonych drzew od granicy działki – 1,5 metra,
- w pasach pod liniami elektroenergetycznymi dopuszcza się zalesienia, pod warunkiem ograniczenia wysokości drzew do 4 metrów,
- od wprowadzania zalesień w planach miejscowych można odstąpić zarówno pozostawiając je w użytkowaniu rolniczym, jak również poprzez przeznaczenie ich, w obszarach wskazanych na rysunku studium, na cele urzędzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną (fotowoltaika).

3.1.1.4. Surowce mineralne

Surowcem strategicznym występującym na terenie gminy, mającym znaczenie w bilansie krajowym, jest węgiel kamienny. Poniższa tabela prezentuje złoża kopalin na obszarze gminy Cyców:

Nazwa złoża Kod	Miejscowość	Rodzaj kopaliny	Kategoria złoża
Lublin K-9 WK 404	Janowica, Zaróbka, Kopina, Garbatówka, Garbatówka Kolonia, Szczupak, Ostrówek Podryski, Wólka Nadrybska, Świerszczów Kolonia.	węgiel kamienny	C ₁ , C ₂
Orzechów WK 406	Wólka Nadrybska	węgiel kamienny	C ₂
Lublin WK 17592	Kopina, Zaróbka, Szczupak, Ostrówek Podryski, Świerszczów Kolonia, Świerszczów, Zagórze, Wólka Cycowska, Podgłębokie, Janowica, Adamów, Barki, Stary Stręczyn, Nowy Stręczyn, Biesiadki, Stawek, Sewerynow, Ludwinów, Bekiesza	węgiel kamienny	C ₁ , C ₂
LZW	Podgłębokie, Wólka Cycowska,	węgiel kamienny	C ₁ , C ₂

- obszar K-6 i K-7 WK 402	Świerszczów, Zagórze, Małków, Bekiesza, Ludwinów, Stawek, Cyców, Cyców Kolonia Druga, Biesiadki, Nowy Stręczyn		
LZW - obszar K-3 WK 407	Malinówka, Barki, Adamów, Stary Stręczyn, Nowy Stręczyn	węgiel kamienny	C ₁ , C ₂
Bogdanka WK 409	Malinówka, Barki, Nowy Stręczyn, Biesiadki, Cyców, Głębokie, Podgłębokie, Janowica, Stefanów, Zaróbka	węgiel kamienny	A+B, C ₁ , C ₂
Sawin WK 5101	Małków, Świerszczów, Świerszczów Kolonia, Zagórze, Ostrówek Podryski	węgiel kamienny	C ₁ , C ₂
Stary Stręczyn KN 4581	Stary Stręczyn, Adamów	Kruszywa naturalne -złoża piasku	C ₂
Malinówka II KN 6104	Malinówka	Kruszywa naturalne -złoża piasku	
Malinówka KN 4085	Malinówka	Kruszywa naturalne -złoża piasku	C ₁
Podgłębokie KN 2885	Podgłębokie	Kruszywa naturalne -złoża piasku	
Ostrówek I KN 8093	Ostrówek Podryski	Kruszywa naturalne -złoża piasku	C ₁

Zagospodarowanie terenu w obszarach udokumentowanych złóż kopalin należy kształtować w taki sposób, aby możliwa była eksploatacja surowców. Powierzchniowa eksploatacja surowców ilastych i piasku może się odbywać pod warunkiem, że wykorzystanie miejscowych zasobów surowców mineralnych nie spowoduje degradacji środowiska przyrodniczego mimo zastosowania właściwej dla danego terenu rekultywacji.

Tereny pozostające po eksploatacji kopalin należy zrehabilitować. W nieckach osiadań, powstających w wyniku eksploatacji złóż węgla, przyjęć wodny kierunek rekultywacji terenów, w przypadku wyrobisk po kruszywach naturalnych (piasku) preferowany jest leśny kierunek rekultywacji.

3.1.2 Środowisko kulturowe

3.1.2.1. Główne kierunki i priorytety działań w zakresie ochrony obiektów dziedzictwa kulturowego obejmują przede wszystkim ochronę:

- zabytkowych założeń sakralnych

- kościoła rzymsko-katolickiego p.w. Opieki Św. Józefa Oblubieńca NMP, z wyposażeniem wnętrza (dawna cerkiew parafialna grecko-katolicka), dzwonnica, figura Matki Bożej (na ulicy), Nr rejestru A/639 (dawny nr A/140/86), w Cycowie,
- kościoła parafialnego p.w. Św. Bazylego, z wyposażeniem wnętrza, dzwonnica i otoczenie w granicach cmentarza kościelnego, Nr rejestru A/84, w Świerszczowie.
- zabytkowych założeń rezydencjonalnych
  - zespołu dworsko-parkowego: park, dawne ogrody, zbiornik wodny w południowo-zachodniej części zespołu, Nr rejestru A/347 (dawny nr A/187), w Świerszczowie.

Przez teren gminy przebiegają szlaki: przenikania kultur, pamiątek kultury żydowskiej, historyczny, przyrodniczy oraz architektury sakralnej.

3.1.2.2. Ład przestrzenny

Jako podstawowe zasady ochrony ładu przestrzennego przyjmuje się:

- zagospodarowanie terenów w sposób zgodny z ich przyrodniczymi predyspozycjami, z uwzględnieniem historycznie wykształconych układów ruralistycznych,
- bardziej efektywne wykorzystanie terenów zainwestowanych,
- zapewnienie odpowiednich walorów architektonicznych nowej i przekształcanej zabudowy, zwłaszcza w otoczeniu obiektów zabytkowych,
- kształtowanie optymalnej sieci osadniczej o wielofunkcyjnym układzie.

3.1.3 Rolnictwo i leśnictwo

Zakłada się, że rolnictwo nadal będzie jednym z głównych kierunków rozwoju województwa oraz gminy Cyców, gdzie dominującą formą organizacji produkcji rolnej powinny być efektywne gospodarstwa rodzinne.

Gmina położona jest w IV-chełmsko-łęczyńsko-włodawskim rejonie Północnego Obszaru Rolniczego Województwa Lubelskiego. Jest to obszar rozwoju rolnictwa integrowanego (harmonijnego, zrównoważonego), w którym należy położyć nacisk na wykorzystanie czynników środowiskowych i biologicznych. Preferuje się rolnictwo konwencjonalne, które różni się od rolnictwa intensywnego tym, że dopuszcza się stosowanie tylko niektórych środków ochrony roślin, ograniczając je do minimum. Na obszarach objętych ochroną prawną proponuje się promowanie i wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Gmina znajduje się w granicach obszarów, wymagających uregulowania stosunków wodnych w I etapie. Wskazuje się do pilnych nawodnień kompleksy użytków rolnych w rejonie oddziaływania Kanału Wieprz-Krzna a także przewiduje się rewaloryzację kompleksu użytków zielonych na tym obszarze.

Przeznaczenie do produkcji rolnej tylko gleb dobrej jakości produkcyjnej (I-IV kl.). Gleby słabe (V-VI kl.) proponuje się przeznaczyć pod rozwój innych funkcji (rekreacyjnej, leśnej), lub zainwestowanie, zgodnie z zakładanym rozwojem terenów (lokalizacja działalności gospodarczych i usługowych, **farm fotowoltaicznych**). Gleby najslabsze (kl. VI – VIz) proponuje się przeznaczyć pod zalesienie w celu przeciwdziałania marginalizacji gruntów rolnych **lub wykorzystywać dla lokalizacji farm fotowoltaicznych**.

Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinna być realizowana głównie poprzez:

- przeciwdziałanie niekorzystnym tendencjom dotyczącym zmian strukturalnych rolnictwa, w tym głównie rozdrobnieniu gospodarstw oraz podziałom na działki poniżej 1 ha,

- wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i zalesienia obszarów, co wzmocni strukturę ekologiczną gminy i będzie miało działanie przeciwoerozyjne,
- przeciwdziałanie negatywnym zmianom w strukturze upraw, polegającym na ubytku w powierzchni roślin intensyfikujących, w tym przemysłowych,
- wprowadzanie rolnictwa ekologicznego,
- uwzględnienie funkcji turystyczno-dydaktycznych (szlaki, ścieżki turystyczne, punkty widokowe),
- wykluczenie możliwości realizacji nowych siedlisk na terenach występowania gleb I-III klasy bonitacyjnej oraz gleb organicznych,
- zakaz lokalizacji budynków, obiektów budowlanych i urządzeń infrastruktury poza zainwestowanymi dopuszczonymi do adaptacji i modernizacji w oparciu o ustalenia studium,
- zwiększanie udziału użytków zielonych kosztem gruntów ornych, szczególnie w obszarach narażonych na erozję wodną powierzchniową oraz w dolinach rzek,
- ochronę łąk podmokłych i zbiorowisk roślinności łąkowej przed zachwianiem stabilności wodnogruntowej,
- ochronę torfowisk i roślinności torfowiskowej przez zakaz ingerencji w naturalne systemy.

Zróżnicowane warunki glebowe w gminie pozwalają na ochronę najlepszych jakościowo gleb, które stanowią największe bogactwo gminy. Aktualny stan zagospodarowania gruntów użytkowanych rolniczo świadczy o gospodarności mieszkańców. Jednakże perspektywicznie wraz z rozwojem funkcji nierolniczych w gminie należy podejmować działania umożliwiające uzyskanie takiego stanu środowiska, który pozwoli na produkcję zdrowej żywności, zwłaszcza w stanie nieprzetworzonym.

W zakresie gospodarki leśnej wprowadza się następujące zasady:

- kompleksy leśne o znacznej powierzchni powinny być traktowane, jako trwała ekologiczna i ekonomiczna baza rozwoju gminy,
- prowadzona gospodarka leśna powinna być trwale zrównoważona, nie powinna uszczuplać walorów ekologicznych kompleksu, w tym szczególnie jego funkcji ochronnych,
- tereny leśne położone w strefach rekreacyjnych ogranicza się, co do form użytkowania rekreacyjnego względami odporności lasu na zniszczenia,
- nie przewiduje się przeznaczania lasów na cele nieleśne, z wyjątkiem sytuacji, gdy odrębne przepisy stwarzają taką konieczność (np. dostosowanie parametrów dróg publicznych do wielkości wymaganych przepisami, przebieg linii elektroenergetycznych lub innej infrastruktury technicznej),
- wszędzie, gdzie to możliwe należy inicjować odnowienia naturalne, nie wykluczając sztucznych nasadzeń gatunkami pożądanymi w składzie przyszłych drzewostanów,
- w głębokich wcięciach użytków rolnych w kompleksy leśne, dla wyrównania granicy proponuje się zalesienia.

3.1.4 Turystyka

Warunki do rozwoju turystyki znajdują się w północnej części gminy obejmującej Rezerwat Biosfery "Polesie Zachodnie". Jest to strefa o najwyższej atrakcyjności turystycznej z koncentracją walorów turystycznych o znaczeniu europejskim. Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju turystyki w tej strefie możliwe jest m.in. przez:

- wzbogacanie obszaru w urządzenia turystyczne – ścieżki spacerowe, trasy rowerowe, trasy konne, urządzenia sportowe jak: korty tenisowe, boiska do gier, baseny kąpielowe,

- rozwój zaplecza obsługującego turystykę,
- kreowanie ośrodków rekreacyjno-turystycznych w oparciu o małe pensjonaty i kwatery prywatne z wyeliminowaniem intensywnego zagospodarowania turystycznego,
- realizowanie budownictwa letniskowego głównie w obrębie istniejącej zabudowy z zakazem koncentrowania zabudowy o dużej intensywności,
- podnoszenie wizerunku turystycznego miejscowości, w tym rewaloryzacja obiektów i zespołów zabytkowych,
- podjęcie kompleksowych działań w zakresie technicznej infrastruktury ochrony środowiska (sieć kanalizacyjna, oczyszczalnie ścieków, gazyfikacja).

Intensywność ruchu turystycznego uzależniona być powinna od chłonności turystycznej określającej naturalną odporność środowiska na degradację związaną z ruchem turystycznym.

3.1.5 Infrastruktura techniczna

3.1.5.1. Komunikacja – układ drogowy.

W zakresie sieci drogowej gminy Cyców należy:

- doprowadzić stan dróg i mostów do wymaganych standardów,
- sukcesywnie poprawiać bezpieczeństwo ruchu,
- przygotować warunki rozwoju gospodarczego poprzez zwiększenie gęstości sieci dróg utwardzonych.

3.1.5.2 Infrastruktura komunalna

Ze względu na wysoki wskaźnik deficytu kanalizacji sanitarnej i położenie w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP 407 Chełm – Zamość) – priorytetowo należy traktować działania na rzecz poprawy warunków hydrosanitarnych. W zakresie gospodarki wodno-ściekowej wprowadza się zasadę współzależnej realizacji wodociągów i unieszkodliwiania ścieków z biologicznym stopniem oczyszczania. Poprawa stanu sanitarnego jest niezbędna w miejscowościach korzystających z wodociągów zbiorczych.

Należy stosować szczegółowe zasady zawarte w „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Cyców”.

3.1.5.3. Energetyka

Istniejące linie elektroenergetyczne 400 kV, 110 kV, linie SN (30,15kV) n.n., stacja transf. SN/SN oraz stacje transf. SN/N.N. - do utrzymania z możliwością rozbudowy, przebudowy, konserwacji remontu i modernizacji. W rejonie miejscowości gminnej projektowana jest stacja 110/15 kV i połączenie jej z istniejącymi liniami 110 kV. Obowiązujące przepisy określają wielkości strefy wolnej od zabudowy, a także określają wielkość natężenia pola elektroenergetycznego niejonizującego dopuszczalnego w warunkach stałego przebywania. Lokalizacja obiektów w pobliżu czynnych linii elektroenergetycznych może się odbywać wyłącznie zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie normami.

~~Przez południową część gminy przewiduje się poprowadzenie napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400kV relacji Chełm – Lublin Systemowa wraz z pasem technologicznym, stanowiącą inwestycję celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Rezerwowany korytarz dla linii najwyższych napięć przebiega poza obszarami prawnie chronionymi w rozumieniu przepisów odrębnych, ale jej fragment przechodzi przez teren górniczy.~~

~~Wszystkie skrzyżowania i zbliżenia linii 400 kV z istniejącymi i projektowanymi elementami infrastruktury technicznej oraz z drogami publicznymi należy wykonać zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie. Dla linii elektroenergetycznych musi być też zapewniony dostęp w celach eksploatacyjnych.~~

Doprowadzenie gazu ziemnego do gminy siecią gazową wysokiego ciśnienia – łączącą gminę Puchaczów z gminą Wierzbica. Na południe od miejscowości Cyców projektowana jest stacja redukcyjna gazu.”

4. Główne zasady i kierunki rozwoju gminy Cyców

4.1 Kompleksowość działań i aktywna rola samorządu jako warunek osiągnięcia celów rozwoju

Poprawa jakości życia w gminie Cyców jest uwarunkowana wykonaniem szeregu zadań, należących do rozmaitych zakresów działalności (funkcji) gminy w większości wiążącymi się z nakładami finansowymi. Zasadniczym warunkiem osiągnięcia pożądaných celów rozwoju jest więc odpowiednia kondycja ekonomiczna gminy oraz jej mieszkańców.

Wyniki diagnozy i rozpoznania uwarunkowań rozwoju wskazują, że główną podstawą ekonomicznego rozwoju będzie rolnictwo. Położenie części obszaru gminy w ~~obszarze górniczym~~ ~~obszarach górniczych "Puchaczów" "Puchaczów V", „Stręczyn” i „Cyców”~~ może być wykorzystane jako jego szansa gospodarcza.

W rozwoju gminy Cyców istotne znaczenie będzie mieć aktywność Samorządu Gminy, podejmowane przez niego działania.

Skuteczność i efektywność tych działań jest w znacznym stopniu uwarunkowana ich kompleksowością. Każde działania, które nie są kompleksowe lecz wybiórcze mogą wywrzeć tylko niewielki wpływ na jakość życia lokalnej społeczności.

Rolą władz samorządowych jest zrozumienie zasad działania lokalnej społeczności oraz wpływu na efektywność miejscowej gospodarki podmiotów sektora publicznego, prywatnego oraz władz samorządowych. Kompleksowość podejścia władz samorządowych do aktywizacji gospodarczej wyraża się w jednocześnie prowadzonych działaniach ukierunkowanych na:

- umocnienie istniejących podmiotów gospodarczych
- kontrolowanie istniejącej struktury gospodarczej reagowanie na konkretne problemy gospodarczej szkolenia, mające na celu poprawę kwalifikacji zasobów pracowniczych
- określenie polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Prowadząc te działania władze samorządowe:

- umożliwiają włączenie się do nich wszystkim jednostkom organizacyjnym, aktywizują całą społeczność
- koordynują wszystkie działania wpływające na życie miejscowej społeczności
- prowadzą monitoring stanu i zmian w wybranych dziedzinach, istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy.

W celu realizacji tych zadań celowe jest powołanie specjalnej agencji rozwoju, w skład której mogą wchodzić: przedstawiciele Rady Gminy, głównych partii politycznych, reprezentacji miejscowych, publicznych i prywatnych jednostek organizacyjnych. Agencja ta prowadziłaby prace dotyczące m.in.:

- programu rozwoju gminy obejmującego wszystkie możliwe działania przyczyniające się do promocji dobrobytu gospodarczego
- promocji gminy na skalę lokalną i ogólnokrajową
- analiz funkcjonowania rolnictwa i innych dziedzin gospodarki (rozpoznanie dziedzin o potencjale wzrostowym, pogarszającym się, wyszukiwanie mechanizmów wspierających rozwój, chroniących przed upadaniem itp.)
- zachęcanie jednostek i przedsiębiorstw do podejmowania działalności na terenie gminy

4.2. Funkcje gminy

Podstawową funkcją gospodarczą gminy pozostanie rolnictwo w oparciu o grunty wysokich klas bonitacyjnych oraz duże zasoby użytków zielonych, wykorzystywanych do produkcji pasz. Dodatkową funkcją będzie różnorodna działalność gospodarcza. Rozwój tej funkcji oraz funkcji usługowych o znaczeniu ponadlokalnym jako podstawy rozwoju ekonomicznego gminy uwarunkowany jest:

- Wyznaczeniem terenów dla działalności gospodarczych.
- Zapewnienie dostępności komunikacyjnej umożliwiającej powiązanie z podstawowym układem dróg.
- Wyposażeniem terenów przeznaczonych pod ww. działalność w infrastrukturę techniczną w celu podniesienia atrakcyjności tych lokalizacji dla potencjalnych inwestorów.
- Prowadzenie przez władze samorządowe aktywnej polityki promocyjnej o zasięgu ponadlokalnym.

Rozwój funkcji podstawowej (rolnictwa) podobnie jak funkcji uzupełniającej (różnorodna działalność gospodarcza) oraz towarzyszących (głównie w zakresie wyposażenia i funkcjonowania), wymaga znacznym nakładów inwestycyjnych.

Funkcje towarzyszące nie mogą być traktowane jako stanowiące o ekonomicznej kondycji gminy (aczkolwiek będą stanowić źródła utrzymania części ludności) są jednak niezbędne by pozostałe zakresy działalności funkcjonowały prawidłowo i zapewniały spodziewane dochody.

Nakładom finansowym na rozwój omawianych działalności powinny towarzyszyć niezbędne działania organizacyjne, prawne i inne. O szansach osiągnięcia omawianych celów rozwoju zadecyduje też to, czy znajdują się podmioty zainteresowane inwestowaniem w gminie.

Ze strony gminy ważne byłyby działania przygotowujące te inwestycje m.in. w zakresie przeznaczenia na ten cel odpowiednich terenów i przygotowania ich pod inwestycje (również w zakresie spraw prawno-własnościowych, stworzeniu społecznego, sprzyjającego podejmowanym działaniom, a także wyposażenia ich w komunikację i infrastrukturę techniczną).

4.3 Główne kierunki rozwiązań przestrzennych

Ze względu na rolniczy charakter gminy większość terenu gminy przeznaczona jest na cele produkcji rolnej. Grunty orne i użytki zielone najwyższych klas oraz pochodzenia organicznego wyłączone będą z zainwestowania. Rolnicza przestrzeń produkcyjna obejmuje obszar całej gminy. Z produkcji rolnej wyłączone będą jedynie rezerwaty przyrody (na terenach otwartych) oraz tereny zainwestowania przedstawione w rysunku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Jednym z głównych zadań wymagających rozwiązania było poszukiwanie terenów pod rozwój działalności gospodarczej - wytwórczej i usługowej. Działalność tego rodzaju powinna stanowić dodatkową podstawę rozwoju gminy.

W pewnym stopniu tereny dla nowych zakresów działalności gospodarczej można będzie uzyskać w drodze wykorzystania terenów zwalnianych przez likwidowane przedsiębiorstwa a zwłaszcza po kopalni w Stefanowie.

Przy wyznaczaniu nowych terenów pod działalność gospodarczą należy brać pod uwagę wymagania ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego a także potrzebę ochrony mieszkańców gminy przed ewentualnymi uciążliwościami.

Analiza uwarunkowań lokalizowania omawianej działalności gospodarczej wykazała:

- występowanie barier rozwoju tego typu działalność całym obszarze gminy (głównie gospodarka wodno-ściekowa, ograniczenia wynikające z ochrony środowiska),
- możliwość przekazania na ten cel dotychczasowych niewykorzystywanych już terenów i obiektów przemysłowych, składowych i innych.

Istotną zmianą dotyczącą przestrzennej struktury gminy w stosunku do ustaleń planu miejscowego jest rezygnacja z zabudowy mieszkaniowej w Wólce Cycowskiej. Wiąże się to z zahamowaniem rozwoju Centralnego Rejonu Węglowego i ustabilizowaniem się rozwoju ludnościowego gminy i zdezaktualizowaniu się prognoz jego wzrostu w najbliższych latach. Niezależnie jednak od tego, zwalniane teraz tereny powinny być traktowane jako rezerwy rozwojowe ośrodka gminnego na dalszą przyszłość. Ich ochrona powinna polegać na pozostawieniu ich w użytkowaniu rolniczym, chronieniu przed rozpraszaniem zabudowy.

W zakresie innych ustaleń dotychczasowych planów zagospodarowania przestrzennego (planu zagospodarowania przestrzennego gminy oraz planów szczegółowych dotyczących fragmentów obszaru gminy), przyjmuje się zasadę utrzymywania ich podstawowych rozwiązań o ile analiza potrzeb rozwojowych gminy w obecnej zmienionej sytuacji społeczno-gospodarczej nie wskazuje na celowość ich zmiany (generalny zakres tych zmian określa się w studium, zakres szczegółowy zostanie określony w toku sporządzania planów miejscowych).

Podobną zasadę przyjmuje się w odniesieniu do ukształtowanej już struktury gminy nie naruszając jej bez niezbędnej potrzeby, lecz porządkując i uzupełniając o brakujące i nowe elementy. Tym samym kontynuuje się dotychczasowe zasadnicze kierunki rozwoju, wzbogacając je o nowe elementy, niezbędne z punktu prawidłowego funkcjonowania gminy oraz kształtowania ładu przestrzennego.

Realizacja omawianych w tym rozdziale przedsięwzięć jest uwarunkowana aktywną polityką gminy w tym zakresie, a zwłaszcza:

- przygotowaniem zasobów pod zabudowę mieszkaniową indywidualną (w celu umożliwienia łatwego nabywania działek budowlanych)
- przygotowaniem terenów pod nowe działalności gospodarcze (uregulowanie sytuacji prawnowłasnościowej, wyposażeniem w komunikację i infrastrukturę techniczną)
- rozwinięciem działań promujących inwestowanie na terenie gminy.

4.4 Strefy polityki przestrzennej – obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie

4.4.1. Zasady wyznaczania stref

Wyznaczając strefy polityki przestrzennej w obrębie obszaru gminy Cyców obok potrzeb związanych z uwarunkowaniami rozwoju społeczno-ekonomicznego, uwzględniono wyniki analiz

uwarunkowań przestrzennych obejmujących rozpoznanie i ocenę:

- wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- stanu zagospodarowania obszaru w tym wartości użytkowych tego zagospodarowania
- stanu wyposażenia obszaru w systemy transportowe, systemy infrastruktury technicznej oraz warunków rozbudowy tych systemów
- wymagań nowych w strukturze gminy komponentów tej struktury (tj. głównie elementów zagospodarowania związanych z działalnością gospodarczą, wytwórczą i usługową)
- przyrodniczych uwarunkowań rozwoju funkcji osadniczych, przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań wynikających z potrzeb ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych środowiska

W granicach gminy Cyców wyodrębniają się 4 obszary w obrębie których wyznacza się strefy polityki przestrzennej:

- strefa rolnicza – obejmująca większą część obszaru gminy związaną z produkcją rolną,
- strefa ekologiczna – obejmująca północną część gminy o największych walorach przyrodniczych,
- strefa osadnicza – obejmująca tereny ośrodka gminnego i okolicznych wsi,
- strefa górnicza – obejmująca zachodnią część gminy w rejonie wsi Stefanów.

Strefa rolnicza zajmuje największą powierzchnię w obszarze gminy, wchodzi w jej skład następujące wsie: Zaróbka, Kol. Garbatówka, Świerszczów, Kol. Świerszczów, Małków, Kopina, Bekiesza, Podgłębokie, Głębokie, Stawek, Ludwinów, Sewerynów, Stręczyn Nowy, Malinówka, Zosin, Stręczyn Stary.

Strefa ekologiczna obejmuje wsie: Wólka Nadrybska, Garbatówka, Ostrówek Podyski.

Strefa osadnicza obejmuje centralny obszar gminy – wsie: Cyców, Cyców I, Wólka Cycowska.

Strefa górnicza obejmuje wsie w zachodniej części gminy: Stefanów, Józefin, Janowica (obszar górniczy).

4.4.2. Kierunki zagospodarowania w poszczególnych strefach

4.4.2.1. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie rolniczej “R”

Celem polityki przestrzennej w strefie rolniczej przestrzeni produkcyjnej wraz ze związanymi z nią terenami zabudowy wsi jest:

- Wykorzystanie potencjału terenów rolniczych z uwzględnieniem charakteru środowiska przyrodniczego, występujących ograniczeń dla rozwoju rolnictwa oraz tworzenia warunków do restrukturyzacji rolnictwa.
- Porządkowanie, uzupełnianie i kształtowanie terenów przeznaczonych do zabudowy zgodnie z występującymi uwarunkowaniami funkcjonalnymi, kulturowymi i przyrodniczymi.

W obrębie strefy rolniczej wyróżniono następujące kategorie obszarów osadniczych:

- istniejące zespoły osadnicze proponowane do rozwoju,
- istniejące zespoły osadnicze o ograniczonym rozwoju, obejmujące małe zespoły zabudowy wiejskiej o charakterze przysiółków,
- proponowane, potencjalne tereny rozwojowe funkcji osadniczych, położone w zasięgu projektowanej rozbudowy centralnego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- proponowane, potencjalne tereny rozwojowe, których zabudowa uwarunkowana jest

podłączeniem do centralnego systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków.

W odniesieniu do terenów rolniczych określa się następujące kierunki zagospodarowania:

- ochronę zwartych kompleksów gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych,
- wyłączenie z produkcji rolnej terenów o najmniejszej produktywności z przeznaczeniem tych terenów pod zalesianie w oparciu o projekt regulacji granicy polno-leśnej oraz nie wyznaczonych rysunkiem studium dla V i VI klasy bonitacyjnej gruntów, gruntów rolnych narażonych na erozję wodną i trudnych do uprawy o średnim nachyleniu stoku powyżej 15 %,
- opracowanie rekultywacji gleb,
- zapobieganie degradacji gleb przez zastosowanie zabiegów agrotechnicznych,
- zachowanie otwartych przestrzeni o wybitnych walorach krajobrazu,
- tworzenie specjalistycznych gospodarstw w oparciu o lokalne warunki produkcji rolniczej,
- rozwój działalności gospodarczej związanej z rolnictwem,
- na obszarach wskazanych na rysunku „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców” dopuszcza się możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW.

Na powyższych obszarach dopuszczone są:

- urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujące energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW;
- infrastruktura techniczna związana z lokalizacją ogniw fotowoltaicznych;
- przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko polegające na lokalizowaniu farm fotowoltaicznych. W przypadku inwestycji położonych w Chełmskim Obszarze Chronionego Krajobrazu dopuszcza się wyłącznie przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Doprecyzowanie miejsc lokalizacji farm fotowoltaicznych musi nastąpić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wskazany obszar określa jedynie miejsca, gdzie lokalizacja tych urządzeń jest dopuszczona przez studium. Rozwiązanie to ma na celu uniknięcie konieczności każdorazowej zmiany studium w sytuacji zainteresowania lokalizacją farm fotowoltaicznych przez nowych, potencjalnych inwestorów. Jednocześnie w niniejszym studium ustala się zasadę, iż łączna powierzchnia wyznaczona w planach miejscowych dla lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW, nie może łącznie przekroczyć w całej gminie powierzchni 1000 ha. Wartość ta stanowi trzykrotność sumy powierzchni obszarów, dla których złożone zostały wnioski o dopuszczenie fotowoltaiki oraz terenów EO (energii odnawialnej, już wyznaczone w poprzednich edycjach studium). Przyjęcie powyższego limitu ma na celu zabezpieczenie środowiska przed zbyt intensywnym zainwestowaniem.

Zaleca się również, by w planach miejscowych unikać lokalizowania farm fotowoltaicznych na gruntach leśnych.

Szczególne kierunki w zagospodarowaniu strefy:

- tereny pomników przyrody, parków podworskich, zieleni powinny być wyłączone z

jakiegokolwiek zabudowy,

- w zagospodarowaniu obszarów położonych w Chełmskim Obszarze Chronionego Krajobrazu należy uwzględnić przepisy określające zasady ochrony tych terenów,
- wskazuje się na ochronę zabytkowego zespołu dworsko-parkowego w Świerszczowie,
- ochroną Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków objęty jest zabytkowy kościół w Świerszczowie,
- tereny ciągu ekologicznego wzdłuż rzeki Świnki powinny być chronione przed zabudową, wskazane jest wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień,
- wskazuje się przebiegi infrastruktury technicznej istniejącej i projektowanej wraz z liniami elektroenergetycznymi wysokich i najwyższych napięć.

W odniesieniu do obszarów funkcji osadniczych (przetawionych na mapie “Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Cyców”) określa się następujące kierunki zagospodarowania:

- adaptowanie istniejącej zabudowy i umożliwienie wykorzystania nowych terenów pod zabudowę zagrodową, mieszkaniową i usługową,
- uzupełnienie wyposażenia w urządzenia usługowe i tworzenie centrów usługowych wsi w zespołach osadniczych proponowanych do rozwoju,
- wyposażenie terenu w niezbędne urządzenia z zakresu komunikacji i infrastruktury technicznej,
- kształtowanie nowej zabudowy przy uwzględnieniu tradycyjnej formy architektonicznej oraz modernizacja i stopniowe przekształcanie w tym kierunku zabudowy istniejącej.

W strefie rolniczej “R” znajduje się kilka kompleksów leśnych z największym: Lasem Świerszczów. W odniesieniu do terenów leśnych określa się następujące cele i kierunki zagospodarowania. Celem polityki jest tu przede wszystkim ochrona lasów jako ważnego elementu, warunkującego funkcjonowanie środowiska w skali regionalnej, kształtującego lokalne warunki bioklimatyczne oraz walory krajobrazowe i turystyczne obszaru. W odniesieniu do terenów leśnych określa się następujące kierunki zagospodarowania:

- utrzymanie istniejących lasów
- zalesianie terenów rolnych o najniższej przydatności dla rolnictwa, a także rekultywowanie nieużytków przemysłowych,
- zagospodarowanie lasów według planów urządzania lasów, zgodnie z wymaganiami gospodarki ochronnej,
- udostępnianie lasów w zakresie nie kolidującym z wymaganiami gospodarki leśnej dla turystyki i wypoczynku,
- objęcie ochroną lasów według projektów rezerwatów,
- dopuszczenie możliwości realizacji infrastruktury technicznej nie tylko związanej z potrzebami gospodarki leśnej, w tym linii najwyższych napięć.

4.4.2.2. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie osadniczej “O”

Strefa osadnicza “O” znajduje się w centralnej części gminy od północy ograniczają ją tereny leśne, od zachodu droga krajowa Lublin – Włodawa od zachodu i południa obszary rolnicze. W strefie znajdują się wsie Cyców i Wólka Cycowska.

Celem polityki przestrzennej w tej strefie jest kształtowanie struktury przestrzennej z

zachowaniem i wzbogaceniem wartości użytkowych istniejącego zagospodarowania mieszkalno-usługowego i stworzeniem warunków do podniesienia jakości życia mieszkańców.

W odniesieniu do tej strefy określa się następujące kierunki zagospodarowania:

- adaptację istniejących zespołów zabudowy mieszkaniowej i uzupełnieniem ich nową zabudową, w części centralnej preferuje się przeznaczenie terenu pod urządzenia usługowe z zielenią towarzyszącą w rejonie skrzyżowania drogi wojewódzkiej z krajową lokalizuje się ośrodek usługowy pełniący z w/w terenami funkcję ośrodka gminnego,
- wykorzystanie na cele działalności gospodarczej oraz na cele komunalne terenów przydatnych do tego typu zagospodarowania w tym zwalnianych terenów baz "GS", wykorzystując położenie w centralnej części gminy, korzystne warunki komunikacyjne, dostępność do drogi krajowej. Tereny są uzbrojone w wodociąg, istnieje możliwość odprowadzenia ścieków po modernizacji oczyszczalni ścieków. Tereny uzbrojone w energię elektryczną z istniejącego GPZ Cyców,
- ochrona zachowanej struktury przestrzennej miejscowości gminnej. Ochrony wymaga zabytkowy kościół (obiekt wpisany do rejestru zabytków). Postuluje się objęcie ochroną dawnego kościoła ewangelickiego w miejscowości Cyców, z wykorzystaniem obiektu dla celów kultury,
- ustalenie w planach miejscowych – warunków kształtowania form zabudowy oraz zespołów zieleni,
- kształtowanie terenów biologicznie aktywnych (ciągu ekologicznego wzdłuż rzeki Świnki) w nawiązaniu do fizjograficznych warunków terenu,
- wyposażenie całości strefy w niezbędne urządzenia z zakresu komunikacji i infrastruktury technicznej,
- rozbudowa istniejącego cmentarza (ewentualnie uruchomienie nowego cmentarza),
- ochrona zieleni cmentarzy nieczynnych,
- pozostawienie rezerwy terenu pod budownictwo mieszkaniowe w Wólce Cycowskiej. Tereny te od czasu zainwestowania powinny być w użytkowaniu rolniczym,
- na obszarach wskazanych na rysunku „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców” dopuszcza się możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW.

Na powyższych obszarach dopuszczone są:

- urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujące energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW;
- infrastruktura techniczna związana z lokalizacją ogniw fotowoltaicznych;
- przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko polegające na lokalizowaniu farm fotowoltaicznych. W przypadku inwestycji położonych w Chełmskim Obszarze Chronionego Krajobrazu dopuszcza się wyłącznie przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Doprecyzowanie miejsc lokalizacji farm fotowoltaicznych musi nastąpić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wskazany obszar określa jedynie miejsca, gdzie lokalizacja tych urządzeń jest dopuszczona przez studium. Rozwiązanie to ma na celu

uniknięcie konieczności każdorazowej zmiany studium w sytuacji zainteresowania lokalizacją farm fotowoltaicznych przez nowych, potencjalnych inwestorów. Jednocześnie w niniejszym studium ustala się zasadę, iż łączna powierzchnia wyznaczona w planach miejscowych dla lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW, nie może łącznie przekroczyć w całej gminie powierzchni 1000 ha. Wartość ta stanowi trzykrotność sumy powierzchni obszarów, dla których złożone zostały wnioski o dopuszczenie fotowoltaiki oraz terenów EO (energii odnawialnej, już wyznaczone w poprzednich edycjach studium). Przyjęcie powyższego limitu ma na celu zabezpieczenie środowiska przed zbyt intensywnym zainwestowaniem.

Zaleca się również, by w planach miejscowych unikać lokalizowania farm fotowoltaicznych na gruntach leśnych.

4.4.2.3. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie górniczej “G”

Głównym celem polityki przestrzennej w tej strefie jest stworzenie możliwości funkcjonowania istniejącego oraz lokalizacji nowego przemysłu i innej działalności gospodarczej oraz komunalnej.

W odniesieniu dla tej strefy określa się następujące kierunki zagospodarowania:

- wykorzystanie na cele działalności gospodarczej oraz na cele komunalne, terenów przydatnych do tego typu zagospodarowania, głównie w rejonie zakładu górniczego w Stefanowie,
- rekultywacja terenów zdewastowanych,
- zapewnienie obsługi komunalnej tych terenów oraz wyposażenie ich w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej,
- utrzymanie istniejących zespołów leśnych i zadrzewień,
- wykorzystanie powstających zbiorników wodnych jako elementów ekosystemów wodnotorfowiskowych,
- zachowanie filarów ochronnych dla terenów zakładu górniczego w Stefanowie,
- wprowadzenie zakazu wydobywania węgla metodą na zawał pod terenami o istniejącej zwartej zabudowie
- objęcie rekultywacją wodną obszary zalewisk, rozwijać w nich gospodarkę rybacką,
- wykluczenie osadnictwa na obszarach prognozowanych zalewisk,
- na obszarach gdzie prognozowane jest po górnicze osiadanie ziemi budynki mogą być realizowane – w ramach wyznaczonych terenów pod warunkiem stosowania zabezpieczeń przed skutkami szkód górniczych. Budynki powinny być, jako płytko posadowione, niepodpiwniczone, także z zastosowaniem nasypów podnoszących rzędną terenu,
- na obszarach wskazanych na rysunku „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców” dopuszcza się możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW.

Na powyższych obszarach dopuszczone są:

- urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujące energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW;
- infrastruktura techniczna związana z lokalizacją ogniw fotowoltaicznych;
- przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko polegające na lokalizowaniu farm fotowoltaicznych. W przypadku inwestycji

położonych w Chełmskim Obszarze Chronionego Krajobrazu dopuszcza się wyłącznie przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Doprecyzowanie miejsc lokalizacji farm fotowoltaicznych musi nastąpić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wskazany obszar określa jedynie miejsca, gdzie lokalizacja tych urządzeń jest dopuszczona przez studium. Rozwiązanie to ma na celu uniknięcie konieczności każdorazowej zmiany studium w sytuacji zainteresowania lokalizacją farm fotowoltaicznych przez nowych, potencjalnych inwestorów. Jednocześnie w niniejszym studium ustala się zasadę, iż łączna powierzchnia wyznaczona w planach miejscowych dla lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW, nie może łącznie przekroczyć w całej gminie powierzchni 1000 ha. Wartość ta stanowi trzykrotność sumy powierzchni obszarów, dla których złożone zostały wnioski o dopuszczenie fotowoltaiki oraz terenów EO (energii odnawialnej, już wyznaczone w poprzednich edycjach studium). Przyjęcie powyższego limitu ma na celu zabezpieczenie środowiska przed zbyt intensywnym zainwestowaniem.

Zaleca się również, by w planach miejscowych unikać lokalizowania farm fotowoltaicznych na gruntach leśnych.

4.4.2.4. Kierunki zagospodarowania polityki przestrzennej w strefie ekologicznej “E”

Strefa ekologiczna “E” obejmuje najcenniejsze przyrodniczo obszary leżące w północnej części gminy. Są to: Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu, użytki ekologiczne: “Uściwierz”, “Ciesacin”, “Ostrówek Podyski”.

W strefie znajdują się wsie: Wólka Nadrybska, Garbatówka, Ostrówek Podyski.

Głównym celem polityki przestrzennej w tej strefie jest ochrona cennych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz tworzenie optymalnych warunków do powstrzymania procesów degradacji środowiska.

W strefie ekologicznej określa się następujące kierunki zagospodarowania:

- w stosunku do obszarów objętych szczególną ochroną takich jak: Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu, użytki ekologiczne: (Uściwierz, Ciesacin, Ostrówek Podyski) należy przestrzegać ustanowionych zasad zagospodarowania i nakazów (szczegółowo omówionych w rozdz. 1 p.1.2),
- zmianę statusu prawnego istniejących użytków ekologicznych: Uściwierz, Ciesacin i Ostrówek Podyski (po powiększeniu) na rezerwaty przyrody,
- ochrona wód podziemnych przed degradacją (jakości i zasobów poprzez budowę lokalnych wysokoefektywnych oczyszczalni ścieków (Wólka Nadrybska, Garbatówka) gwarantujących wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń (w tym związków biogennych) oraz wyposażenie wszystkich wsi w system kanalizacji sanitarnej,
- ograniczenie “niskich emisji” pyłowych i gazowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z węgla na olej (docelowo gaz ziemny),
- przy realizacji zadań melioracyjnych uwzględnianie rozwiązań technicznych preferujących zachowanie wysokich wartości przyrodniczych terenu,
- likwidacja “dzikich” wysypisk odpadów rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych (w kierunku rolnym lub leśnym),
- ochronę jez. Uściwierz dla utrzymania jego funkcji ekologicznej poprzez:

- tworzenie osłon przyrodniczych (pasy zieleni) zabezpieczające jezioro przed przyspieszoną eutrofizacją,
- preferowanie rolnictwa ekologicznego w bliskim otoczeniu jeziora,
- preferowanie rozwoju agroturystyki we wszystkich wsiach poprzez przekształcanie zabudowy zagrodowej (m.in. opuszczone zagrody i siedliska) na domy letniskowe,
- lokalizacja zabudowy letniskowej zgodnie z zasadami określonymi w studium,
- na obszarach wskazanych na rysunku „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców” dopuszcza się możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW.

Na powyższych obszarach dopuszczone są:

- urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujące energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW;
- infrastruktura techniczna związana z lokalizacją ogniw fotowoltaicznych;
- przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko polegające na lokalizowaniu farm fotowoltaicznych. W przypadku inwestycji położonych w Poleskim Obszarze Chronionego Krajobrazu dopuszcza się wyłącznie przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Doprecyzowanie miejsc lokalizacji farm fotowoltaicznych musi nastąpić na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wskazany obszar określa jedynie miejsca, gdzie lokalizacja tych urządzeń jest dopuszczona przez studium. Rozwiązanie to ma na celu uniknięcie konieczności każdorazowej zmiany studium w sytuacji zainteresowania lokalizacją farm fotowoltaicznych przez nowych, potencjalnych inwestorów. Jednocześnie w niniejszym studium ustala się zasadę, iż łączna powierzchnia wyznaczona w planach miejscowych dla lokalizacji urządzeń fotowoltaicznych, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW, nie może łącznie przekroczyć w całej gminie powierzchni 1000 ha. Wartość ta stanowi trzykrotność sumy powierzchni obszarów, dla których złożone zostały wnioski o dopuszczenie fotowoltaiki oraz terenów EO (energii odnawialnej, już wyznaczone w poprzednich edycjach studium). Przyjęcie powyższego limitu ma na celu zabezpieczenie środowiska przed zbyt intensywnym zainwestowaniem.

Zaleca się również, by w planach miejscowych unikać lokalizowania farm fotowoltaicznych na gruntach leśnych.

4.5. Kierunki uwzględniające bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Przez potrzeby i możliwości rozwoju gminy rozumie się w szczególności, w myśl przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, potrzeby i możliwości rozwoju obszarów zurbanizowanych (zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę) - rozwoju jakościowego i przestrzennego tych obszarów, związanego z zapotrzebowaniem na nową zabudowę o różnych funkcjach, wynikającym ze splotu różnorodnych uwarunkowań.

Należą do nich uwarunkowania społeczne (warunki i jakość życia, wyposażenie w infrastrukturę społeczną), demograficzne (w tym prognozy demograficzne), ekonomiczne (gospodarka gminy) i finansowe (możliwości budżetu gminy) oraz środowiskowe (warunki gruntowo-budowlane, ograniczenia wynikające z potrzeby ochrony przyrody, jakość środowiska), a

także z uwarunkowań wynikających z ponadlokalnej rangi miasta (zewnętrzne funkcje miasta), stopnia rozwoju sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej, a także z przyjętych w strategii rozwoju gminy ogólnych priorytetów i celów rozwoju.

Zasadniczym uwarunkowaniem, wpływającym na możliwości i potrzeby rozwoju przestrzennego obszarów zurbanizowanych, jest ich stan zagospodarowania. Tereny dotychczas przeznaczone pod zabudowę, zarówno te w znacznym stopniu już zabudowane, jak i te przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę, a dotychczas w większości niezabudowane, dają wyraz możliwości lokalizowania w ich obrębie nowej zabudowy. Stanowią one tzw. zasoby rezerw terenowych przeznaczonych pod zabudowę. Rozwój przestrzenny gminy i jego potrzeby wyrażają się w zapotrzebowaniu na jakościowy i przestrzenny rozwój funkcji, który w pewnym stopniu związany jest ze ścisłym rozumieniem pojęcia zabudowy - terenów zieleni urządzonej, sportowo rekreacyjnych, komunikacyjnych i związanych z infrastrukturą techniczną, służących obsłudze zabudowy, w zależności od jej funkcji.

4.6. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów, w tym wynikające z audytu krajobrazowego.

Gmina wykorzystując swój potencjał, dobrze zarządzana, przy uwzględnieniu korzystnych czynników zewnętrznych powinna być:

- przestrzenią, w której żyją, mieszkają, pracują i wypoczywają jej mieszkańcy,
- przestrzenią krajobrazowo - estetyczną, odbieraną w kategoriach wizualnych i odczuwana w bezkonfliktowym funkcjonowaniu struktur i powiązań.

Dla uzyskania założonego efektu podejmować należy działania dotyczące poszczególnych sfer rozwoju tj. środowiska przyrodniczego, mieszkania, pracy, wypoczynku oraz realizacji zadań ponad lokalnych.

4.7. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Do głównych zagrożeń rozwoju rolnictwa obszaru gminy należy fakt występowania gruntów Agencji WRSP, które stanowią około 14% powierzchni użytków rolnych obszaru. Dotychczasowa forma zagospodarowania nie zapewnia prawidłowego ich wykorzystania. Pilnego właściwego zagospodarowania wymagają obiekty po PGR w Wólce Cycowskiej i Świerszczowie, ze względu na pogarszający się stan techniczny.

Negatywnym efektem przekształceń własnościowych jest upadek zakładów produkcyjnych, które stanowiły w gminie główne źródło zatrudnienia poza rolnictwem (Ludwinów).

W obszarze eksploatacji złóż węgla kamiennego "na zawał" występują odkształcenia terenu, spowodowane osiadaniem gruntu. Dalsza eksploatacja wywoła powiększenie zjawiska osiadania. Konsekwencją tego zjawiska będzie ubytek użytków rolnych. Tereny, w których nastąpi zjawisko osiadania ulegną zalaniu. Rozmiar tego zjawiska na obecnym etapie jest trudny do określenia.

Cele strategiczne rozwoju rolnictwa i leśnictwa

Do celów strategicznych rozwoju rolnictwa w gminie zalicza się:

1. Trwałe zagospodarowanie gruntów i obiektów AWRSP.
2. Rozwój drobnej wytwórczości, przetwórstwa rolno-spożywczego i składów.

Cele te można osiągnąć poprzez:

Ad. 1. Opracowanie i realizację programu restrukturyzacji majątku Agencji WRSP, zapewniające kompleksowe zagospodarowanie gruntów i obiektów.

Ad. 2. Stworzenie warunków do rozwoju drobnej wytwórczości przetwórstwa i składów.

Celem operacyjnym rozwoju jest modernizacja rolnictwa poprzez poprawę struktury obszarowej gospodarstw – proponowane zadania:

1. zmiana gospodarki drobnotowarowej na farmerską przy spełnieniu następujących warunków:
  - a) zwiększenie dostępności kapitału w postaci kredytów na zakup gruntów,
  - b) nasilenie prac scaleniowych, szczególnie w obszarach o najbardziej rozdrobnionej strukturze agrarnej.
2. Doprowadzenie do dochodowości rolnictwa – proponowane zadania:
  - a) poprawy struktury agrarnej gospodarstw
  - b) poprawy efektywności produkcji rolniczej
  - c) rozwijanie rolnictwa ekologicznego i integrowanego
  - d) poprawę obsługi wsi i rolnictwa przez tworzenie rynków hurtowych
  - e) podniesienie wiedzy zawodowej rolników
  - f) rozbudowę infrastruktury wiejskiej
3. Rozwój funkcji strefy życielskiej miast i ruchu transgranicznego w rolniczych obszarach podmiejskich; proponowane zadanie – preferencje dla rozwoju produkcji rolniczej i przetwórstwa rolno – spożywczego na potrzeby ośrodków miejskich.
4. W obszarach podmiejskich rozwój produkcji rolniczej całorocznej. Sytuacja gospodarcza będzie wymuszać zmianę struktury funkcjonowania wsi, zmniejszenie znaczenia gospodarki rolnej na rzecz zwiększenia funkcji nierolniczych.
5. Kształtowanie przestrzeni rolniczej oraz funkcji związanych z rolnictwem w sposób, który sprzyja prowadzeniu efektywnej gospodarki rolnej, a także dostosowuje się do predyspozycji użytkowych obszaru i pojemności środowiska naturalnego jest jednym z celów polityki przestrzennej gminy w zakresie kształtowania i zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Kształtowanie przestrzeni rolniczej oraz funkcji związanych z rolnictwem, powinno odbywać się w sposób nie utrudniający rozwoju innych funkcji, które współtworzą społeczno-gospodarczo-przyrodniczą przestrzeń gminy, natomiast wielofunkcyjny rozwój obszarów gminy, w tym szczególnie obszarów strukturalnie słabszych, powinien uwzględniać w sposób zapewniający zachowanie dobrego stanu środowiska oraz walorów kulturowo-krajobrazowych.
6. Polityka przestrzenna gminy, realizowana jest jako długookresowa, a równowagę jej rozwoju wymaga uznania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, jako równorzędnego partnera w działaniach na rzecz jej rozwoju i promocji. Zakłada się, że tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie będą kolidowały funkcjonalnie i przestrzennie z terenami zurbanizowanymi w procesie realizacji modelu zrównoważonego rozwoju gminy. Przekształcenia przestrzeni rolniczej, m.in. związanej ze zmianami własnościowymi i zalesianiem, powinny dążyć do zachowywania wiejskiego krajobrazu kulturowego i założeń przestrzennych związanych z zabytkami znajdującymi się na terenie gminy. Charakter i intensywność gospodarowania rolniczego powinien być dostosowany do zróżnicowanych warunków agroekologicznych gminy.
7. Jednym z głównych kierunków działań w przestrzeni rolniczej gminy jest ochrona przed zanieczyszczeniem, degradacją i przeznaczeniem na cele nierolnicze gruntów rolnych o najwyższej
8. przydatności dla rolnictwa lub środowiska przyrodniczego. Stanowią je użytki rolne klasy II i III, użytki rolne wytworzone z gleb pochodzenia organicznego oraz torfowiska i oczka wodne.

Ochroną przed przeznaczeniem na cele nierolnicze obejmuje się użytki rolne niższych klas bonitacyjnych położone wewnątrz dużych i zwartych rozłogów rolniczych. W obrębie tych użytków, poza wskazanymi pasmami rozwoju, zasadniczo wyklucza się zabudowę (wykluczenie to nie dotyczy obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej).

9. Dopuszcza się możliwość zmiany przeznaczenia ww. gruntów poza obszarami urbanizacji i pasmami rozwoju na cele nierolnicze w związku z realizacją inwestycji celu publicznego, istotnych z punktu widzenia interesu państwa, regionu lub mieszkańców gminy.

Do celów strategicznych rozwoju leśnictwa zalicza się prawidłową gospodarkę leśną poprzez następujące działania:

1. Zwiększenie zasobów leśnych obszaru w wyniku realizacji programu zalesień:
  - a) w oparciu o plany urządzania lasów
  - b) dolesienia enklaw i zadrzewienia śródpolne, zapobiegające erozji
  - c) powiązanie zwiększenia lesistości z funkcjami poszczególnych obszarów
2. Zapewnienie prawidłowej struktury powierzchni leśnych:
  - a) ochronę i wykorzystanie ekosystemów leśnych
  - b) prowadzenie gospodarki leśnej na obszarach chronionych zgodnie z obowiązującymi rygorami

Na terenie gminy przewiduje się także zalesienia. Obejmować one będą grunty o niskiej przydatności bonitacyjnej, na której dalszej prowadzenie efektywnej gospodarki rolnej jest ekonomicznie nieuzasadnione. Za takie grunty uważa się przede wszystkim grunty orne klasy V i VI, a także gleby wyższych klas położone śródleśnie lub marginalnie w stosunku do ośrodków produkcyjnych, siedlisk rolniczych, grunty erodowane, okresowo zbyt suche, zdegradowane itp. oraz zalesianie stref wododziałowych. Dopuszcza się również możliwość zalesienia gruntów wyższych klas w celu zapewnienia wysokiej różnorodności przyrodniczej przyszłych zbiorowisk leśnych, kształtowania wielofunkcyjnego charakteru i zachowania ciągłości przestrzennej lasów.

Od wprowadzania zalesień w planach miejscowych można odstąpić zarówno pozostawiając je w użytkowaniu rolniczym, jak również poprzez przeznaczenie ich, w obszarach wskazanych na rysunku studium, na cele urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną (fotowoltaika).

Prowadzenie gospodarki leśnej na obszarze gminy Cyców odbywać się będzie zgodnie z zasadami polegającymi na powszechnej ochronie lasów i powiększaniu ich zasobów, a także utrzymaniu trwałości lasów i ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów.

Do najważniejszych kierunków kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej należą:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z planami urządzania lasów,
- wzmocnienie funkcji ekologicznej i środowiskowej lasów,
- wzmocnienie odporności biologicznej lasów i ich żywotności,
- zwiększanie powierzchni leśnej (realizacja zalesień).

Do głównych zasad ochrony i kształtowania przestrzeni leśnej i zalesień należą:

- odnawianie i zalesianie gatunkami zgodnymi z typem gospodarczym drzewostanu,
- przebudowę drzewostanu,
- łączenie małych kompleksów i nadawanie im zwartego kształtu,
- przewidywanie typu przyszłego zbiorowiska leśnego oraz określenie jego funkcji;
- kształtowanie stref ekotonowych na zalesianych terenach,
- uwzględnienie odpowiednich odległości od m.in. istniejących obiektów kubaturowych, dróg, sieci i urządzeń infrastruktury technicznej,

- pod zalesienia i zadrzewienia nie należy przeznaczać terenów istniejących oraz planowanych do realizacji infrastruktury technicznej, w tym pod linie elektroenergetyczne,
- przeciwdziałanie erozji gleb leśnych na obszarach o urozmaiconej rzeźbie terenu.

4.8. Tereny aktywności gospodarczej

Dodatkową (poza rolnictwem) podstawę ekonomicznego rozwoju gminy i bytu jej mieszkańców stanowił przemysł, w tym przypadku górnictwo. Perspektywy dalszego funkcjonowania i rozwój górnictwa są jednak niepewne. Ograniczenie wydobycia węgla czy restrukturyzacja wywołująca spadek zatrudnienia i wzrost bezrobocia przy dotychczasowej roli przemysłu wydobywczego stwarza istotne zagrożenia dla rozwoju gminy. Uruchomienie eksploatacji dalszych złóż istniejących na tym terenie stanowi podstawowe uwarunkowanie dla utrzymania przemysłu wydobywczego węgla kamiennego. Przystąpienie do dalszej eksploatacji będzie zależęć od strategicznych decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym.

W tej sytuacji górnictwo, mimo jego dotychczasowego znaczenia dla gospodarki gminy nie może stanowić pewnej podstawy ekonomicznego rozwoju gminy. Ograniczenie znaczenia przemysłu wydobywczego jest natomiast czynnikiem korzystnym z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego.

Pozostałe zakłady zwłaszcza przemysłu przetwórstwa rolno – spożywczego mają znaczenie lokalne.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w “Studium zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego gmina Cyców leży w obszarze strukturalnym rozwoju rolnictwa, przemysłu, składów i drobnej wytwórczości. Do obszaru tego wchodzi gminy: Cyców, Wierzbica, Sawin, Ruda Huta.

Walorem gminy jest położenie w bezpośrednim sąsiedztwie pasma wzmożonej aktywności gospodarczej. Gmina posiada warunki do rozwoju funkcji uzupełniających – wspomagających strefę aktywności.

Dobrze rozwinięty ośrodek gminny stanowi potencjalny ośrodek aktywizacji obszaru. Istniejąca sieć komunikacji drogowej zapewnia dogodne połączenia z ośrodkami miejskimi oraz bezpośrednią dostępność do szlaku międzynarodowego.

Na obszarze gminy Cyców nie przewiduje się:

1. Realizacji kolejnych obiektów hodowlanych mogących znacząco oddziaływać na środowisko poza już wyznaczonymi w dotychczasowych opracowaniach.
2. Lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
3. Na terenach przewidzianych pod funkcje przemysłowo – składowe wyklucza się możliwość lokalizacji zakładów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi

Zaleca się na całym obszarze gminy stosowanie bezpiecznych odległości pomiędzy obiektami aktywności gospodarczej a terenami zabudowy mieszkaniowej, a także pomiędzy znaczącymi ciągami komunikacyjnymi.

4.9. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenów

W gminie Cyców przeważa zabudowa zagrodowa, budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz zabudowa związana z prowadzoną działalnością gospodarczą. Głównym kierunkiem działania w planach miejscowych związanym z istniejącą zabudową powinny być

działania renowacyjne w stosunku do starej zabudowy wymagającej modernizacji. Działania te mają na celu modernizację i renowację istniejącej zabudowy, rozumiane jako:

- przeprowadzenie niezbędnych rozbiórek i wyburzeń obiektów w bardzo złym stanie technicznym,
- odbudowę, rozbudowę, nadbudowę i przebudowę budynków nadających się do renowacji,
- zmniejszanie energochłonności budynków związane z poprawą ich stanu technicznego,
- podniesienie standardów wyposażenia w instalacje i urządzenia oraz poprawę ich stanu technicznego,
- poprawę jakości otoczenia budynków i zagospodarowania nieruchomości.
- W przypadku terenów dotychczas niezabudowanych, a przeznaczanych w studium pod zabudowę przyjmuje się następujące wskaźniki dotyczące parametrów działek budowlanych:
  - dla terenów przeznaczanych pod zabudowę zagrodową zakłada się minimalną powierzchnię działek budowlanych wynoszącą 1800 m², przy szerokości minimalnej wynoszącej 25 m;
  - dla terenów przeznaczanych pod zabudowę jednorodziną i letniskową zakłada się minimalną powierzchnię działek budowlanych wynoszącą 1500 m², przy szerokości minimalnej wynoszącej 20 m;
- na wszystkich działkach obecnie zabudowanych, a nie spełniających wyżej wymienionych wymogów należy dopuścić adaptację istniejącej zabudowy na działkach oraz odtworzenia zabudowy, a w przypadkach uzasadnionych geometrią działki i istniejącym zagospodarowaniem z dopuszczeniem rozbudowy;
- dla terenów przeznaczanych pod zabudowę jednorodziną bliźniaczą zakłada się minimalną powierzchnię działek budowlanych wynoszącą 800 m², przy szerokości każdej z dwóch działek wynoszącej od 14 do 18 m.

Od powyższych wielkości można stosować odstępstwa, jeżeli znajdzie to uzasadnienie w projektach planów miejscowych i nie wpłynie negatywnie na jakość urbanizowanej przestrzeni w granicach tolerancji do 10%.

Dla zabudowy mieszkaniowej lub w przypadku rozbudowy obiektów mieszkalnych zakłada się następujące gabaryty:

- budynki o wysokości do 2 kondygnacji i wysokości kalenicy do 10 m;
- wysokość posadowienia parteru do 1 metra powyżej poziomu terenu;
- dachy o połaciach symetrycznych i kątach nachylenia 30-45°;
- w planach zagospodarowania można dopuścić odstępstwa jeśli wynika to z parametrów zabudowy na terenach sąsiednich;
- w terenach zabudowy zagrodowej dopuszcza się zabudowanie obiektami kubaturowymi do 40% powierzchni działki, przy czym budynki gospodarcze powinny być lokalizowane w głębi działki, a budynek mieszkalny bliżej drogi,
- w przypadku terenów przeznaczanych wyłącznie pod zabudowę jednorodziną dopuszczalne jest zabudowanie co najwyżej 20% powierzchni działki.
- dla działek związanych z zabudową letniskową celowe jest zachowanie 80% powierzchni terenów biologicznie czynnych.

Adaptuje się zabudowę kolonijną i rozproszoną zarówno wyznaczoną jak również nie wyznaczoną na rysunku studium. W ramach adaptacji dopuszcza się wymianę zabudowy, prowadzenie remontów, przebudowy oraz rozbudowy istniejących obiektów, a także realizację nowych budynków na potrzeby gospodarstw rolnych, w tym budynków mieszkalnych. Wskazane

na rysunku studium granice terenów siedlisk rolniczych w zabudowie kolonijnej i rozproszonej należy traktować orientacyjnie.

W przypadku wykorzystania terenu pod usługi, rzemiosło lub wytwórczość i składowanie szczegółowe parametry i wskaźniki urbanistyczne będą ustalane w planach miejscowych z uwzględnieniem charakteru przedsięwzięcia oraz lokalnych uwarunkowań. Zaleca się wprowadzanie w planach miejscowych wymogu zachowania nie mniej niż 40% powierzchni terenów biologicznie czynnych.

Tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej, oznaczone symbolem P,U, przeznacza się pod:

- zabudowę związaną z produkcją, bazy i zaplecza techniczno-budowlane i transportowe oraz składy, magazyny i hurtownie;
- handel i usługi w zakresie obsługi rolnictwa;
- obiekty rzemiosła produkcyjnego i usługowego;
- inne obiekty handlowe i usługowe.

Tereny urządzeń obsługi komunikacji, oznaczone symbolem 19 KS przeznacza się pod lokalizację stacji paliw o rozbudowanym programie zagospodarowania z możliwością urządzenia stanowisk obsługi pojazdów oraz z funkcją usługowo-wypoczynkową: obiekt gastronomiczno-handlowy, obiekt noclegowy (hotel/motel). Obowiązuje urządzenie miejsc parkingowych – bilansowanie powierzchni parkingowych na etapie opracowania planu miejscowego. Obowiązuje zakaz wykonywania nowych zjazdów z drogi krajowej, obsługę komunikacyjną terenu docelowo rozwiązać z drogi gminnej.

Budynki gospodarcze związane z zabudową zagrodową powinny być dostosowane do funkcji jaką będą pełnić w gospodarstwie. Podobnie jak w przypadku obiektów usługowych, warunki dotyczące budynków gospodarczych powinny zostać określone w planach miejscowych z uwzględnieniem przepisów obowiązujących w tym zakresie oraz lokalnych uwarunkowań.

We wszystkich terenach przeznaczanych pod zabudowę mieszkaniową, bądź związaną z usługami i wytwórczością należy kształtować tereny zieleni wpływającej pozytywnie na krajobraz oraz klimat w otoczeniu obiektów. W terenach przeznaczanych pod usługi publiczne należy uwzględniać zagospodarowanie terenów o funkcjach przestrzeni publicznej.

W planach zagospodarowania przestrzennego winny się znaleźć zapisy umożliwiające Wojewódzkiemu Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych prowadzenie robót inwestycyjnych na urządzeniach melioracji podstawowych będących własnością Skarbu Państwa we władaniu WZMiUW w Lublinie.

Zachować należy odstępny od granicy rzeki przy prowadzeniu wszelkich prac inwestycyjnych zgodnie z art. 27 i 28 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.

W obszarach wskazanych w studium jako ~~potencjalnie zagrożone powodzią~~ obszary szczególnego zagrożenia powodzią ustala się dla tych terenów ~~zakaz lokalizowania budynków przeznaczonych na stały lub czasowy pobyt ludzi oraz~~ zakaz wykonywania robót lub czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią, ~~wymienione w przepisach odrębnych. a w szczególności:~~

- ~~wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych,~~
- ~~sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk,~~

- ~~zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót; z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem brzegu wodnego.~~

~~Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej powinien sporządzić studium określające w szczególności granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią. Ustalenia przyjęte w tym studium będą obowiązywały przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Cyców.~~

W obrębie terenów usytuowanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią znajdujących się:

- w zasięgu zalewu wodą Q10% zakazuje się realizacji budynków,
- w zasięgu zalewu wodą Q1% zakazuje się realizacji budynków przeznaczonych na stały lub czasowy pobyt ludzi; lokalizacja budynków nieprzeznaczonych na pobyt ludzi możliwa będzie przy zachowaniu rozwiązań zabezpieczających obiekty przed napływem i oddziaływaniem wód powodziowych.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązuje zakaz zmiany ukształtowania terenów poprzez jego podnoszenie (nawożenie mas ziemnych).

Przy lokalizacji nowych instalacji fotowoltaicznych należy zapewniać w trakcie budowy, użytkowania/eksploatacji zachowanie odległości od osi linii elektroenergetycznych. Wyznacza się odległości poszczególnych instalacji fotowoltaicznych od osi istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych dystrybucyjnych, w poziomie nie mniejsze niż:

- dla linii napowietrznej WN-110 kV - 11,0 m po każdej ze stron od osi linii,
- dla linii napowietrznych SN 30 i 15 kV - 7,0 m po każdej ze stron od osi linii,
- dla linii napowietrznych nN 0,4 kV - 3,5 m po każdej ze stron od osi linii,
- dla linii kablowych SN i nN - 0,7 m po każdej ze stron od osi linii,

W pasach technologicznych obowiązuje w szczególności zakaz sytuowania instalacji fotowoltaicznych sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii wg przepisów odrębnych.

Na wszystkich obszarach przewidzianych pod zalesianie zgodnie z PN-E-05100-1 należy pozostawić:

- pod istniejącymi liniami elektroenergetycznymi WN (110 kV) pas bez zalesiania o szerokości min. 20,0 m,
- pod planowaną dwutorową linią elektroenergetyczną WN (110 kV) pas bez zalesiania o szerokości min. 27,0 m,
- ~~pod planowaną dwutorową napowietrzną linią elektroenergetyczną NN (400 kV) pas bez zalesiania o szerokości min. 35,0 m,~~
- pod istniejącą dwutorową napowietrzną linią elektroenergetyczną NN (400 kV) pas bez zalesiania o szerokości min. 35,0 m,
- pod liniami SN i nn pas o szerokości min. 9,3 m.

W pozostawionych j.w. pasach dopuszcza się prowadzenie gospodarki leśnej, pod warunkiem utrzymywania pod linią drzew nie przekraczających 4,0 m wysokości oraz pozostawienie wokół każdego słupa powierzchni nie zalesionej w odległości co najmniej 4,0 m od słupa, a w przypadku słupów linii najwyższych napięć odległość co najmniej 10,0m.

4.10. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

4.10.1. System komunikacyjny gminy i jego związku z otoczeniem

System komunikacyjny w gminie stanowi integralną część systemu komunikacji zewnętrznej w stosunku do gminy pełniąc rolę:

- usługową, umożliwiającą funkcjonowanie obszaru, sprawność układu komunikacyjnego, ma bowiem istotny wpływ na jakość życia mieszkańców i warunki osiągnięcia celów publicznych (gospodarczych, bytowych, kulturowych)
- stymulującą rozwój obszarów, poprzez udostępnianie terenów,
- hamującą rozwój obszarów, tam gdzie jest to pożądane.

Oraz wpływa na kompozycję przestrzenną i krajobraz.

Z kolei negatywne oddziaływania elementów układu komunikacyjnego mogą dotyczyć:

- kolizji wynikających z istnienia bądź wprowadzenia tras komunikacyjnych jako fizycznych elementów zagospodarowania terenu (rozcinanie obszarów dotychczas stanowiących całość, powodowanie odkształceń fizjonomicznych cech obszaru itp.)
- kolizji wynikających z funkcjonowania tras w tym:
  - wiążącym się z oddziaływaniem trasy na otoczenie (zanieczyszczenie powietrza i gleb, zakłócenia np. w postaci wibracji, hałasu czy światła, odkształcających warunków wodnych, glebowych, szaty roślinnej,
  - wiążących się z oddziaływaniem otoczenia na warunki ruchu na trasie (zakłócenie lub brak widoczności na trasie powodowane przez zastane bądź wadliwe zaprojektowane elementy w otoczeniu trasy, wywołane przez cechy fizjograficzne otoczenia, np. występowania mgieł, oblodzeń nawierzchni, zawiewanie śniegiem itp.)

Uwzględnienie tych pozytywnych i negatywnych oddziaływań układu komunikacyjnego, w znacznym stopniu decyduje o rozwiązaniach zaproponowanych w Studium.

System komunikacyjny gminy powinien być w sposób czytelny powiązany z systemem ponadlokalnym, wojewódzkim i krajowym. Powiązania te zaspokajają potrzeby obu stron, gminy i jej otoczenia, służąc osiągnięciu celów transportowych, źródłowych i docelowych.

4.10.2. Komunikacja kolejowa

Na obszarze gminy Cyców komunikacja kolejowa ma znaczenie marginalne. W zachodniej części gminy przebiega linia kolejowa do kopalni węgla kamiennego w Bogdance. Linia zabudowy 30,0 m od granicy terenów kolejowych.

4.10.3. Komunikacja drogowa

Schemat podstawowego układu komunikacyjnego gminy przedstawiono na mapie kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców. Głównym kierunkiem polityki przestrzennej dotyczącej komunikacji drogowej jest adaptacja istniejącego układu. Głównym elementem tego układu jest droga krajowa Lublin-Łęczna-Cyców-Włodawa nr 82 i zaliczona obecnie do klasy G. Należy dążyć do dostosowania tej drogi do parametrów funkcjonalnych i użytkowych przewidzianych dla klasy GP. Szerokość w liniach rozgraniczających tej drogi nie powinna być mniejsza niż 30 m.

Ruch zewnętrzny głównie docelowo – źródłowy wprowadzany jest na obszar gminy drogami wojewódzkimi:

- nr 838 relacji Głębokie – Dorohucza – Trawniki – Fajslawice,
- nr 839 relacji Cyców – Siedliszcze – Marynin – Pawłów – Rejowiec,

- nr 841 relacji Cyców – Wierzbica – Staw.

Dla tych dróg ustalono parametry techniczne i użytkowe klasy Z (drogi zbiorcze). Aby osiągnąć te parametry konieczna jest modernizacja dróg.

Poszczególne wsie powiązane będą drogami powiatowymi:

- nr 1625 L: droga klasy L relacji Komarówka – Lejno – Nadrybie – Cyców,
- nr 1716 L: droga klasy Z relacji dr. kraj. 82 Puchaczów – Garbatówka – Urszulin – dr. kr. 82,
- nr 2008 L: droga klasy L relacji gr. powiatu – Uściwierz – Zaróbka – dr. pow. 2009 L,
- nr 1715 L: droga klasy L relacji Wola Wereszczyńska – Garbatówka – Kopina,
- nr 2009 L: droga klasy L relacji dr. pow. 1625 L Nadrybie Nowe – Kopina – dr. kraj. 82,
- nr 2010 L: droga klasy L relacji Stefanów – dr pow. 1625 L,
- nr 1802 L: droga klasy L relacji Garbatówka – Świerszczów – Widły – Syczyn – Ludwinów,
- nr 1718 L: droga klasy L relacji Świerszczów – Wereszczyn – Sęków dr pow. 1717 L,
- nr 1800 L: droga klasy L relacji Widły – Małków – Chmieliska,
- nr 1808 L: droga klasy L relacji Cyców – Adamów – Majdan Zahorodyński – dr.pow. 1809 L,
- nr 1801 L: droga klasy L relacji Cyców – Bekiesza – Wanda,
- nr 2011 L: droga klasy Z relacji dr.pow. 1716 L – Bogdanka – Albertów – dr.kraj. 82,
- nr 2012 L: droga klasy L relacji dr.pow. 1625 L – Nadrybie – Stefanów – dr.pow. 2011 L.

Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej są drogi gminne. Są to drogi klasy L i klasy D.

Dla dróg należy w planach miejscowych przewidzieć rezerwy terenów i parametry zgodnie z ustalonymi klasami poszczególnych ciągów komunikacyjnych.

Przyjęty układ komunikacyjny zapewnia prawidłową obsługę terenu gminy, sieć drogowa wymaga jednak modernizacji dla uzyskania parametrów i stanu technicznego wymaganego normatywem. Transport zbiorowy winien być zabezpieczony przez linie autobusowe, kursujące głównie wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich. Adaptuje się lokalizację dworca autobusowego w Cycowie.

Dopuszcza się lokalizację stacji benzynowych przy drogach krajowych i wojewódzkich.

4.10.4. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Podstawowym zadaniem systemów infrastruktury technicznej jest obsługa mieszkańców i innych podmiotów działających w obrębie gminy, na poziomie akceptowanych standardów jakościowych, ilościowych z możliwie największą niezawodnością.

4.10.4.1. Zaopatrzenie w wodę

Podstawą zaopatrzenia w wodę obszaru gminy są wody podziemne. Gmina praktycznie pozbawiona jest wód powierzchniowych (poza rzeką Świnką). Na terenie gminy funkcjonują dwa wodociągi: Cyców, i Ludwinów i Świerszczów. Wiele wsi zaopatruje się w wodę wyłącznie ze studni kopanych lub wierconych. Warunki korzystania z wody ulegają pogorszeniu, obniża się poziom wody w studniach. Również jakość jest nieodpowiednia ze względu na zawartość żelaza oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Wydajność ujęcia dla pokrycia potrzeb wodociągu Cyców, Ludwinów i Świerszczów jest wystarczająca.

Istniejący wodociąg Świerszczów rozwiązał problemy zaopatrzenia w wodę wsi:

Świerszczów, Kol. Świerszczów, Ostrówek Podyski, Garbatówka, Kol. Garbatówka, Kopina, Zaróbka Szczupak, Małków, Wólka Nadrybska. Wsie Kopina i Zaróbka

W odniesieniu do stref ochronnych ujęć wód podziemnych należy stosować obowiązujące przepisy ustawy z dnia 17 lipca 2001 r. Prawo wodne.

4.10.4.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W sytuacji powstawania na terenie gminy Cyców leja depresyjnego w wyniku prowadzonej działalności górniczej, a także występowania na znacznym obszarze gminy: obszaru wysokiej ochrony głównego zbiornika wód podziemnych "Niecka Lubelska" (GZWP Nr 407) odprowadzanie i oczyszczanie ścieków z terenu gminy urasta do jednego z najtrudniejszych problemów.

Obecnie na terenie gminy funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków w Cycowie, Wólce Cycowskiej i Kopinie

Stwarza to istotne zagrożenie dla czystości wód podziemnych stanowiących podstawowe (a w zasadzie jedyne) źródło zaopatrzenia w wodę całego obszaru gminy. Jednocześnie nie powinno dopuszczać się zagospodarowania nowych terenów bez wyposażenia ich w systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Istniejące obecnie oczyszczalnie ścieków są zmodernizowane i uzyskują III stopień oczyszczania.

W zakresie oczyszczania ścieków proponuje się budowę lokalnych oczyszczalni ścieków: w Cycowie (we wschodniej części miejscowości gminnej); w Świerszczowie w północno-zachodniej części wsi; w Ludwinowie dla wsi: Ludwinów, Stawek, w Wólce Nadrybskiej dla wsi: Wólka Nadrybska, Zaróbka, Garbatówka oraz terenów zabudowy lotniskowej nad jeziorem Uściwierz; w Stefanowie dla wsi: Stefanów, Janowica, Józefin.

W przypadku przyjęcia koncepcji realizacji lokalnych oczyszczalni ścieków niezbędne będzie spełnienie następujących warunków:

- zabezpieczenie retencji w celu zmniejszenia nierównomierności ścieków,
- zapewnienie wysokiego efektu oczyszczania ścieków, głównie z zanieczyszczeń organicznych i związków biogennych,
- posiadać punkty zlewne,
- charakteryzować się minimalną uciążliwością dla otoczenia i małym zapotrzebowaniem terenów,
- mieć każdorazowo określoną szerokość strefy ochrony sanitarnej (na podstawie raportu o oddziaływaniu na środowisko).

Istotnym problemem jest wykonanie szczelnych systemów kanalizacyjnych w strefach osadniczych; powinny one być wykonane z rur i kształtek PCV o średnicach $\varnothing$ 200 – 400 mm.

Na terenach nieskanalizowanych, do czasu wybudowania kanalizacji zbiorczej, konieczne jest gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych i ich wywóz do punktu zlewego przy najbliższej oczyszczalni lub indywidualne unieszkodliwianie ścieków (oczyszczalnie przydomowe).

4.10.4.3. Gospodarka odpadami

Mieszkańcy zaopatrzeni są w 1 300 pojemników na śmieci o pojemności 240 l. Wywóz odpadów zorganizowany jest poprzez cykliczne kursy samochodu – śmieciarki i odbiór odpadów z pojemników indywidualnych gospodarstw domowych. Wcześniej Gmina Cyców użytkowała składowisko odpadów w Wólce Cycowskiej, które było zlokalizowane na terenie Chełmskiego

Obszaru Chronionego Krajobrazu, około 400 m na północ od koryta rzeki Świnki, której dolina stanowi korytarz ekologiczny.

4.10.4.4. Elektroenergetyka

Uwzględniając kierunki rozwoju gminy rozwój elektroenergetyki w gminie powinien iść w kierunku:

- budowy stacji 110/15 kV,
- budowy 2 torowej linii 110 kV do w/w stacji z wpięciem w istniejącą linię 110 kV Chełm – Nadrybie,
- ~~budowy 2 torowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Chełm – Lublin Systemowa,~~
- likwidacji istniejącej rozdzielni 30/15 kV oraz przeniesienia istniejących linii napowietrznych SN do nowej rozdzielni – do czasu realizacji tej inwestycji zachować odległości wymagane normą PN-E-05100-1,
- budowy sieci elektroenergetycznych i stacji transformatorowych 15/04 kV na terenach przewidywanych pod budownictwo, w szczególności: mieszkaniowe, usługi i przemysł,
- adaptacja sieci elektroenergetycznych z możliwością remontów, rozbudowy, dobudowy i modernizacji według potrzeb,
- dopuszcza się budowę nie wskazanych na rysunku studium linii i stacji transformatorowych 15/04,kV zależnie od potrzeb,
- umożliwienia realizacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii, zwłaszcza instalacji fotowoltaicznych.

Przy lokalizacji nowych instalacji fotowoltaicznych należy zapewniać w trakcie budowy, użytkowania/eksploatacji zachowanie odległości od osi linii elektroenergetycznych. Wyznacza się odległości poszczególnych instalacji fotowoltaicznych od osi istniejących i projektowanych linii elektroenergetycznych dystrybucyjnych, w poziomie nie mniejsze niż:

- dla linii napowietrznej WN-110 kV - 11,0 m po każdej ze stron od osi linii,
- dla linii napowietrznych SN 30 i 15 kV - 7,0 m po każdej ze stron od osi linii,
- dla linii napowietrznych nN 0,4 kV - 3,5 m po każdej ze stron od osi linii,
- dla linii kablowych SN i nN - 0,7 m po każdej ze stron od osi linii,

W pasach technologicznych obowiązuje w szczególności zakaz sytuowania instalacji fotowoltaicznych sadzenia roślinności wysokiej i o rozbudowanym systemie korzeniowym, w tym obowiązuje szerokość pasa wycinki podstawowej drzew na trasie linii wg przepisów odrębnych.

4.10.4.5. Elektroenergetyczna sieć przesyłowa

~~Na terenie gminy przewidziana jest do realizacji budowa sieci elektroenergetycznej najwyższych napięć.~~ Na terenie gminy zbudowana jest linia elektroenergetyczna najwyższych napięć. Wzdłuż napowietrznych linii najwyższych napięć rezerwuje się pas technologiczny o szerokości 70 m – po 35 m od osi linii w obu kierunkach. Dopuszcza się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego korektę przebiegu napowietrznej linii elektroenergetycznej wraz z pasem technologicznym, wynikającą z istniejących uwarunkowań, o nie więcej niż 50,0 m w porównaniu do przebiegu wskazanego w studium.

W pasie technologicznym linii elektroenergetycznej najwyższych napięć obowiązują ograniczenia użytkowania polegające na:

- uzgadnianiu warunków lokalizacji obiektów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi,
- zakazie lokalizowania budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi; w indywidualnych przypadkach, odstępstwa od tej zasady, możliwe do pozyskania zgodnie z przepisami odrębnymi,
- zakazie kwalifikacji terenu pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną,
- zakazie sadzenia drzew oraz roślinności wysokiej,
- ograniczeniu zalesiania terenów rolnych znajdujących się w pobliżu linii,
- ograniczeniu lokalizacji budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w bezpośrednim sąsiedztwie pasów technologicznych, ich lokalizacja możliwa wyłącznie z uwzględnieniem przepisów odrębnych,
- dopuszczeniu prac eksploatacyjnych, remontowych i modernizacyjnych na linii najwyższych napięć,
- dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę zrealizowanej linii oraz ewentualną przyszłościową budowę nowej linii na jej miejscu; realizacja inwestycji po trasie istniejącej linii nie wyłącza możliwości rozmieszczenia słupów i urządzeń niezbędnych do korzystania z linii w innych niż dotychczasowe miejscach,
- dopuszczeniu realizacji zadań przez inne podmioty, związanych z remontem, modernizacją lub budową i przebudową infrastruktury krzyżującej istniejące linie z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

4.10.4.6. Zaopatrzenie w gaz

Obecnie teren gminy Cyców nie jest wyposażony w sieci gazu przewodowego. „Program zasilania w gaz mieszkańców wsi w gminie Cyców” przewiduje zaopatrzenie w gaz z gazociągu wysokoprężnego DN 200 mm CN 6,4 MP relacji Lublin – Puchaczów przez przedłużenie tego gazociągu do Cycowa.

Gazociąg przyłączeniowy wysokiego ciśnienia zostanie doprowadzony do jednej stacji redukcyjno-pomiarowej w miejscowości Cyców I. Gaz do odbiorcy będzie docierał w układzie promieniowym poprzez sieci średniego ciśnienia i u odbiorcy będzie redukowany indywidualnie za pomocą układu redukcyjno-pomiarowego domowego lub przemysłowego na ciśnienie niskie.

Sieć średniego ciśnienia wychodząca ze stacji redukcyjno-pomiarowej rozdziela się na dwa oddzielne układy zasilające. Układ południowy rozdziela się dodatkowo na cztery podstawowe kierunki, co pozwala na znaczne zmniejszenie średnic sieci dosyłowych średniego ciśnienia.

Gaz będzie użytkowany dla celów centralnego ogrzewania, przygotowania posiłków, ciepłej wody, karmy dla zwierząt.

4.10.4.7. Ciepłownictwo

Na obszarze gminy nie występuje zorganizowana gospodarka ciepła. Grupowe systemy grzewcze występują w osiedlu zabudowy wielorodzinnej spółdzielni mieszkaniowej w Cycowie. Ponadto poszczególne obiekty użyteczności publicznej na terenie gminy wyposażone są w lokalne kotłownie. Indywidualne domy w zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej ogrzewane są z lokalnych kotłowni C.O. lub trzonów kuchennych opalanych paliwem stałym.

Po zrealizowaniu sieci gazowej należy wymienić kotły opalane węglem lub koksem na kotły gazowe. Jednym z najważniejszych aspektów gazu ziemnego będzie zdecydowane zmniejszenie

emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza przez indywidualne urządzenia grzewcze, trzony kuchenne oraz całkowite zlikwidowanie odpadów paleniskowych.

4.10.4.8. Telekomunikacja

W zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej ustala się:

- przewiduje się możliwość lokalizacji sieci telekomunikacyjnych zarówno w tradycyjnych, jak i w nowych technologiach, w tym budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury światłowodowej,
- należy objąć gminę zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym, połączonym z systemami sieci internetowych: wojewódzkim i krajowym,
- zakłada się rozwój systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych), stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i regionie.

4.11. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

Określenie potrzeb realizacji inwestycji celu publicznego, należy do głównych zadań studium, mają one bowiem kluczowe znaczenie dla warunków życia mieszkańców i funkcjonowania gminy. Stan demograficzny gminy oraz jego położenie predysponują do rozwoju nowych funkcji lub inwestycji publicznych.

W studium adaptuje się istniejące oraz ujęte w dotychczasowych planach miejscowych tereny i obiekty przeznaczone na lokalizację celów publicznych, w rozumieniu art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami i przepisów odrębnych. Na wyznaczonych terenach przewiduje się poprawę warunków funkcjonowania, modernizację i rozbudowę istniejących obiektów i urządzeń infrastruktury, uzupełnienie wyposażenia gminy w usługi podstawowe i elementarne, co pozwoli na poprawę ich dostępności, korzystniejszą organizację przestrzenną obsługi i standardu życia ludności. Zakres i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym obejmuje:

- 1) Obiekty i urządzenia usług publicznych: funkcje usług publicznych (tereny wyznaczone na m.in. usługi oświaty i wychowania, kultury, zdrowia i profilaktyki, opieki społecznej, administracji, porządku i bezpieczeństwa, sakralne, łączności, kultury fizycznej i sportu). Zakłada się adaptację terenów zgodnie z ich istniejącym przeznaczeniem i użytkowaniem na lokalizację obiektów usługowych wraz z odpowiednim do rodzaju usług zapleczem socjalnym, sanitarnym i technicznym.
- 2) Drogi gminne i urządzenia obsługi transportu publicznego, przewidziane w większości do modernizacji, wymagana szerokość pasa drogowego w liniach rozgraniczających 10-15 m.
- 3) Urządzenia i przewody do zaopatrzenia i przesyłu energii elektrycznej z adaptacją, modernizacją, przebudową i rozbudową.
- 4) Urządzenia i przewody do zaopatrzenia ludności w wodę z adaptacją, modernizacją, przebudową i rozbudową.
- 5) Urządzenia do gromadzenia, przesyłania i oczyszczania ścieków z adaptacją z modernizacją i rozbudową.
- 6) Urządzenia i przewody do przesyłu gazu realizacja zgodnie z programem.
- 7) Urządzenia melioracji wodnych, będących własnością komunalną z adaptacją, modernizacją, przebudową i rozbudową.

- 8) Cmentarze i miejsca pamięci - adaptacja, uzupełnienie infrastruktury (ochrona konserwatorska).

~~4.12. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust.1~~

~~Inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym do realizacji na obszarze gminy zostały zapisane w oparciu o Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Lubelskiego, w którym uwzględniono zadania samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawarte w programach rozwoju województwa uchwalonych przez Sejmik Województwa Lubelskiego.~~

~~W obszarze gminy zostały określone zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w ramach których planuje się inwestycję celu publicznego ponadlokalnego – budowę dwutorowej napowietrznej linii elektroenergetycznych najwyższych napięć 2 x 400 kV relacji Lublin – Chełm Systemowa.~~

~~Lp.~~	~~Rodzaj zadania~~	~~Lokalizacja~~	~~Jednostka odpowiedzialna/ koordynująca~~	~~Źródło~~
----------------	---------------------------	------------------------	---	-------------------

~~1~~	~~2~~	~~3~~	~~4~~	~~5~~
~~Inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej~~				
~~1.~~	~~Budowa napowietrznej dwutorowej linii elektroenergetycznej 400 kV relacji Chełm – Lublin Systemowa~~	~~Gmina Cyców~~	~~-~~	~~Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego~~

4.13. Uwzględnienie potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 maja 2004 r w sprawie sposobu uwzględnienia w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa ustala się następujące zasady:

- dla funkcji koncentracji ludności a także jako punkty medyczne i punkty zaopatrzenia, przeznaczają się w okresie zagrożenia obiekty usług publicznych;
- za obszary koncentracji ludności przyjmuje się wszystkie tereny leśne w wypadkach zagrożeń militarnych;
- zaleca się utrzymanie w technicznej sprawności wszystkie nieeksploatowane odwierty wód podziemnych dla celów zaopatrzenia w wodę.

4.14. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

4.14.1 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Stopień zagrożenia powodziowego w dolinach rzecznych determinowany jest zarówno czynnikami naturalnymi, takimi jak: rzeźba terenu, gleba, budowa geologiczna, szata roślinna, natężenie opadów atmosferycznych, powierzchnia i ukształtowanie zlewni i jej poszczególnych dopływów, jak również czynnikami antropogenicznymi, takimi jak: regulacja koryt rzecznych, infrastruktura hydrotechniczna, stopień zagospodarowania dolin rzecznych. ~~W granicach gminy Cyców, w jej środkowej części występują tereny zagrożone powodzią, które wskazane są na rysunku studium.~~ W granicach gminy Cyców, w jej środkowej części występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które wskazane są na rysunku studium.

Wymagania ochrony przeciwpowodziowej:

Z systemem hydrologicznym wiążą się działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej. Studium ustala następujące ogólne zasady ochrony przeciwpowodziowej:

- zakaz zmiany ukształtowania terenów znajdujących się na obszarze szczególnego zagrożenia powodziowego poprzez jego podnoszenie (nawożenie mas ziemnych),
- pozostawienie obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w użytkowaniu łąkowo - wodnym z zakazem zalesiania i zadrzewiania,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- budowanie i utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych i kanałów ulgi,
- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowa i rozbudowa zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- poprawa stanu koryta potoków i progów wodnych,
- doposażenie gminnych jednostek straży pożarnej, doskonalenie procedur i wyposażenie gminnych formacji obrony cywilnej i osób uczestniczących w procesie zarządzania kryzysowego przeciwdziałaniu klęskom i zagrożeniom,
- dla terenów znajdujących się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, należy uwzględniać wymagania ochrony przeciwpowodziowej oraz respektować ustalone w przepisach odrębnych zakazy i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów lub uzyskać zwolnienie z tych zakazów od właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.

4.14.2. Obszary osuwania się mas ziemnych

Zgodnie z rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych - <http://www.geozagrozenia.agh.edu.pl/>) na terenie gminy Cyców nie stwierdzono występowania osuwisk mas ziemnych.

W przypadku stwierdzenia obszarów narażonych na osuwanie się mas ziemnych, jej granice oraz odpowiednie zasady zagospodarowania należy ustalić w planach miejscowych.

5. MIEJSCOWE PLANY Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na

podstawie przepisów odrębnych w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary przestrzeni publicznej i obszary specjalne

5.1. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Przeznaczenie gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, które wymagają stosownej zgody następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w świetle przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymagają, grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III, grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa, pozostałe grunty leśne. Przeznaczenie tych gruntów na cele inne niż rolne i leśne, wymaga uzyskania zgód właściwych w tym zakresie organów administracji publicznej.

5.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Potrzeba przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości może wystąpić na obszarach wskazanych do objęcia planami miejscowymi. Potwierdzenie zasadności, określenie granic terenów wymagających scalenia i podziału, uściślenie warunków scaleń i podziału nieruchomości, nastąpi na etapie sporządzania planu miejscowego.

5.3. Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Na terenie gminy Cyców nie przewiduje się rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

5.4. Obszary przestrzeni publicznej

Obszar przestrzeni publicznej to obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Do obszarów przestrzeni publicznej należą ogólnie dostępne tereny zieleni, tereny, miejsca, obiekty turystyki, sportu i rekreacji, kultury, sakralne, jak: parki, skwery, miejsca uczczenia pamięci, cmentarze, świetlice, domy kultury, miejsca ekspozycji, wystawy, muzea, kościoły, z bezpośrednim otoczeniem.

Na terenie gminy Cyców nie zachodzi konieczność sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla przestrzeni publicznych.

5.5. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

Gmina Cyców posiada pokrycie planami miejscowymi w całości dla terenów zlokalizowanych w granicach administracyjnych, co umożliwia pełną koordynację

czasoprzestrzenną realizacji zamierzeń inwestycyjnych. Z upływem czasu i zgłaszaniem nowych wniosków i potrzeb inwestycyjnych plany te poddawane są okresowym zmianom dostosowawczym, zgodnie z kierunkami i wskaźnikami dotyczącymi zagospodarowania terenów.

Rozwój gospodarczy gminy wymusza wyznaczenie nowych terenów rozwojowych, zarówno w dziedzinie gospodarczej, usługowej, jak i mieszkaniowej. Obszary o szczególnym przeznaczeniu wymagają sporządzenia miejscowych planów, które umożliwią ich prawidłowe zagospodarowanie i funkcjonowanie oraz niezbędną ochronę środowiska.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, bądź ich zmiany sporządzane będą wedle rozwoju i potrzeb społeczności lokalnej.

Ustala się wykonanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400kV wskazanej zmianą studium na rysunku.

Wytyczne dla realizacji planów miejscowych, bądź ich zmian:

- linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu mogą podlegać pewnym korektom (uściśleniu) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- zgodne z ustaleniami Studium jest przyjmowanie w ustaleniach planów miejscowych bardziej rygorystycznych i zawężonych regulacji niż te, które zostały określone w niniejszym dokumencie; w szczególności dotyczy to ustaleń odnoszących się do przeznaczenia terenów.

5.6. Obiekty lub obszary problemowe, na których wystąpić mogą zagrożenia związane z eksploatacją górnictw

W celu ochrony obszaru gminy przed skutkami eksploatacji górnictwa prowadzonej w obszarach i terenach górniczych przyjmuje się następujące zasady:

1. Na obszarze gminy Cyców wprowadza się zakaz wydobywania węgla metodą na zawał dla obszarów o zwartej zabudowie (zabudowanych) i prawnie chronionych.
2. Ustala się, że eksploatacja górnictwa pod terenem gminy będzie prowadzona w sposób umożliwiający zachowanie grawitacyjnego spływu wód rzeki Świnki i cieków w jej zlewni oraz grawitacyjnego spływu wód, cieków, rowów i urządzeń melioracji szczegółowych.
3. Ustala się, że eksploatacja górnictwa pod terenem gminy nie będzie stwarzała zagrożeń dla bezpieczeństwa powszechnego i powodziowego oraz integralności technicznej sieci urządzeń infrastruktury technicznej, dróg, ulic i urządzeń komunikacji kołowej,
4. W przypadkach występowania zagrożeń związanych z eksploatacją górnictwa, ich skutki muszą być zabezpieczane i usuwane na bieżąco.
5. Niedopuszczenie do rozszerzania się istniejących i powstawania nowych zalewisk, depresji terenów podtopionych wtórnych zalewisk oraz rozszerzania się dewastacji terenów.
6. Konieczność odwodnienia istniejących terenów depresyjnych, przez sieć rowów i przepompowni, zapewniającą utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania oraz systematyczne prowadzenie robót melioracyjnych.
7. Ustala się, że na terenach zabudowanych i przeznaczonych na cele budowlane zostaną zachowane przez kopalnie warunki ochrony przed ujemnym wpływem eksploatacji górnictwa. Prowadzona profilaktyka górnictwa powinna zminimalizować występowanie deformacji nieciągłych i tępnięć, a ewentualne ich skutki mają być usuwane na bieżąco; zwierciadło wód gruntowych ma być utrzymywane naturalnie lub sztucznie poniżej poziomu posadowienia budynków.

8. Ustala się, że na obszarze gminy kopalnie zobowiązane są prowadzić taką profilaktykę górniczą, aby na powierzchni terenu wpływy eksploatacji górniczej charakteryzowały się możliwie najniższą kategorią. Projektowana działalność górnicza powinna być dostosowana do kategorii odporności na wpływy eksploatacji górniczej obiektów budowlanych (istniejących) zlokalizowanych na terenach górniczych i poddanych jej oddziaływaniu.
9. Osiedlenia spowodowane eksploatacją górniczą nie mogą przekraczać wielkości osiedla terenu, określonych w studium.
10. Szczegółowe określenie warunków ochrony obiektów i urządzeń przed skutkami eksploatacji górniczej następować będzie na etapie uzgodnienia projektu budowlanego uzgadnianego w trybie przepisów odrębnych.

5.7. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych

Na terenie gminy Cyców nie są zlokalizowane pomniki zagłady i ich strefy ochronne w rozumieniu ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady.

5.8. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Rekultywacja i rehabilitacja to działania mające na celu przywrócenie wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdewastowanym i zdegradowanym poprzez działalność człowieka.

Do przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji wskazuje się:

- obszary leśne z drzewostanem na siedliskach zdegradowanych,
- zdegradowane zabytki architektury i zespołów urbanistycznych poprzez zabiegi przywracające im wartość użytkową, jaką jest rewaloryzacja i rewitalizacja, która dosłownie znaczy: przywrócenie do życia, ożywienie,
- wszystkie wyrobiska pozostałe po eksploatacji surowców naturalnych poprzez ich rekultywację w kierunku, rolnym, leśnym, łąkowym lub wodnym,
- wymianę, likwidację wyeksploatowanych elementów infrastruktury, jak np. napowietrzne linie elektroenergetyczne (w miarę możliwości rozważyć należy zamianę na linie kablowe), telekomunikacyjne, przewody wodociągowe.

Remediacja to poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu. Na terenie gminy Cyców nie występują obszary remediacji.

5.9. Obszary zdegradowane

W myśl ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym. Na terenie gminy Cyców nie wskazuje się obszarów zdegradowanych. Studium dopuszcza wyznaczenie obszaru zdegradowanego zgodnie z przepisami odrębnymi.

5.10. Tereny zamknięte i ich strefy ochronne

Przez tereny zamknięte rozumie się, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi, tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. Na terenie gminy Cyców nie występują tereny zamknięte ani ich strefy ochronne.

IV. OBSZARY Z MOŻLIWOŚCIĄ LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGI, WYKORZYSTUJĄCYCH ENERGIĘ SŁONECZNĄ, RÓWNIEŻ O MOCY ZAINSTALOWANEJ WIĘKSZEJ NIŻ 500kW.

Na obszarach wskazanych na rysunku studium (obejmujących m.in. część terenów U, U/P, P, EO, R, RU, R/ZL, ZŁ/ZL, Zł, WS, E, W, G, K oraz KS) dopuszcza się możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW wraz ze strefami ochronnymi.

Na powyższych obszarach dopuszczone są:

- urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujące energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW;
- infrastruktura techniczna związana z lokalizacją ogniw fotowoltaicznych;
- przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko polegające na lokalizowaniu farm fotowoltaicznych. W przypadku inwestycji położonych w Chełmskim Obszarze Chronionego Krajobrazu lub Poleskim Obszarze Chronionego Krajobrazu dopuszcza się wyłącznie przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Granica obszarów z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących energię słoneczną, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW jest jednocześnie granicą strefy ochronnej od powyższych urządzeń.

~~V. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE OBJĘTYM PROJEKTEM ZMIANY STUDIUM~~

UZASADNIENIE I SYNTEZA USTALEŃ ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CYCÓW

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy i w pierwszym rzędzie stanowiącym podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców zostało opracowane i uchwalone w 1999 roku. Składało się z dwóch części: w części I – omówione zostały naturalne i antropogeniczne elementy ukształtowane w przestrzeni gminy, w części II – omówione są podstawowe zasady kształtowania przyszłego zagospodarowania gminy.

Prowadzone w 2004, 2005 i 2017 roku zmiany w studium były odpowiedzią władz samorządowych na potrzeby mieszkańców gminy w zakresie sposobu zagospodarowania

przestrzeni. Konsekwencją opracowywania zmian studium w nowych uwarunkowaniach prawnych jest dostosowanie niektórych ustaleń studium do zmienionych przepisów prawnych.

Przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określają zakres problematyki związanej z zagospodarowaniem przestrzeni, jaka powinna być uwzględniona w studium, zarówno w zakresie uwarunkowań jak i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium opracowane dla gminy Cyców uwzględnia uwarunkowania wymienione w ustawie a występujące na terenie gminy. W zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego wystąpiła jednak konieczność dokonania zmian i uzupełnień wynikających z bieżących potrzeb rozwojowych gminy.

Skoncentrowały się one wokół dostosowania struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawionej na rysunku studium, głównie w zakresie terenów przeznaczonych pod zabudowę związaną z produkcją rolną, mieszkalnictwem oraz funkcjami usługowo-produkcyjnymi jak również przyszłego kształtu granicy polno-leśnej, poprzez kształtowanie na terenie gminy obszarów zalesień. Szczególne znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy ma rozszerzenie obszaru węglowego oraz działania zmierzające do budowy kolejnych kopalń węgla.

Część tekstowa studium dotycząca kierunków zagospodarowania przestrzennego została uzupełniona o ustalenia dotyczące kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Ponadto w tekście studium wprowadzono korekty związane ze zmianami przepisów prawnych w latach od 1999 do ~~2017~~ 2021 r.

Obecne zmiany uwzględniają aktualne przepisy określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego oraz strategii rozwoju gminy. Poszczególne ustalenia uwzględniają zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmują pełny zakres i formę studium określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.) oraz rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej.

W dniu 9 października 2015 weszła w życie Ustawa o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 poz. 485 z późn. zm.), która otworzyła drogę do rozpoczęcia procesów przygotowania, koordynowania i prowadzenia przez gminę działań rewitalizacyjnych. Studium musi uwzględniać obszary, na których przewiduje się prowadzenie procesów wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych.

Ustawa ta równocześnie zmieniła zakres opracowania samego studium wprowadzając obowiązek wykonania specjalnych analiz potwierdzających prawidłowość projektowanych przez gminę procesów rozwojowych.

Rozbudowano, więc problematykę dotychczasowego opracowania studium o wszystkie elementy wynikające z wprowadzonych w międzyczasie zmian w przepisach ustawowych.

Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców, mimo że prowadzone są na całym obszarze gminy, to jednak nie ingerują w istotny sposób w zagospodarowanie wszystkich terenów w granicach gminy Cyców.

Zmiany wprowadzane do projektu studium na podstawie wniosków instytucji i organów oraz właścicieli terenów w latach 2004-2005, dotyczą głównie przeznaczenia nowych terenów dotychczas niezabudowanych na cele zabudowy – głównie zagrodowej i jednorodzinnej oraz ustalenia zasad dotyczących parametrów urbanistycznych w terenach przeznaczanych pod funkcje zabudowy mieszkaniowej, związanej z produkcją rolną oraz działalnością gospodarczą

Zmiany studium, których procedura prowadzona była w latach 2010-2013, sprowadzają się do wyznaczenia dwóch terenów przeznaczonych pod zabudowę produkcyjną i usługową oraz pod

lokalizację obiektów obsługi komunikacji – planowanej stacji paliw z programem towarzyszącym. Wskazano również przebieg planowanej linii elektroenergetycznej 400 kV w południowej części gminy, mającej stanowić połączenie planowanej elektrowni na terenie gminy Puchaczów z krajowym systemem elektroenergetycznym. Wprowadzono także dalsze korekty w studium wynikające ze zmian w przepisach – m.in. ustalenia w zakresie ochrony przeciwpowodziowej oraz rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej.

W studium zostały również zmienione ustalenia dotyczące obszarów objętych ochroną prawną, w celu dostosowania ich do aktów prawnych obowiązujących obecnie na terenie gminy Cyców.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców, która została zainicjowana uchwałą Nr XV/148/20 Rady Gminy Cyców z dnia 16 lipca 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców, wynika z licznych wniosków mieszkańców gminy oraz potencjalnych inwestorów planujących realizację inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię słoneczną. W efekcie przeprowadzona zmiana studium dopuszcza możliwość realizacji tych urządzeń na znacznym obszarze gminy Cyców.

Zmiana studium została sporządzona zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2022 poz. 503 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. 2004 nr 118 poz. 1233).

W ramach niniejszej zmiany studium nie zwiększy się możliwa do zrealizowania powierzchnia użytkowa zabudowy, bowiem zmiana studium nie wyznacza dodatkowych terenów dla zabudowy kubaturowej. W związku z powyższym w niniejszej zmianie nie aktualizuje się bilansu zapotrzebowania i chłonności zabudowy.

Zmianą studium został objęty obszar całej gminy Cyców, niemniej obszar z możliwością lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię słońca, również o mocy zainstalowanej większej niż 500kW, został wyznaczony na części obszaru gminy, z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej i w większości usługowej, stref bezpieczeństwa linii 110kV i 400kV, dróg wyznaczonych w studium, gruntów rolnych klasy bonitacyjnej II-III, lasów, terenów objętych ochroną konserwatorską, figurujących w rejestrze zabytków województwa lubelskiego, Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków oraz Gminnej Ewidencji Zabytków, a także w ich bezpośrednim sąsiedztwie, obszarów w odległości 100m od rzek i zbiorników wodnych, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów Natura 2000, rezerwatów, parków krajobrazowych, Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz użytków ekologicznych, a także na obszarze objętym zasięgiem prognozowanych zalewisk po wyeksploatowaniu całego złoża. W granicach Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu lokalizacja tych urządzeń została dopuszczona wyłącznie na terenach przeznaczonych w już obowiązującym studium pod tereny: **P** – tereny przemysłu, rzemiosła, składów i baz.

W tekście studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców zmian dokonano w następujących miejscach:

- Uwarunkowania: str. 11, 12, 17-20, 24, 25, 28, 37, 39, 41, 59, 60, 64, 65, 70, 74, 80, 81;
- Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy: str. 84, 85, 88, 97, 113, 115-117, 119, 120, 124, 126-129, 132, 135, 136, 140, 143, 144.

~~W obecnym opracowaniu zmian studium szczególny nacisk położono na uwzględnienie w rysunku studium obecnego stanu zainwestowania na terenie gminy. Pozostałe ustalenia studium~~

pozostały bez zmian. Są one nadal aktualne i wprowadzanie większych zmian w kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy może wywoływać konflikty przestrzenne i zakłócenia w zrównoważonym rozwoju gminy Cyców.

LITERATURA I DOKUMENTACJA

Fizjografia

- ~~1. Akademia Rolnicza w Lublinie 1995, Ochrona ekosystemów wodnych w Poleskim Parku Narodowym i jego otulinie, praca zbiorowa pod red. S. Radwana, TWWP Lublin.~~
2. Akademia Rolnicza w Lublinie 1994 – Środowisko przyrodnicze w strefie oddziaływania Kanału Wieprz – Krzna, TWWP Lublin.
3. Biuro Projektów “PROWIK” w Lublinie 1999. Koncepcja programowa wodociągów zbiorowych gminy Cyców.
4. Biblioteka Monitoringu Środowiska 1994. Ostoje ptaków w Polsce. Gdańsk.
5. Chmielewski T.J. 1987. Zarys ekologiczny struktury krajobrazu w rejonie LZW w: Określenie dróg przenoszenia abiotycznego i ekologicznego głównych polutantów w rejonie LZW. Politechnika Lubelska. Lublin
6. Chmielewski T.J. 1988. O strefowo – pasmowo – węzłowej strukturze układów ponadekosystemowych. Wiadomości Ekologiczne t. 34.
- ~~7. Chmielewski T.J., Sielewicz B., Butrym I. Zmiany strukturalne i funkcjonalne ekosystemów jeziornych na tle zmian struktury ekologicznej rejonu Poleskiego Parku Narodowego w ciągu ostatnich 40 lat. w: Ochrona ekosystemów wodnych w Poleskim Parku Narodowym i jego otulinie pod red. S. Radwana. Akademia Rolnicza Lublin, TWWP Lublin.~~
8. Chmielewski T.J., Richling A., Wojciechowski K. 1992. Funkcjonowanie i waloryzacja krajobrazu. Materiały Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej. Lublin.
9. Chmielewski T.J. 1992. Próba modelowania funkcjonowania fizjocenozy jako dynamicznego układu poliekosystemowego w: Chmielewski T.J., Richling A., Wojciechowski K.H., red., Funkcjonowanie i waloryzacja krajobrazu. Polskie Tow. Geogr. Lub. Tow. Nauk. Lublin.
10. Fundacja IUCN POLAND. 1995 Koncepcja Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET – Polska praca zbiorowa pod red. A. Liro. Warszawa.
11. “Geoprojekt”. Przedsiębiorstwo Geologiczno-Fizjograficzne i Geodezyjne Budownictwa. 1979. Opracowanie fizjograficzne gminy Cyców. Warszawa.
12. Gluza A. F. Siwek K. 1994. Zarys klimatu Polesia Lubelskiego w: Ogólnopolski Zjazd PTG. Lublin.
13. Główny Instytut Górnictwa. Katowice 1995. Ocena oddziaływania na środowisko Kopalni Węgla Kamiennego “Bogdanka” S.A. - Katowice.
14. Harasimiuk M. 1975. Rozwój rzeźby Pagórów Chełmskich w trzeciorzędzie i czwartorzędzie. Prace Geograficzne nr 115.
15. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie. Zakład Zagospodarowania Przestrzennego i Urbanistyki w Lublinie. 1995. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego KWK Bogdanka. Lublin.
16. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie. Zakład Zagospodarowania Przestrzennego i Urbanistyki w Lublinie. 1996. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego KWK Bogdanka. Prognoza skutków wpływu ustaleń planu na środowisko przyrodnicze. Lublin.

17. Kondracki J. 1988. Geografia fizyczna Polski PWN Warszawa.
18. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Chełmie. 1997. Ochrona i stan środowiska. Informator 1995 – 1996. Chełm.
19. Przedsiębiorstwo Geologiczne w Kielcach 1998. Karta rejestracyjna złoża piasków “Świerszczów” gm. Cyców, woj. chełmskie. Kielce.
20. Przedsiębiorstwo Geologiczne w Kielcach 1987. Dokumentacja geologiczna w kat. C złoża czwartorzędowych piasków budowlanych “Stręczyn Stary” gm. Cyców. Kielce.
21. Przedsiębiorstwo Projektowo-Badawcze s.c. w Lublinie 1993. Dokumentacja geologiczna uproszczona dla udokumentowania złoża piasków do robót drogowych i budowlanych z elementami projektu zagospodarowania “Malinówka II” miejscowość Malinówka, gm. Cyców woj. chełmskie. Lublin.
22. Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie. Zakład w Lublinie 1993. Mapa zagrożeń i ochrony wód podziemnych woj. chełmskiego w skali 1:50 000 Lublin.
23. Polskie Towarzystwo Geograficzne oddz. w Lublinie UMCS 1994. Ogólnopolski Zjazd PTG. przewodnik wycieczkowy. Lublin.
24. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie 1998. Plan zagospodarowania rezerwatu przyrody “Jezioro Świerszczów” na okres 1.01.1988 – 31.12.1997.
25. Urząd Wojewódzki w Chełmie. Wydział Ochrony Środowiska 1993. Dokumentacja przyrodnicza Rezerwatu Przyrody “Jezioro Świerszczów”. Chełm.
26. Urząd Wojewódzki w Chełmie. 1995. Program zwiększenia lesistości woj. chełmskiego na lata 1997 – 2020 Chełm.
27. Zasady hodowli lasu 1998. PWRiL. Warszawa.
28. Zarząd Chełmskich Parków Krajobrazowych w Chełmie. 1999. Raport o stanie przyrody na terenie dawnego województwa chełmskiego.

Rolnictwo

1. Warunki przyrodnicze produkcji rolnej. Woj. chełmskie IUNG w Puławach. Puławy – 1989.
2. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski według gminy. Suplement. IUNG. Puławy 1994.
3. Obszary wiejskie i grunty rolnicze w Polsce. J P i UTR. AR we Wrocławiu. Wrocław 1990 r.
4. Powszechny Spis Rolny. 1996 r. Urząd Statystyczny w Chełmie 1997-1998.
5. Polska Wieś. Wybrane dane o gminach. GUS. Warszawa 1995.
6. Roczne sprawozdania GEOD – 02 – wykazy gruntów.
7. Ekonomia i organizacja gospodarstw rolnych w zarysie. Bohdan Kopeć. PWR:4. Warszawa 1962.
8. Encyklopedia ekonomiczno-rolnicza. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa. 1984.
9. Ochrona gleb przed erozją wodną. Fr. Woch. IUNG Puławy. 1993.
10. Roczniki statystyczne woj. chełmskiego. Urząd Statystyczny w Chełmie.

Zmiany 2017-r. 2022 r.

Publikacje i opracowania

- 1) **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.**

- 2) ~~Program ochrony środowiska województwa lubelskiego na lata 2008—2011 z perspektywą do roku 2015.~~ Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027.
- 3) ~~Strategia Rozwoju Gminy Cyców na lata 2007-2015.~~ Strategia Rozwoju Gminy Cyców na Lata 2017-2022.
- 4) Uchwała nr XV/124/16 Rady Gminy Cyców z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Cyców.
- 5) Uchwała nr XIX/164/17 Rady Gminy Cyców z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie zmian w budżecie gminy na 2017 r.
- 6) Plan rozwoju lokalnego gminy Cyców zatwierdzony uchwałą Rady Gminy Cyców nr XVIII / 125 / 04. z dnia 27 sierpnia 2004 r.
- 7) Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe gminy Cyców, Lublin 2004.
- 8) ~~Uchwała nr XXVI/218/13 Rady Gminy Cyców z dnia 29 listopada 2013 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców.~~ Uchwała Nr VI/52/19 Rady Gminy Cyców z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców.
- 9) Raport o stanie gminy Cyców, Cyców 2010.
- 10) Bank Danych Lokalnych, GUS.
- 11) Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000.
- 12) Natura 2000 – partnerstwo dla przyrody.
- 13) Natura 2000 w ocenach oddziaływania przedsięwzięć na środowisko.
- 14) Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych, Kistowski M. - Warszawa 2009.
- 15) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Lublin ~~2002~~ 2015.
- 16) Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r., Lublin 2021.
- 17) ~~Polityka ekologiczna państwa w latach 2009—2012 z perspektywą do roku 2016, Rada Ministrów RP, Warszawa, 2008.~~ Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Rada Ministrów RP, Warszawa, 2019.
- 18) Polska 2025 – długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa, 2000.
- 19) Urząd Gminy Cyców
  - a) Wnioski indywidualne o zmianę przeznaczenia działek w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Cyców.

Akty prawne

- 1) Ustawa z 27 kwietnia 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2022 poz. 503 z późn. zm.).
- 2) Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. 2022 poz. 672 z późn. zm.).
- 3) Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. 2022 poz. 2409).
- 4) Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2017 poz. 1121).
- 5) Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. 2022 poz. 916 z późn. zm.).
- 6) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1072 z późn. zm.).
- 7) Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. 2022 poz. 699 z późn. zm.).

- 8) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz. U. 2016 poz. 71 ze zm.).
- 9) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 112 ze zm.).
- 10) Europejska Konwencja Krajobrazowa-Florencja 2000.
- 11) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1029 z późn. zm.).
- 12) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddział Regionalny-dane dot. ilości aktywnych gospodarstw w gminie Cyców z uwzględnieniem ich powierzchni.

Strony internetowe:

- 1) www.geoportal.gov.pl
- 2) www.imgw.pl
- 3) www.ugcycow.pl/
- 4) www.mos.gov.pl/natura2000.
- 5) www.mrr.gov.pl
- 6) www.natura2000.gdos.gov.pl
- 8) www.pgi.gov.pl
- 9) www.stat.gov.pl
- 10) www.uke.gov.pl
- 11) www.edziennik.lublin.uw.gov.pl/
- 12) www.polskawliczbach.pl/
- 13) www.docplayer.pl/
- 14) www.planyzagospodarowania.pl/
- 15) www.e-bip.pl/